REVISTA
CULTULUI MOZAIC
APARE BILUNAR
ADMINISTRAȚIA: str. Lăpușna nr. 9 — tel.: 15.50.90 REDACȚIA: București, str. Popa Rusu nr. 24 — tel.: 11.80.80

Anul XXXV
Nr. 686 — 687
15 FEBRUARIE — 1 MARTIE 1990
21 ȘVAT — 4 ADAR 5750
20 pag. 5 lei

Întrevederile Eminenței Sale în Israel

Cu președintele Chaim Herzog

Dr. Moses Rosen, Șef Rabinul cultului mozaic, a fost primit în audiență, la 4 februarie 1990, de președintele Israel, dl Chaim Herzog, care s-a interesat îndeaproape asupra stării lucrurilor din România după marea mișcare de eliberare a țării și asupra comunităților evreiești din România.

Dl președinte Chaim Herzog a transmis un cald mesaj poporului român pentru progres și libertate, l-a felicitat pe dl Șef Rabin pentru activitatea depusă în fruntea Federației Comunităților Evreiești din România și a exprimat bune urări tuturor comunităților evreiești din România.

Cu primul ministru Yitzhak Shamir

La 16 februarie 1990, dl Yitzhak Shamir, prim-ministru al Statului Israel, a primit în audiență pe dl dr. Moses Rosen, Șef Rabinul Cultului Mozaic din România.

Prim-ministru s-a interesat de situația Comunității Evreilor din România. Șef Rabin a făcut o largă expunere asupra bunei funcționări a instituțiilor noastre de cult, cultură iudaică și asistență socială. Dl. Șef Rabin a transmis dlui prim-ministru, din partea dlui Ion Iliescu, președintele Consiliului Provizoriu de Uniune Națională și a guvernului, mulțumiri pentru ajutorul acordat de către poporul evreu din Israel cît și de comunitățile evreiești din Diaspora, poporului român atît de greu încercat.

Dl Yitzhak Shamir a elogiat activitatea dlui Șef Rabin și a Federației Comunităților Evreiești în slujba iudaismului și a transmis cele mai bune urări de sănătate și succes populației evreiești din România.

Primul ministru al Israelului a încredințat pe dl Șef Rabin că, așa cum a făcut-o și în trecut, poporul israelian este oricînd gata să manifeste prietenie față de poporul român.

Întrevederea a decurs într-o atmosferă de prietenie și frățietate.

ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN

PURIM, o poveste veche-nouă

O sută douăzeci și șapte de țări, de la hotarele Indiei și pînă la cele ale Etiopiei, se aflau sub stăpînirea regelui Ahașverș. O sută optzeci de zile a durat ospățul desfășurat, în somptuoasele parcuri din Susa, în cinstea acestui atotputernic stăpîn. Întreaga camarilă, toți slujitorii, servili, hrăpăreți și lingușitori, se întrec în a admira bogăția și fastul palatului de monarh...

Așa începe Cartea Esterei; astfel se deschide cortina primului tablou din povestea Purimului. În cîteva trăsături de condeie apare simbolul unei orînduiri în care mulțimea conducătoare n-are altă grijă decît aceea a orgiilor.

În ultimele zile ale festinului, după atîtea luni de beție, Ahașveroș își amintește că în afară de convivii săi, de care se începuse să se plictisească, mai există și poporul ce se află în Susa", și că acesta este în măsură să-i ofere un spectacol nou, să-i dea senzații necunoscute.

Le roi s'amuse — regele petrece și are un astfel de capriciu. Ochii blazați ai regelui au văzut destule și acum ei așteaptă spectacole tari. Oamenii truditori sînt scoși din mahalale și primesc favoarea de a pătrunde în interiorul curții regale, pe lîngă care nici măcar nu îndrăzneau să treacă. Locuitorii cocioabelor dărăpănate sînt așezați în paturi de aur și argint. Cît de amuzantă este expresia de nedumerire de pe chipurile celor care văd, pentru prima oară, vălurile lucrate din cele mai rafinate dantele ce străjuiesc încăperile monarhului! Cîtă ilaritate stîrnesc mîinile bătătorite de muncă, obișnuite cu căniițe de lut, din care, de cele mai multe ori, lipsea hrana, mîini care acum ating, cu timiditate, vase de aur pline cu cele mai alese și variate vinuri!

Astfel apare poporul, sub lumina reflectoarelor, povestitorului Meghilei. În tra-

(Continuare în p. 10)

PROFANAREA UNEI SINAGOGI

În noaptea de 15/16 februarie 1990, indivizi încă neidentificați au spart poarta, ușile și chivoturile sfinte ale Sinagogii din Oradea, str. Mihai Viteazu nr. 4, profanînd obiecte de cult.

Comunitatea Evreilor din Oradea a sesizat organele locale de poliție, iar Federația Comunităților Evreiești a sesizat Ministerul de Interne și Ministerul Cultelor, în vederea prinderii și pedepsirii autorilor acestui act incalificabil.

VIZITA DELEGAȚIEI „JOINT" ÎN ROMÂNIA

PRIMIRE LA PREȘEDINTELE CONSILIULUI PROVIZORIU DE UNIUNE NAȚIONALĂ

O delegație a organizației „American Joint Distribution Committee" a vizitat România în zilele de 13 și 14 februarie 1990.

Delegația, formată din: dna Sylvia Hassenfeld, președinta organizației, dnii Michael Schneider, vicepreședintele executiv, Allan Batkin, președintele secției pentru Europa răsăriteană și dr. Zvi Feine, directorul programului „Joint" pentru România, împreună cu dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, președintele Federației Comunităților Evreiești din România, a fost primită, miercuri 14 februarie 1990, de dl Ion Iliescu, președintele Consiliului Provizoriu de Uniune Națională al României.

A avut loc o întrevedere cordială, în cursul căreia delegația „Joint" a mulțumit dlui președinte Ion Iliescu pentru declarația programatică prin care se interzice orice discriminare rasială, națională sau religioasă și se acordă drepturi egale tuturor minorităților, inclusiv comunității evreilor.

În același timp, delegația „Joint" l-a asigurat pe dl Ion Iliescu că evreimea americană va continua să acorde sprijin poporului român în momentele grele prin care trece și va face tot ce-i stă în putință spre a contribui la înlăturarea acestor greutăți.

Dl președinte Ion Iliescu a mulțumit și a făcut o expunere succintă asupra situației actuale din România. În același timp, a mulțumit dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen pentru sprijinul pe care îl acordă țării ori de cîte ori este nevoie.

ALTE AUDIENȚE

Delegația, împreună cu Eminența Sa, a fost primită de către dl Nicolae Stoicescu, ministrul cultelor, de dl dr. Dan Enăchescu, ministrul sănătății, și de dl M. Mitran, adjunct al ministrului afacerilor externe.

Delegația i-a încredințat pe membrii guvernului de întreaga simpatie a iudaismului american față de munca și lupta poporului român pentru libertate și democrație și a afirmat hotărîrea sa, așa cum a făcut-o și în trecut, de a sta, ori de cîte ori va fi nevoie, în sprijinul României.

Prin aceste vizite, conducerea superioară a „Joint"-ului a ținut să-și manifeste sentimentele de solidaritate cu poporul român în eroica sa victorie împotriva tiraniei și în strădaniile sale uriașe de refacere a țării din ruina în care a fost lăsată de dictatura de tristă memorie.

Membrii guvernului au mulțumit reprezentanților „Joint"-ului pentru ajutoarele trimise întregii populații, în medicamente și alimente, și i-au încredințat de o rodnică și binefăcătoare colaborare în viitor.

ADUNARE SOLEMNĂ LA TEMPLUL CORAL

La Templul Coral din București a avut loc o mare adunare publică cu participarea maselor evreiești, venite să întîmpine delegația „Joint".

Dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a adresat un inimos și frățesc salut delegației, în numele tuturor comunităților din România, ai căror președinți au fost prezenți la solemnitate.

Dna Sylvia Hassenfeld și dl Allan Batkin au relevat, în cuvintările lor, faptul că programul de ajutorare „Joint" din România poate servi drept model tuturor celorlalte comunități evreiești în care activează această organizație. Ei au încredințat populația evreiască din România că se află alături de ea, că organizația „Joint" este ferm hotărîtă să continue programul de ajutorare pe care, împreună cu Federația Comunităților Evreiești, îl îndeplinește la noi de 23 de ani.

Conducerea „Joint"-ului a ținut, totodată, să afirme admirația sa pentru Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, președintele Federației, inițiatorul acestui program de asistență socială, program al demnității și al fraternității evreiești, pentru devotamentul cu care își îndeplinește misiunea, cîștigîndu-și respectul tuturor.

MASĂ COMUNĂ

La masa comună care a avut loc la Restaurantul Ritual din str. Popa Soare, dl Prim Rabin dr. Neumann Ernest (Timișoara) a toastat în sănătatea dlui Șef Rabin, căruia i-a închinat un emoționant cuvînt de dragoste și recunoștință pentru cele înfăptuite în cei 42 de ani de cînd conduce destinele iudaismului român.

Vicepreședintele executiv al „Joint"-ului, dl Michael Schneider, a mulțumit participanților pentru călduroasa primire și, la rîndul d-sale, a elogiat Federația și pe veneratul ei conducător.

(Continuare în p. 5)

UN DOCUMENT DE LA SINE GRĂITOR

PREAMBUL

...Apărușe volumul de „poezii" al lui Vadim, intitulat „Saturnalii". O poezie cu 14 versuri conținea 15 înjurături și blesteme îndreptate către mine și „toți ai mei" (Ghici la cine se referea „prietenul" nostru, al tuturora ?).

Et pour cause. Știa Vadim prea bine ce face. Știa ceaușescu prea bine ce punea la cale. Diversiunea antisemită, începută la 5 septembrie 1980 (patruzeci de ani de la venirea la putere a legionarilor) își găsise în față un om care i se împotrivea în mod public, în țară și în străinătate. Omul acesta trebuia pedepsit. Executantul era Vadim.

Spontan (altă „spontaneitate" decît aceea a mobilizărilor ceaușiste), spontan se răspîndește chemarea, de la om la om, evrei și neevrei, ca să vină vineri seara la Templul Coral spre a protesta împotriva acestui act huliganic de injurie fascistă.

Am fost invitat, în decursul a două zile, de patru ori, la Dincă, prim-vice-prim-ministrul însărcinat de ceaușescu să-mi ceară să renunț la „întrunire".

Am răspuns: „Spuneți-i dlui președinte că și un evreu are simțul onoarei și că, în nici un caz, nu pot accepta ca eu și «toți ai mei» să fim insultați".

Tot felul de presiuni și amenințări au fost folosite.

„Nu cumva vreți să faceți manifestații de stradă?" — m-a întrebat Dincă.

„Spuneți-i dlui președinte că nu vom face nimic, în afara legii. Ne vom exercita drepturile de cetățeni".

Adunarea a avut loc. Au participat peste 1 500 de persoane, evrei și neevrei. Oameni de știință și cultură, per-

(Continuare în p. 7)

IUDIT în literatură și artă

Figura încununată de nimb eroic a Iuditei a străbătut nealterată pînă azi vremea, înnobilînd în felurite ipostaze opera mai multor artiști ai cuvîntului, lucrările unor maeștri ai armoniilor cromatice și sonore. Cartea care-i poartă numele, o carte apocrifă, relatează întîmplările menite s-o facă vestită în epoca ei și mult dincolo de hotarele acesteia.

Regele asirienilor, Nabucodonosor, l-a trimis pe generalul Holofern, **„al doilea în cîrmuire după el“**, să supună noi pămînturi și noroade. **„Oastea lui, alcătuită din o sută șaptezeci de mii de oșteni pedeștri și douăsprezece mii de călăreți, a înconjurat cetatea Betulia, a cuprins trecătorile muntelui, a oprit izvoarele“.** Iudit, fiica lui Merari, văduva lui Manase, era **„frumoasă la stat și fermecătoare la chip“**, iar bătrînii îi spuneau : **„Înțelepciunea ta este cunoscută... priceperea ta și măreția inimii tale“.** Ea i-a chemat pe înțelepții Betuliei și le-a declarat : **„Domnul va scăpa cetatea prin mîna mea“.** Adresîndu-se Divinității, a implorat-o : **„Nimicește seminția lor prin mîna unei femei“.** Împodobindu-se apoi, mîndră fără pereche, s-a dus în tabăra lui Holofern și, cu iscusite vorbe înșelătoare, i-a atras bunăvoința : **„Și te voi călăuzi prin mijlocul Iudeii, pînă în fața Ierusalimului“.** Generalul a pus la cale un ospăț, poftind-o și pe Iudit. Acolo **„era sub farmecul ei și bău atîta vin, cît nu băuse niciodată în vreo zi de la nașterea lui“.** După aceea, în cortul în care Holofern era **„trîntit pe patul său, biruit de vin“**, ea **„luă paloșul lui, îl lovi peste gît de două ori din toate puterile și-i reteză capul“.** Aflînd cele săvîrșite, văzînd capul comandantului **„spînzurat pe creștetul zidurilor cetății“**, oștenii, înspăimîntați, s-au împrăștiat, au luat-o în dezordine la fugă, înfrîngerea lor consfințind biruința Iuditei și a neamului ei.

Un poem scris în engleza veche și datînd aproximativ din secolul al X-lea se află printre cele care deschid seria lucrărilor europene închinate Iuditei. De la începutul veacurilor al XII-lea și al XIV-lea sînt cunoscute alte două poeme, cu tonalități de baladă, compuse în germana medievală. Croatului Marko Marulić i se publică la Veneția, în 1521, poemul epic „Iudit“, alcătuit din șase cîntece elaborate în dodecasilabe, cu rima plasată în mijlocul versului. Între scrierile pentru teatru din secolul al XVI-lea se întîlnesc mai multe „drame biblice“ cu aceeași temă, remarcabilă fiind tragedia sacră datorată lui Hans Sachs. Cea mai izbutită lucrare dramatică de prin acea vreme este, însă, „Iudit“ de Federigo della Valle, tipărită la Milano în 1627 ; impresionant se conturează în piesă fidelitatea riguroasă față de motivele și chiar tonalitățile originare.

Renumită a fost, foarte valoroasă rămîne tragedia în cinci acte, scrisă în proză și purtînd tot numele eroinei, datorată lui Friedrich Hebbel. Autorul a ajuns din 1841 la ideea acestei opere, sedus fiind de un tablou al pictorului Giulio Romano de la Pinacoteca Veche din München și de cîteva rînduri ale lui Heinrich Heine cu privire la un alt tablou, de Horace Vernet, ambele reprezentînd-o pe curajoasa, dîrza femeie. Iudit apare aici pradă frămîntărilor unei conștiințe pure, bîntuită de dilema culpabilității. La antipodul ei sînt zugrăvite violența rudimentară, sălbăticia lipsei oricăror scrupule, specifice lui Holofern.

Ajungînd la timpuri mai apropiate de noi, se cuvine semnalată „Văduva evreică“ (1911) de Georg Kaiser — piesă care alege o tratare discutabilă, în excesiv spirit freudian —, ca și ingenioasa, nu o dată tulburătoarea „Iudit“ de Henry Bernstein (în trei acte și șapte tablouri), reprezentată la Paris în 1922.

Jean Giraudoux, la rîndul lui, s-a inspirat iar, ca și în diverse alte împrejurări, din sursele biblice, realizînd o foarte apreciată tragedie modernă în trei acte, „Iudit“, pusă pentru prima dată în scenă, la sfîrșitul anului 1931, de Louis Jouvet. Îndepărtîndu-se de tradiție, scriitorul francez îl imaginează pe Holofern mai puțin posedat de agresivitate, de poruncile instinctelor oarbe. În acest chip, comandantul de oști devine un adversar mai puternic, oarecum aproape de măsura Iuditei, înlesnind autorului întocmirea unor înfruntări de înaltă tensiune dramatică.

Neînfricata femeie evreică și crudul general asirian au contribuit cu a lor poveste la zămislirea unor interesante înfăptuiri pe tărîmul muzicii. Dintre numeroasele oratorii compuse pe asemenea motive biblice, se cuvin oricum reținute cele ale lui Alessandro Scarlatti și Antonio Vivaldi. Compoziția acestuia din urmă, intitulată „Juditha Triumfans“, este constituită din două părți pentru solo, cor și orchestră, cuprinzînd o seamă de arii (ca aceea a protagonistei : „Într-un somn adînc“) devenite foarte populare. Pornind de la aceeași narațiune, au apărut și mai multe structuri de operă, printre care se relevă în prim plan cele ale lui Domenico Cimarosa, Jacob Meyerbeer, Arthur Honegger.

Și artele plastice au manifestat o vădită predilecție pentru istoria aceleia care a fost supranumită „gloria Ierusalimului“ sau „bucuria Israelului“. Să ne oprim numai la puține pilde desprinse din activitatea unor titani. Prima consemnează prezența plină de expresivitate a Iuditei și a lui Holofern în fresca lui Michelangelo de la Capela Sixtină. Iar Sandro Botticelli zugrăvește, cu puterea sa caracteristică de fascinație, „Întoarcerea Iuditei din tabăra lui Holofern“, proiectînd pe un grațios fundal natural florentin două superbe siluete feminine — stăpîna alături de roaba ei—, care au chipuri angelice și sînt înveșmîntate în nuanțe învăluitoare de albastru și portocaliu pastelat. Tot lui îi aparține ampla compoziție „Holofern găsit mort în cortul său“, în care curteni și ostași, unii călări, cu înfățișări foarte minuțios și sugestiv desenate, contemplă stupefiați un cadavru decapitat alături de care se află un paloș însîngerat.

Desigur că cele cîteva referiri — de pe tărîmul poeziei, dramei, muzicii, picturii — făcute aici nu puteau avea ambiția să oglindească exhaustiv imensul interes stîrnit de neobișnuitele peripeții ale Iuditei. Ele s-au străduit însă să mai atragă o dată atenția emoționată asupra acestei atît de elocvente întruchipări a patriotismului și vitejiei, care ocupă un loc de nemărginită cinste în galeria marilor, exemplarelor personaje feminine din literatura și artele lumii.

HORIA DELEANU

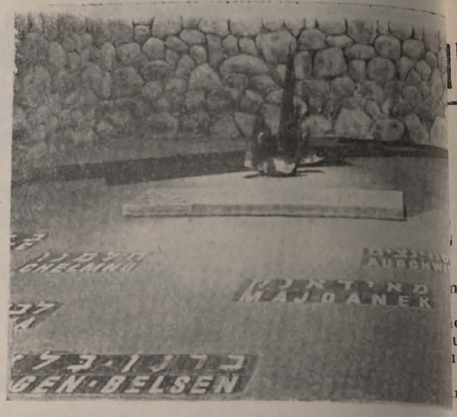

IERUSALIM — Memorialul victimelor din lagărele minare

LACRIMA PĂMÎNTULUI

Măcar morții pe care, vai,
cu adîncă smerenie îi însoțim
să ne unească !

Omenire,
Templul tău este din nou
Însîngerat.
Holocaust
Sfîrtecînd trupuri,
Sfîșiind inimi,
Acum, cînd ninge peste noi
Și nimeni n-are voie să moară,
Să moară n-are voie nimeni.
Umanitate,
În Templul tău îndurerat,
Noi, ce-avem încrustat
Un număr pe braț,
Supraviețuitori ai unui Holocaust
— Fără seamăn în istorie —,
Înmărmuriți,
În numele morților noștri,
Ne plecăm a durere
În fața morților de-acum.
Din adîncul vremii
Aducem mărturia noastră,
Mijlocitoare între trecut
Și prezent,
Recriminînd Holocaustul.
Omenire.
Templul tău este din nou
Însîngerat.
Masacru.
Durerile noastre.
Morții de-acum.
Morții din adîncul timpului
Să ne unească,
Acum, aici,
Cînd ninge încet și tandru
Înroșind trupurile.
Strigătul de-acum —
Al Inocenților frustrați —,
Geamătul din adînc —
Al Martirilor Holocaustului —,
Sfîșie spațiul,
Unește-ne,
Să ne amintim de ei,
Acum și-ntotdeauna.
Și ninge peste noi,
Și nimeni n-are voie să moară,
Să moară n-are voie nimeni.

EVELIN FO

Un sculptor talentat
JACOB GUTTMAN

Născut la Arad în anul 1815, Jacob Guttman a primit o bună pregătire în renumita școală evreiască locală. Familia lui săracă nu i-a putut asigura o instrucție mai înaltă, cu atît mai mult cu cît imperiul habsburgic punea încă piedici serioase în fața tinerilor evrei dornici să se ridice în rîndurile intelectualității. El a lucrat ca lăcătuș, perfecționîndu-se în producția de puști, artistic lucrate. Aceste piese erau necesare protipendadei contemporane pentru vînătoare, precum și gărzilor civile, la parăzi. Mai tîrziu trece la gravarea unor plăci sau medalii comemorative.

În anul 1838 participă la un concurs de artizanat, cîștigînd locul I, cu o pușcă foarte frumos ornamentată prin cizelare. Tînărul Jacob Guttman a atras mai tîrziu atenția lui Solomon Rotschild, care devine, cu începere din 1842, sprijinitorul lui moral și material. Obiectul de concurs, cumpărat cu o generozitate pronunțată, cu 1000 fl., face posibil ca Jacob Guttman să nu se mai limiteze la ce putea învăța de la maeștrii din Viena și să-și continue studiile la Roma. Aceste studii sînt și începutul unei activități febrile de perfecționare. După un timp, el pleacă la Paris pentru cîțiva ani iar apoi se reîntoarce la Roma, trăind succesiv și în alte centre culturale, ca de exemplu Londra (1852).

O dragoste neîmplinită față de o actriță îi tulbură mintea. Binefăcătorii săi îl internează, în condițiile cele mai bune ale vremii, în ospiciul de la Döbling (1857) lîngă Viena, unde încetează din viață, în floarea vîrstei, în anul 1860, fiind înhumat într-un cimitir evreiesc din Viena.

Trăind în mai multe locuri, lucrările sale s-au împrăștiat într-o serie de muzee și colecții particulare. Una din lucrările sale capitale, bustul rabinului Aaron Chorin, a fost executat pe la 1850, la cererea tineretului evreu din orașul de pe Mureș. Acest bust, lucrat în cea mai frumoasă marmoră de Carrara, se găsește azi în patrimoniul comunității evreiești din Arad.

Dintre celelalte busturi amintim pe cel reprezentînd pe Solomon Rotschild, turnat în bronz, executat ca recunoștință pentru ajutorul primit (1843). La fel putem menționa și bustul medicului suedez Henrik P. Leng. Tot de sub mîna lui a ieșit și un basorelief reprezentînd pe împăratul Iosif al II-lea de Habsburg (1780—1790).

Toate lucrările lui excelează prin realism și temeinice cunoștințe anatomice și psihologice, figura fiecăruia fiind foarte expresivă, în stilul clasicist al vremii.

O altă categorie de lucrări sînt creațiile lui alegorice inspirate, mai ales, din mitologia greacă. Între acestea, amintim cele dedicate lui Philemon și Baucis, Amor și Psyche. Se remarcă și statuia Delilei.

O creație deosebit de atrăgătoare este și „Copilul cu viorele“, decorat cu stema familiei Rotschild.

Jacob Guttman a lăsat posterității valori artistice și azi apreciate.

EUGEN GLÜCK

Biblioteca scriitorilor evr

În anul 1986 a luat ființă la Wroclaw „Editura Independentă a Sileziei Inferioare“, care și-a propus să pună la îndemîna cititorului polonez pagini din literatura universală de limbă idiș. În acest scop s-a inițiat colecția intitulată „Biblioteca scriitorilor evrei“, ce va fi inaugurată prin cartea lui Șalom Alehem „Tevie lăptarul“, a cărei celebritate a fost sporită de musicalul lui J. Bock și J. Stein „Scripcarul pe acoperiș“.

Editura intenționează să publice în anii următori 25 de titluri din literatura evreiască. Opt dintre ele au și fost traduse din idiș în polonă, iar alte două sînt în curs de a fi traduse. P romane, vor apărea poezi de teatru, eseistică și st dicate patrimoniului cul obștii evreiești care a l meleaguri poloneze. Una ducerile programate să v curînd lumina tiparului, întîia oară în limba polon autobiografia neterminată Șalom Alehem „Din Tîr tru anul viitor se prevede rea operei „Călătoriile lui amin al Treilea“ de Moiher Sforim și a unei lui Șalom Aș.

Cărțile de seamă ale lit idiș vor apărea în Polonia raje mari, între 50 000 și de exemplare.

ERIDIANE • MERIDIANE • MERIDIANE

Viață hasidică r-un oraș din deșert

na din caracteristicile neprevăzute ale celor 300 de locuitori ai Arad-ului a fost hasidismul. Majoritatea pionierilor care dreptat spre Negev la sfîrșitul lui 1962 și la începutul lui u proiectat străzi, școli și spații verzi pentru orașul lor . Ei au înființat un comitet, asemănător celor din kibuțuri, elaborat un plan de dezvoltare social-economică, ce urma ranspus în realitate.

ni nu s-a așteptat că în populației de astăzi a lui, care numără 15 000 itori, se vor include circa e hasidim.

nul Ben-Zion Lipsker, a stabilit la Arad, în 1978, m mesager al mișcării (condusă de Liubavicer a afirmat că, la început, i sale i s-a părut dificata acolo.

am numai să stabilesc o ă cu oamenii ; nu intenă să le schimb modul de a spus Lipsker, care este, zent, Șef Rabinul orașuacă ei nu m-ar fi acceptam gata să-mi fac bagajul lec".

atunci, alte 14 familii de ici s-au alăturat Rabinusker. Ei au spus că scopul a fost să inunde Arad-ul adnici, ci să trezească in populației stabilite acolo le învățătura iudaică, de mele educaționale organientru cunoașterea și adinacesteia.

130 de familii aparținind ii Hasidei Gur (un alt hasidic) întreprind acsimilare de implicare a rilor Arad-ului în acest de viață, văzînd în Arad n loc, în adăugirea a tot multe centre hasidice trale, unde adepții hasidise pot simți acasă.

inul Simha Bunim Alter, l spiritual al mișcării ha-Gur, a trimis primele familii la Arad în 1981, ă acolo viața era mai decît în comunitățile hadin Ierusalim și Bnei Erau cupluri de tineri că, care urmau să trăiască ad cel puțin cinci ani. eastă opțiune nu a fost o ă pentru părinții noștri", a spus Tila Pozner, directoare la Midreșet Arad, Institutul de Studii Iudaice din această localitate. După cei cinci ani, majoritatea familiilor de hasidim au ales stabilirea definitivă, nu doar din motive financiare, ci și spirituale. Tila Pozner a adăugat că Rabinul Alter, căruia aerul curat din Arad i-a fost de mare ajutor pentru sănătate, a afirmat că Arad-ul a fost orașul biblic Gerar, unde au trăit odată Avraham și Ithak.

Rabinul Deutsch speră că numărul familiilor de hasidim Gur va crește pînă la 500 în următorii zece ani.

„Mulți concetățeni nu sînt încă suficient de conștienți de lipsa de cunoștințe privitoare la hasidism", a spus Alan Yanziger, unul dintre evreii care au primit o educație evreiască tradițională, stabilit la Arad. „Aceștia cred că hasidismul îi îndepărtează **de la ceea ce reprezintă** pentru ei diferite feluri de agrement în timpul liber".

Nici o comunitate hasidică nu are asemenea deziderate. „Nu intenționăm să schimbăm stilul de viață al locuitorilor orașului", a declarat primarul Arad-ului, Bezalel Tahib.

Lideri ai mișcărilor Gur și Habad din Arad afirmă că există relații bune între cele două grupuri. Și nici unul dintre membrii acestora nu discută despre **diferențele filozofice și** de practică religioasă dintre ele.

Comunitatea hasidică Gur intenționează să construiască o școală pentru băieți care au depășit majoratul religios și o ieșivă cu internat pentru băieți între 13 și 16 ani. Aceasta ține acum cursuri pentru băieți și fete, la care participă și cei din familiile de habadnici.

■ Vedere din orașul Arad (Israel)

JURNAL INTEGRAL

„Anne Frank" printre cadouri ! Nu credeți că a fost un paradox, un punct dureros în bucuria sfîrșitului de an ? Această carte, de fapt, este mai mult decît o carte frumoasă. „Jurnalul integral", rod al cercetărilor Institutului olandez de documentare despre război, care supune atenției opiniei publice această celebră carte, publicată în circa 16 milioane de exemplare, în 40 de limbi, se citește cu pasiune, cu admirație pentru inteligența și însușirile literare ale autoarei.

Jurnalul este al unei școlărițe de 13 ani, mai dotată decît alții, închisă împreună cu familia în condiții ieșite din comun, care se refugiază în scris și visează ca, mai tîrziu, să devină scriitoare.

„Am fost adesea abătută, dar niciodată disperată, am considerat clandestinitatea noastră o aventură periculoasă, romantică și interesantă", scrie Anne Frank, la 3 mai 1944. „În jurnalul meu consider fiecare privațiune ca o sursă de amuzament. Fac legămînt cu mine însămi să duc o altfel de viață decît celelalte fete și, mai tîrziu, o altă viață decît cea obișnuită a femeilor. Este un început pentru o viață interesantă și în momentele de maximă primejdie un mijloc de a rezista ; nu mă pot împiedica să rîd de burlescul situației".

Tradus din olandeză în franceză de Philippe Noble și Isabelle Rosselin-Bibulesco, textul noii ediții a „Jurnalului" a apărut sub îngrijirea lui David Barnouw și Gerrold van der Stroom în Editura Calman-Levy din Paris.

Editorială

Societatea Istorică Evreiască din Australia a editat volumul omagial „Yismach Yisrael — eseuri istorice pentru a cinsti a 80-a aniversare a nașterii Rabinului Dr. Israel Porush". Sărbătoritul a fost păstorul spiritual al obștii evreiești din Australia timp de 33 de ani. Născut într-o familie de evrei ortodocși — ai cărei strămoși se aflau pe teritoriul Țării Sfinte de șapte generații — dr Porush a absolvit Seminarul Rabinic Hildesheimer din Berlinul antebelic, iar în 1931 și-a luat doctoratul în matematici la Universitatea Marburg din Germania. El este autorul traducerii în engleză a două tractate din Talmud și a contribuit la redactarea monumentalei lucrări „Encyclopaedia Judaica". A fost un prolific autor de articole pentru presa evreiască și neevreiască, publicînd peste două sute de articole numai în „Sydney Great Synagogue Journal". Dr. Porush a fost o foarte îndelungată perioadă președintele Societății Istorice Evreiești din Australia. Volumul mai cuprinde eseuri cu următoarele teme : „Istoria începuturilor Asociației Sefarzilor din New South Wales", „Impactul australienilor asupra Israelului", „Începuturile organizației B'nai B'rith în Australia", „Clădirea Sinagogii Mari din Sydney", precum și o bibliografie în extenso a lucrărilor dr. Porush.

IANCU GOLDSTEIN

COMEMORARE

Fostul deținut, cu numărul 98288, al lagărului morții de la Auschwitz, Leon Greenman, a condus marșul a 200 de antifasciști din Whitehall spre Cenotaph (Marea Britanie) pentru a cinsti memoria victimelor celui de-al doilea război mondial.

La marș s-au alăturat reprezentanți ai Uniunii Studenților Evrei, ai Fundației „Anne Frank" (cu sediul la Amsterdam), membri ai unor organizații sindicale, invalizi de război.

Manifestarea a fost organizată de revista antifascistă „Searchlight". În timpul marșului, membri ai mișcării „Torch", a cărei activitate are drept scop aducerea în fața justiției britanice a celor suspectați de a fi criminali de război, au distribuit foi volante cerînd populației să sprijine votarea unei legi care să permită în continuare urmărirea judiciară a criminalilor de război prezumtivi.

Evrei neaparținînd vreunei organizații, tineri și vîrstnici, s-au alăturat, de asemenea, marșului. Gary Lesser, de 27 de ani, student la Facultatea de Psihologie de la Universitatea din Manchester, a spus : „Am venit azi din respect și din nevoia de neuitare".

Pentru Eva Rosen, pensionară din Edgware, Middlesex, marșul a reprezentat prima manifestare de acest gen la care a participat. Ea a îndemnat mai mulți evrei să-i urmeze exemplul și a declarat reporterului Julian Kossoff de la „Jewish Chronicle" : „Aș dori să văd mii de evrei mărșăluind împotriva fascismului și antisemitismului".

În cadrul unui miting la Cenotaph, care a urmat marșului, Leon Greenman a rememorat, cu voceа tremurînd de emoție, modul în care a fost arestat, în 1940, în timp ce se afla în Olanda, împreună cu soția și copilul, în pofida faptului că era cetățean britanic.

El a fost unul dintre puținii evrei aflați în Olanda care au supraviețuit transportului, muncii de sclav și unui cunoscut marș al morții de la Auschwitz. Soția și copilul au devenit cenușă în cîteva minute de la sosirea în lagăr. El a cerut autorităților britanice în probleme educaționale „să deschidă supraviețuitorilor școlile, să-i lase să spună tinerei generații adevărul".

David Herman, unul dintre conducătorii Uniunii Studenților Evrei, a propus ca în programul de învățămînt să se înscrie, printre obiectele de studiu, tema „Cel de-al doilea război mondial și Holocaustul".

Joke Kniesmeyer, de la Fundația „Anne Frank", a considerat pozitiv faptul că la această întrunire a participat un număr însemnat de oameni, dar a condamnat faptul că unor membri ai Frontului Național (de dreapta), care neagă existența lagărului morții de la Auschwitz, le este permisă propaganda în Cenotaph, în această Zi a Comemorării.

La monumentul din localitate al victimelor Holocaustului, participanții la comemorare au depus o coroană de flori.

Rezervația naturală de la Golful Eilat

ful Eilat, situat în partea ă a Mării Roșii, măsoară lori maxime 180 km lunși 25 km lărgime. Surprinre este adîncimea, care pe ri atinge 2 000 de metri. lungul coastei se găsește o tate mare de recife. Ploile și evaporarea puternică da- căldurii fac din Marea cea mai sărată mare din . Salinitatea de 4,1%, cîțiva ți de apă dulce, ca și senele au dus la dezvoltarea lumi mirifice.

mplexul denumit „Univercoralilor", situat la 7 km sud de Eilat, în „Rezer- Naturală Costieră a Co- or" și inaugurat în 1975, i astăzi vizitatorilor următele obiective :

acvariul circular, construit 1982 și reprezentînd recife e din Marea Roșie ;

piscina cu rechini ;

piscina cu broaște țestoa-

observatorul submarin ;

muzeul marin și acvariul din.

cvariul circular conține 000 de litri de apă venită stant din mare. Este împărîn 12 vitrine, care derulează o bandă imaginile miilor de ți și nevertebrate înotînd tre recife, care nu sînt eva decît colonii complexe corali cu schelet calcaros și ltitudine de alge. Coralii se nesc cu organismele efemere suspensie.

iscina pentru rechini, cu un um de 800 de metri cubi de , are patru ferestre imense pacarele la dispozitia celor care se opresc să admire lateral sau de sus acești selacieni. Alături, în alt bazin, viețuiesc broaște țestoase gigantice, de 300 kg, specii de pești cu ghimpe veninos la vîrful cozii, precum și stele de mare.

Un pod lung de 100 de metri, aflat la o înălțime de 3 metri deasupra **mării, ne duce** pașii spre observatorul submarin. La capătul podului o scară coboară la 4,5 metri sub nivelul mării, într-o sală de observații asupra vieții peștilor în superbul lor mediu natural. În cazul de față, vizitatorii „se află în acvariu" și peștii în libertate, uitîndu-se curioși la primii. Sînt puține asemenea observatoare în lume. Construcția, din fier, cîntărește 100 de tone și este fixată cu piloni de fundul mării.

Muzeul marin dezvăluie o amplă colecție de specii cochiliate, nevertebrate și pești care nu au putut fi expuse vii din cauza mărimii lor sau a profunzimii la care trăiesc. Acvariul marin dă posibilitatea viețuitoarelor marine să fie examinate mai de aproape decît au putut fi văzute prin sticla observatorului. De fapt, există 23 de spații de volum diferit, cu apa pompată direct din mare, neîntrerupt, zi și noapte. Spațiile găzduiesc aproximativ 100 de specii de pești din Golful Eilat.

Este imposibil să se prezinte într-un articol diversitatea faunei piscicole din acest complex.

Menționăm doar cîteva specii : anghila cu lungimea pînă la 2 metri, peștișorul de aur, la care toți masculii se nasc inițial femele, iar femelele se pot transforma spontan în masculi, sergentul major și peștele Picasso, peștele chirurg, tînărul împărat și împărăteasa zebrată, caracterizate printr-un desen uimitor de frumos, peștele Fridman, avînd nuanța violet metalizată și care și-a căpătat numele după acela al conducătorului rezervației din Eilat, expert cunoscut în întreaga lume, peștele papagal, clovnul în simbioză cu actinia, scorpionii mării, veninoși sau nepericuloși, ca dragonul, peștele glob, cu posibilități de a se umfla ca o minge pentru a împiedica dușmanii să-i apuce, peștele lanternă, cu un organ luminos constituit din bacterii care se hrănesc cu sîngele gazdei, rechini, dintre care cel numit tigru, cu lungimea de 6 metri atacă și omul, moluște și creveți, corali fluorescenți ș.a.m.d.

O vizită la „Universul coralilor" constituie o ocazie unică de a cunoaște metodic splendorile ascunse ale Golfului Eilat, o populație exotică marină dintre cele mai bogate din lume. Este o sărbătoare pentru ochi și pentru suflet !

Dr. VITALIE TEODORU

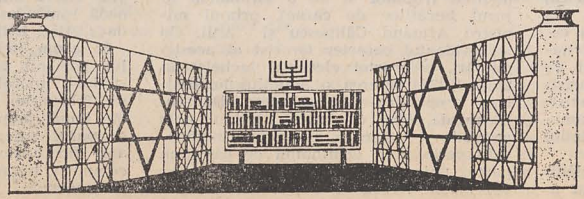

Rabi Hillel, revoluția și... antisemitismu

Citesc în presă, în aceeași zi (23 februarie), două ştiri alarmante. Prima: la Bacău a fost difuzat un text care anunță reînființarea Gărzii de Fier (adăugindu-i-se numele sub care a debutat ca organizație teroristă şi pogromistă: Legimea Arhanghelului Mihail), cu un program fățiș de crime politice, avînd ca moto răcnetul-emblemă al barbariei fasciste: Heil Hitler! Cea de-a doua ştire: în noaptea de 15 spre 16 februarie o mînă de indivizi — să sperăm identificați pînă la apariția acestei însemnări — au profanat o sinagogă din Oradea, edificiu întruchipînd o îndelungată şi fertilă prezență evreiască în orașul de pe Crişul Repede.

De la Bacău la Oradea sînt cîteva sute de kilometri, dar, neîndoielnic, sinistra proclamație din orașul moldav şi actul infam din orașul transilvănean pornesc din aceeași sursă. Se profilează limpede un centru care tinde la reactivarea reziduurilor extremei drepte de odinioară şi la adunarea în jurul lor a unor elemente de periferie politică, dornice să-şi descarce instinctualitatea primară în manifestări distrugătoare şi asasine.

Asistăm, deci, la un fenomen grav, care, prin nocivitatea lui şovină, este încă o expresie a înverşunării unor forțe obscure împotriva procesului democratic în curs de afirmare în țara noastră. Este, într-adevăr, vizibilă înrudirea dintre faptele cît se poate de neliniştitoare despre care a fost vorba mai sus şi dezlănțuirile de brutalitate înregistrate în alte locuri, ca să nu mai vorbim de revoltătoarele devastări a căror scenă a fost la 18 februarie Palatul guvernamental. Diversiunea socială şi-a făcut întotdeauna din antisemitism un auxiliar de prim ordin. Iată-l şi acum pus în mişcare.

...Scriu acestea şi mă gîndesc la Hillel. Da, la Hillel Hazaken, la Hillel „bătrînul", marele legislator evreu din secolul I înaintea erei actuale, dotat cu o minte de o uluitoare capacitate sintetizatoare (el este acela care, la rugămintea de a defini „stante pede" esența Torei, a răspuns imediat: „Să nu faci altuia ceea ce nu e pe placul tău") şi cu o răbdare, cu o modestie şi o bunătate nepereche.

De ce îl evoc pe Hillel? Pentru că, în zilele revoluției care a pus capăt crîncenei opresiuni ceauşiste, mi-a fost dat să citesc cîteva cuvinte celebre ale lui (atît de celebre, încît îndeobşte s-a uitat că îi aparțin), scrise cu litere uriaşe, într-una din vitrinele de pe strada Edgar Quinet ale Institutului de Arhitectură, deci la doi paşi de Piața Universității, unul din locurile de eroică jertfire ale lui decembrie 1989. Ele sunau astfel: „Dacă nu noi, atunci cine? Dacă nu acum, atunci cînd?"...

Este foarte posibil ca studenții-arhitecți participanți la acele lupte izbăvitoare să nu fi ştiut că îl citau pe Hillel. Mai important este, însă, că au apelat la acele maxime, care s-au impus umanității prin încărcătura lor energetică atît de adecvată epocilor de criză (între cele două pe care le-am reprodus, mai există una, nu mai puțin mobilizatoare şi generoasă: „Dacă numai pentru mine, ce fel de om aş fi?"). Oricît mă feresc de orgoliu național, înserarea gîndirii lui Hillel în elanul revoluției române l-a făcut mîndru şi fericit pe evreul din mine.

Dar foarte curînd după întîlnirea cu Hillel am avut parte de o surpriză inversă, de o jenă nesfîrşită față de blindul vizionar însuşi, de parcă l-aş fi însoțit în Bucureştiul de astăzi, aflat în gestația unei noi epoci. Am coborît în Pasaj. Lîngă scările metroului, pîlcuri de oameni discutau aprins, dar civilizat, chestiuni politice. Am observat totodată şi inşi care se ocupau de alte treburi: creaseră, prin unghere, un fel de bursă; alții dădeau cu zarul... Pe pereți, numeroase inscripții, afişe, desene. Între ele, caricaturile grosolane ale unor personalități ale zilei; dedesubt, erau date, în vopsea tulbure (poate verde), numele lor, cu o literă metamorfozată în „scutul lui David". Aşadar, nobilul însemn al demnității evreiești, metamorfozat, după vechiul tipic rasist, într-o pecete insultătoare, menită să stîrnească ricanări huliganice.

Am ieşit la suprafață, bucuros că voi respira un aer mai puțin poluat. Pe bulevardul însorit, dincolo de Piața Rosetti, în apropiere de strada Latină, am avut însă impresia că mă aflu din nou într-o subterană. Căci s-a repetat, poate şi mai perfid, spectacolul la care asistasem cu puțin mai înainte. Pe un zid era lipit — cu paginile interioare desfăcute — un ziar. Cîțiva bărbați se opriseră din drum şi citeau, cu toții, unul şi același articol, asupra căruia atrăgea atenția un chenar roşu, trasat cu o pensulă groasă. Articolul, preluat [illegible] York Times", remarca între [illegible] sia parțial evreiască a uneia [illegible] sonalităților de care se o[illegible] provocatorii din Pasajul U[illegible]

Ştiu, ziarul bucureştean se [illegible] pe mîini; textul cu pricina [illegible] unui gazetar american, şi el [illegible] evreiesc. Numai că acel gaze[illegible] dea prin articolul său obli[illegible] informa — şi atîta tot — [illegible] ziarul bucureştean, tipărindu-[illegible] românească, urmărea nu să in[illegible] să trezească — sau să işte[illegible] câți antievreieşti. Tentativa e[illegible] poştă trădată de acel bătăt[illegible] chenar roşu.

Ulterior, nu m-a mai mirat [illegible] numere, același ziar a citat [illegible] derii comuniști aproape numai [illegible] că a complimentat dictatura [illegible] nă pentru „moderația" cu care [illegible] pe evrei. În același spir[illegible] a reluat tema „vinovății [illegible] pentru răscoalele țărănești [illegible] temă dezmințită de analiz[illegible] tivi şi spulberată cu brio de [illegible] breanu, care a plasat acțiune[illegible] lui său „Răscoala" în Munten[illegible] leaguri fără populație evreiasc[illegible] o împilare nemărginită a trudi[illegible] mîntului.

O ultimă mărturisire: pînă la [illegible] dactilografiez aceste rînduri, n[illegible] prilejul să citesc în bogata s[illegible] presă bucureşteană ce apare a[illegible] comentariu asupra surprizelor [illegible] lor înfățişate mai sus. Aşa c[illegible] a face un început, am ascul[illegible] nul lui Hillel: „Dacă nu n[illegible] cine?"...

ANTON

Comanditarii de ieri, sponsorii de azi şi altele...

Ani în şir, în presă nu s-a putut pomeni despre garda de fier sau despre legionari; cenzura ceauşistă, care fusese „desființată" dar se găsea pretutindeni, amputa cu grijă orice referire la această organizație, probabil cu scopul de a nu indispune anumite „cercuri" de peste hotare, legate prin amiciție personală de „cel mai iubit fiu". După cum nu s-a putut vorbi despre antisemitism, cuvînt pe care avea doar el dreptul să-l folosească, din cînd în cînd, în nişte fraze şablon, care, ca de obicei, exprimau exact contrariul situației reale. Ori de cîte ori am vrut să mă refer la antisemitism sau la xenofobie în general, am fost nevoit să bat şaua ca să priceapă iapa, arătînd cu degetul spre Occident, deşi nu există țară în Europa în care marginalizarea minorităților etnice să fi fost mai sistematic aplicată ca în România sub regim comunist şi, cu deosebire, sub varianta sa ceauşistă. La începutul lui ianuarie al acestui an, defineam, într-un articol, ceauşismul drept o sinteză sinistră între stalinism şi hitlerism asezonată cu totalitarismul nu mai puțin sîngeros din unele țări africane şi asiatice. Apoi, vorbind despre teroriştii din zilele Revoluției, arătam că ei provin din spița acelora care, în toamna anului '40 şi în iarna lui '41, i-au ucis pe Nicolae Iorga şi Virgil Madgearu, au împuşcat deținuții politici de la Jilava, au atîrnat oameni în cîrligele abatorului şi au ars de vii ostaşi ai armatei române. Nu căutați vă rog, acest articol; încredințat unui ziar „independent", el a luat drumul coşului cu manuscrise nepublicate care, potrivit formulei consacrate, nu se înapoiază. În lumina unor evenimente recente, aş adăuga că, în ianuarie 1941, numărul victimelor din rîndul oamenilor politici şi de cultură români ar fi fost cu mult mai mare dacă un colonel, pe numele său Rioşanu, pe care istoricii uită să-l mai amintească, nu i-ar fi adăpostit şi apărat, acționînd de unul singur şi asumîndu-şi mari riscuri personale.

Rîndurile de mai sus mi-au fost sugerate de o suită de manifestări din ultima vreme, apărute aproape simultan şi a căror semnificație nu este bine să ne scape. Şi, deşi articolul apare într-o publicație care se adresează în special populației evreieşti, trebuie spus de la început că el nu este destinat numai acesteia sau, în primul rînd, acesteia din două motive: mai întîi, pentru că, în România, evreii reprezintă azi un număr infim, în al doilea rînd, pentru că, aşa cum se arăta, parțial, într-un articol de ziar de care mă voi ocupa ceva mai tîrziu, victimele din rîndul națiunii române ale celor 52 de ani de dictatură (regală, legionară, militaristantonesciană, comunistă şi comunist-ceauşistă) sînt incomparabil mai numeroase decît cele provenite din rîndul minorităților, inclusiv al evreilor.

Despre atacul huliganic asupra clădirii guvernului s-a vorbit mult, s-au arătat imagini edificatoare şi s-au exprimat multe puncte de vedere, unele ciudat de diferite. N-am intenția să participi la controversa iscată, ci înregistrez numai actul în sine: dezgustător atît în intenții cît şi în realizare. Iată, însă, că, aproape în acelaşi timp, sinagoga din Oradea a fost devastată de nişte indivizi rămaşi neidentificați. Metoda nu s-a deosebit prea mult: spargerea uşilor, urmată de distrugerea mobilierului şi răvăşirea unor obiecte de cult. Fără discuție, un act de antisemitism. Dar numai atît? Nu, pentru că, tot în acele zile, o farmacie şi un magazin alimentar din Bucureşti au fost sparte, iar interiorul şi mărfurile distruse, fără să se fure nimic. Concluzia: nu numai ura față de un lăcaş de cult evreiesc constituie mobilul principal al unor asemenea acte de vandalism (fără a nega, însă, şi acest aspect), ci tendința manifestă de a destabiliza, prin metode teroriste, ansamblul societății româneşti. În sfîrşit, mergînd pe aceeaşi filieră, iată că, într-un alt colț de țară, la Bacău, apare un manifest lipsit de orice ambiguitate, al unei organizații ce se intitulează „armata anticomunistă garda de fier". Nu voi reproduce textul agramat al acestui manifest; ajung numai cîteva interjecții: „Țara va fi din nou a noastră! Heil Hitler! Vom învinge!"

Cum adică „Heil Hitler"? Au uitat autorii manifestului că acest nume, împreună cu cel al lui Stalin, a însemnat, în anii '39—'40, pierderea părții de nord a Transilvaniei, a Basarabiei şi a Bucovinei de nord? Nu, n-au uitat, dar nu-i interesează, după cum nu-i interesa nici în anii '30 altceva decît ura şovină cea mai înverşunată şi servirea intereselor hitlerismului. Se păstrează şi acum în arhivele germane o scrisoare a lui C. Z. Codreanu, adresată lui Hitler, în care-i comunica acestuia dorința de a dezlănțui în România o revoluție după modelul naţional-socialist şi, în acest scop, solicita sprijinul Germaniei. De altfel, deceniul '30 este semănat de numeroase asasinate făptuite cu sînge rece de aceeaşi gardă de fier, cu intenția de a-i elimina pe cei ce se opuneau predării României pe mîna Germaniei hitleriste. Dintre ele, iată cele mai importante şi mai spectaculoase omucideri: primul ministru I. G. Duca, Mihail Stelescu, dizident legionar, aflat pe un pat de spital (120 de focuri de revolver, urmate de ciopîrțirea trupului şi de o sarabandă în jurul bucăților de carne), primul ministru Armand Călinescu şi alții. Cu tot evidentul caracter terorist al acestei mişcări, un cartel electoral încheiat în anul 1937 îi oferea o anumită legitimitate, propulsînd-o spre putere. Dictatura regală, care a urmat, partidul unic regalist — cel care a deschis îndelungata perioadă a dominației de către un partid unic —, cu al său „evreii nu se vor înscrie", ceea ce a însemnat începutul eliminării evreilor din viața politică, au netezit drumul venirii la putere a legionarilor, eveniment care s-a produs la începutul lui septembrie 1940. Ce s-a întîmplat mai departe, cît de sîngeroase au fost lunile de guvernare legionară, cu pogromuri şi sălbatice asasinate, se cunoaşte. Nu voi stărui asupra catastrofei care, începînd cu această dată, s-a derulat decenii la rînd şi căreia i-a pus capăt Revoluția din decembrie 1989. Lucrurile sînt ştiute de toată lumea, iar martori oculari sînt încă în viață şi pot vorbi despre tragedia suferită de poporul român, tragedie care, pe multe planuri, a fost unică în rîndul țărilor aşa-zis socialiste. De aceea, şi Revoluția românească a avut un caracter deosebit, sublim.

Şi atunci apare întrebarea: cui foloseşte acum reapariția unei (sau unor) mişcări de tip nazist şi încă într-o formă deosebit de violentă?

Să nu se uite că fascismul începe cu evreii, dar loveşte apoi şi pe neevrei. Hitler a început cu evreii, dar a distrus apoi Europa. Ştim, bunăoară, de încercările monarhiei din anii '30 de a-i manipula pe legionari încununate uneori de un succes relativ; de succes deplin s-au bucurat, însă, emisarii lui Hitler şi Himmler în România, adevărații comanditari ai legionarilor şi care, în perioada de vîrf a teroarei dezlănțuite de aceştia, au fost comandanți SS şi SD, ale căror nume sînt cunoscute şi pot fi date oricînd publicității. Cine sînt cei care comanditează sau, ca să folosesc un cuvînt la modă, îi sponsorizează astăzi şi ce urmăresc, putem doar presupune, dar presupunerile nu constituie o dovadă. Sigure sînt efectele nocive, contrarevoluționare, pe care le-ar putea determina reapariția acestor strigoi şi a metodelor violente ce i-au caracterizat totdeauna. Un detaliu, totuşi, se impune. Într-una din serile toamnei trecute, la postul de radio BBC din Londra, pe care-l ascultam, de obicei, cu interes, mi-a fost dat să aud, la un fel de masă rotundă, trei istorici care graseiau o penibilă încercare de reabilitare a gărzii de fier, căreia îi confereau nişte înalte şi frumoase idealuri, care, chipurile, ar fi fost deturnate. Idealuri deturnate? Lăsînd la o parte numeroşii oameni asasinați, răniți şi maltratați în scurta perioadă de domnie legionară, voi aminti, cîtînd cifre oficiale, că membrii gărzii de fier au jefuit, numai în provincie, bunuri ale cetățenilor în valoare de peste un miliard de lei, plus cîteva milioane bani lichizi în monedă românească şi valută străină. Aşadar: „Heil Hitler" că rentează...

Şi acum, mă voi întoarce la articolul pomenit în prima parte a acestor rînduri, articol apărut, la mijlocul lunii februarie, într-un oficios de partid. Pe bună dreptate, autorul subliniază coşmarul suferit de poporul român în anii dictaturilor, de tip nazist şi de tip comunist, bazate — cum spune dînsul — pe concepte cu multe puncte perfect asemănătoare. Ceea ce înțeleg [illegible] este de unde a apărut necesit[illegible] comparații între genocidul asu[illegible] lor şi cel asupra poporului [illegible] iată de ce: este ştiut că în per[illegible] taturii de tip nazist, genocidu[illegible] produs doar împotriva evreilor [illegible] potriva națiunii române, care a [illegible] suferit nu numai vicisitudinile [illegible] lui, soldat cu sute de mii de [illegible] alte sute de mii de invalizi, [illegible] cele ale ocupației străine a u[illegible] părți din teritoriul său național [illegible] veşte suferințele îndurate sub [illegible] munist, îndrăznesc să afirm c[illegible] fost sensibil egale pentru întreg[illegible] lație a României, fără deosebire [illegible] ționalitate, mai puțin, bineînțeles, [illegible] profitori. Autorul articolului f[illegible] şi o scurtă listă de oameni pe c[illegible] coteşte vinovați pentru aceste [illegible] Nu-mi trece prin minte să-l apăr[illegible] unul din ei. Cei care mai sînt [illegible] ță n-au decît să se apere ei ins[illegible] frapat, însă, că pe lista respectiv[illegible] scurtă, poate), cu două excepții, [illegible] sînt de origine evreiască, deşi d[illegible] să se stabilească cu adevărat [illegible] rile, s-ar putea uşor vedea că [illegible] evreilor cu funcții de conducere [illegible] tid şi în stat s-a diminuat con[illegible] drastic iar, după preluarea pu[illegible] către clanul ceauşescu, a ajuns [illegible] Chiar din rîndul celor citați, [illegible] toți au fost de mult excluşi din [illegible] şi înlăturați din orice funcție.

Procedeul nu este nou. Mai mul[illegible] aş putea recomanda autorului in[illegible] ne o întreagă bibliografie... [illegible] care să-l ajute la completarea [illegible] mintite. Bunăoară, o revistă liter[illegible] părută sub obladuirea odraslei [illegible] toare, a publicat, timp de foart[illegible] săptămîni, pagini întregi care [illegible] nau literatura şi arta din timpul [illegible] dei numite obsedantul deceniu (o[illegible] asanare, în mare parte, justific[illegible] scopul, din păcate, numai de a [illegible] astfel şi mai obsedantul sfert d[illegible] care a urmat. Ei bine, ca un f[illegible] aceste numeroase pagini pline d[illegible] zații, unele reale, altele imagin[illegible] şi-au găsit loc spre a fi citați de[illegible] itori artişti şi critici de origine [illegible] că, considerați drept unicii vino[illegible] criza culturii românești din acei [illegible] în timp ce autorul serialului [illegible] zbura cu dezinvoltură printre cita[illegible] sea trucate, cel mai elementar d[illegible] replică era împiedicat cu brutalit[illegible] tot felul de zeloşi „culturnici" [illegible] al căror rol în jugularea culturii n[illegible] nale este astăzi de notorietate [illegible] Încă o dată, departe de mine gîn[illegible] a dezvinovăți pe cineva. Cei care [illegible] vizați şi mai trăiesc sînt liberi a[illegible] se apere singuri şi să restabilească [illegible] vărul dacă acesta există. Dar m[illegible]

AL. CORN

(Continuare în [illegible]

ŞEDINŢA LĂRGITĂ
Comitetului de conducere al F.C.E.

Marţi 13 februarie 1990, a avut loc ...edinţa Comitetului de conducere al Fe...raţiei Comunităţilor Evreieşti, cu par...ciparea tuturor preşedinţilor de comu...ităţi din ţară.

Eminenţa Sa Şef Rabin dr. Moses Ro...n a făcut o analiză a noilor condiţii ...n care se desfăşoară activitatea comu...ităţilor noastre şi a cerut preşedinţilor ...i prezinte aspecte din viaţa acestor co...unităţi în ultima perioadă.

Au luat cuvîntul la discuţii : ing. Tibe...iu Roth — Braşov, acad. prof. dr. doc. ...r. Cajal, ing. Osy Lazăr, dr. Simion ...aufman — Iaşi, dr. Ch. Crupariu, dr. ...lfred Hârlăoanu, prof. dr. doc. M. Sa...agea, dr. Suhor Abramovici — Cîmpu...ing Moldovenesc, Prim-Rabin dr. Neu...hann Ernest, av. Iancu Zimmel — Cra...ova, Max Alexandru — Deva, av. Emil ...echter, ing. Th. Blumenfeld, dr. Ker...esz Nicolae — Cluj, Ghidu Bruckmaier, ...icker Ignat — Dej.

Pe marginea discuţiilor purtate, Emi...enţa Sa a făcut precizările necesare şi a clarificat modul în care comunităţile noastre trebuie să-şi desfăşoare activitatea în prezent. Domnia Sa a insistat asupra faptului că ele trebuie să menţină un strîns contact cu Federaţia Comunităţilor Evreieşti, căreia trebuie să-i ceară ajutorul în rezolvarea tuturor problemelor importante ce depăşesc competenţa lor sau care prezintă un interes general şi în care Federaţia poate acţiona cu eficienţa necesară.

S-a cerut comunităţilor să se menţină strict în limita atribuţiilor lor de rezolvare a problemelor evreieşti de cult, de cultură iudaică şi de asistenţă socială, fără a interveni în politică. Se cere comunităţilor noastre ca, folosind condiţiile de libertate create, să aibă grijă de buna funcţionare a sinagogilor, a cursurilor de Talmud Tora, de rezolvarea corectă, principială, a problemelor de asistenţă socială, de satisfacerea nevoilor unei vieţi tradiţionale evreieşti.

Şedinţa s-a desfăşurat într-o atmosferă de lucru, constructivă.

ÎNTÎLNIRI

■ În timpul primirii parlamentarilor americani

Luni 12 februarie a.c., Eminenţa Sa Şef Rabin dr. Moses Rosen a primit vizita judecătorului Alex Kozinski din S.U.A., însoţit de dl av. Harry Littman şi de dna Agot Cuperman, ataşat cultural la Ambasada S.U.A. din Bucureşti.

*

Miercuri 14 februarie a.c. Eminenţa Sa dl Şef Rabin dr. Moses Rosen, preşedintele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti a primit vizita unei delegaţii formată din : Christopher Smith şi Dorothy Taft din partea Camerei Reprezentanţilor din Congresul S.U.A. şi Dennis Curry, secretar II al Ambasadei S.U.A. la Bucureşti.

Au fost de faţă dnii ing. Theodor Blumenfeld, secretar general al F.C.E. şi av. Emil Şechter, prim-consilier al Eminenţei Sale.

A avut loc o discuţie, desfăşurată într-o atmosferă cordială.

ÎNTREVEDERILE EMINENŢEI SALE ÎN ISRAEL

RECEPŢIE

Secţia israeliană a Congresului Mondial Evreiesc a oferit o recepţie în onoarea Eminenţei Sale dl Şef Rabin dr. Moses Rosen în ziua de joi 8 februarie 1990 în sala „Beit Zionei America".

Preşedinţii secţiei — Iehiel Leket şi M. Drobles, secretarul general — Av. Becker, precum şi alte numeroase personalităţi proeminente ale vieţii culturale şi politice israeliene au omagiat cu căldură binefăcătoarea activitate a dlui Şef Rabin şi i-au exprimat recunoştinţă pentru spiritul de sacrificiu manifestat ori de cîte ori evreii din România au avut perioade dificile.

Dl Şef Rabin a făcut o expunere amănunţită asupra istoricelor evenimente care au dus la eliberarea României de sub jugul tiraniei şi la procesul de democratizare a ţării în curs de desfăşurare.

Au fost subliniate bunele raporturi dintre Israel şi România şi perspectiva optimistă asupra viitoarelor desfăşurări ale acestor raporturi.

LA „CASA DIASPOREI"

În aceeaşi zi a avut loc la „Casa Diasporei" (Beit Hatefutzot) conferinţa Eminenţei Sale despre „Situaţia actuală în România după marea revoluţie de eliberare".

A prezidat dl Itzhak Artzi, fost deputat în Parlamentul israelian, conducătorul secretariatului „Casei Diasporei".

Numerosul public prezent a urmărit cu atenţie expunerea vorbitorului.

CONVORBIRE CU MINISTRUL CULTELOR

Joi 8 februarie 1990, Excelenţa Sa dl Zevulun Hammer, ministrul cultelor al Statului Israel, a primit într-o lungă audienţă pe Eminenţa Sa dl Şef Rabin dr. Moses Rosen. A avut loc o amănunţită informare asupra situaţiei comunităţilor evreieşti din România, a problemelor la ordinea zilei după revoluţia populară care a pus capăt tiraniei şi asupra perspectivelor de viitor pentru asigurarea în continuare a nevoilor religioase ale comunităţilor.

Convorbirea a decurs într-o atmosferă prietenească.

■ Dna Sylvia Hassenfeld felicită pe Eminenţa Sa

VIZITA DELEGAŢIEI „JOINT" ÎN ROMANIA

(Urmare din p. 1)

RECEPŢIE

Miercuri 14 februarie 1990, a avut loc, la Restaurantul Ritual din str. Popa Soare, o recepţie oferită de Federaţia Comunităţilor Evreieşti în cinstea delegaţilor.

Un program de cîntece tradiţionale a fost executat de către corurile Federaţiei (de copii — „Talmud Tora", de tineret — „Şira Vezimra", „Menora"), sub conducerea dirijorului Izu Gott şi a maestrului Gerry Podgoreanu. Programul a fost viu aplaudat, atît de către oaspeţi, cît şi de întreaga asistenţă.

Membrii delegaţiei au vizitat diferite instituţii de asistenţă socială ale Federaţiei şi şi-au exprimat admiraţia pentru modul în care funcţionează acestea.

S-a relevat faptul că, în zilele Revoluţiei, programul de asistenţă a continuat zi şi noapte (masa la domiciliul celor bolnavi, grija medicală în căminele de bătrîni, activitatea neîntreruptă a restaurantului ritual etc.).

Preşedinta „Joint" dna Sylvia Hassenfeld, şi ceilalţi membri ai delegaţiei au felicitat medicii, surorile de caritate şi pe toţi participanţii la programul de ajutor social al F.C.E.

În seara zilei de 14 februarie 1990, delegaţia a plecat, împreună cu Eminenţa Sa dl Şef Rabin dr. Moses Rosen, în Israel.

■ La solemnitatea de la Templul Coral

Apariţie editorială

În catalogul marii edituri „Weidenfeld and Nickolson" din Londra a fost prezentată cartea „Dangers, Tests, Miracles" („Primejdii, Încercări, Miracole"), povestea vieţii Eminenţei Sale Şef Rabin dr. Moses Rosen, precum a fost povestită lui Joseph Finklestone.

Cartea, scrisă în limba engleză, are 352 de pagini.

Cităm din prima prezentare a cărţii făcută în catalog :

„Aceste memorii ne înfăţişează povestea incredibilă a felului în care, într-un stat strict comunist, autorul a izbutit să cîştige bătălia atît pentru libertatea religioasă a evreilor, cît şi pentru Alia în Israel.

Înfruntînd numeroase primejdii de-a lungul anilor (din 1948 pînă azi), a dovedit un uimitor curaj şi, datorită superbei sale memorii, este acum în măsură să ne înfăţişeze dramatice dialoguri cu mari conducători spirituali şi politici.

Autorul explică şi mult controversatele sale teze în legătură cu lozinca „Let my people go", pe baza căreia unii au militat „pentru" evreii sovietici.

În această eră a «glasnost»-ului, povestea e de o deosebită semnificaţie, dar, mai presus de toate este povestea vieţii extrem de interesante a unui rabin, om de curaj, care a ştiut să schimbe soarta poporului său".

Cartea va apărea în librăriile britanice la 30 aprilie 1990.

Comanditarii de ieri...

(Urmare din p. 4)

ceaşistă de a arunca gunoiul produs de el în ograda trecutului şi de a încerca să facă minorităţile vinovate de mizeria materială şi spirituală în care a dus ţara, a fost de prea multe ori folosită spre a putea fi acceptată de oamenii de bună credinţă. Aşa că, dacă autorul în cauză doreşte, poate găsi în presa patronată de familia conducătoare cu mult mai multe nume şi argumente, reale şi, mai ales, inventate, despre rolul evreilor şi, bineînţeles, al bicicliştilor), în calamităţile sociale ale ultimelor decenii.

Regretabil este că în publicaţii care se pot exprima acum în deplină libertate şi unde se pot susţine, documentat şi serios, nişte puncte de vedere, se recurge la metode folosite cu rezultate funeste de presa manevrată destul de inabil, pînă nu de mult şi de aberanta propagandă ceaşistă.

50 de ani de la moartea dr. I. J. NIEMIROWER

„Dezinteresarea totală și abnegația deplină constituiau trăsăturile fundamentale ale lui Niemirower", scria Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen într-un impresionant articol dedicat memoriei acestei personalități de excepție a iudaismului din România, publicat în primul volum de eseuri iudaice ale d-sale, „În lumina Torei" (București, 1971). „Cu o blindețe de neasemuit, el se apropia de durerile oamenilor și necontenita sa strădanie era de a-i ajuta în suferința și nevoile lor din acea perioadă. El nu s-a izolat în turnul de fildeș al intelectualului, nici în cei «patru coți» ai învățăturii tradiționale, nici între zidurile casei de rugăciune, spre a-și astupa urechile de zbuciumul și frămîntările mulțimii (...). Purtător de cuvînt al unei religii care, în întreaga ei esență, biciuiește nedreptatea, dr. Niemirower s-a făcut ecoul durerilor credincioșilor și a reflectat în cuvîntul și scrisul său ideile progresiste, dorul de dreptate al omenirii".

Descendent al unei ilustre familii rabinice (Reitzes, Margosches, Fischel, Luria-Marșal, arbore genealogic ajungînd pînă la Rași), născut în 1872 (după unele surse — la Lemberg, deși, după unul dintre cei mai autorizați biografi * ai săi, locul unde a văzut lumina zilei pare să fie Iași), Iacob Niemirower se dedică de foarte timpuriu învățăturii, conform preceptelor iudaice. Primii săi dascăli sînt rabinul Aron Ettinger și unchiul său, eruditul talmudist Leizer Margosches. Hasidismul are o importanță influență asupra afectului copilului și adolescentului Niemirower (prin filiera opiniilor Rabinului Ioșua Rokeach din Belz, a povestirilor atribuite Maghidului din Dubna, cunoscute prin intermediul lui Reb Iosală Maghid, și a legendelor hasidice narate de Moses Tischler). Paralel cu studiul Talmudului și familiarizarea cu hasidismul are loc și apropierea de doctrina filozofică a lui Maimonide. Scrierile lui Krohmal, Lewinsohn, Smolensky îl introduc în doctrina Hascalei. Pasiunea pentru cunoaștere (a învățăturii iudaice ca și a celei universale) și echilibrul nativ converg spre conturarea a ceea ce poate fi numit „iudaismul sintetic" al lui Niemirower.

După bacalaureat, Iacob Niemirower își continuă studiile la Universitatea din Berlin, unde urmează cursuri de filozofie, literatură, istorie, economie. În 1895 își ia doctoratul în filozofie la Universitatea din Berna, cu teza „Corelația dintre liberul arbitru, conștiință, răsplată și pedeapsă", primind calificativul „magna cum laude", teză publicată de Ludwig Stein în „Arhiva pentru filozofie și istoria ei". Concomitent cu studiile laice, Niemirower își desăvîrșește și cele religioase (la școala rabinică condusă de Rabinul dr. Israel Hilhesheimer), primind confirmarea ca rabin în 1896.

Debutul său publicistic are loc încă în 1893, cînd îi apare în revista „Ieșurun", din Berlin, studiul „Iudaismul contemporan din punct de vedere religios, etic și social".

Între 1896—1912, Niemirower activează în cadrul Comunității Evreiești din Iași, **în calitate de rabin și predicator** opinînd pentru un iudaism modern, care trebuie să pună de acord conceptul de credință cu filozofia, știința, viața social-politică a timpului respectiv; **în domeniul învățămîntului evreiesc și al culturii** reînființează, în 1897, împreună cu dr. Lippe și Mattes, societatea „Oalei Șem"; fondează, împreună cu Heinrich Rosenbaum, un **Toynbeehall**, lăcaș pentru prelegeri pe teme iudaice; **în direcția mișcării pentru renaștere națională** este menționabilă participarea sa la cel de-al treilea congres al mișcării, unde este ales secretar pentru ebraică și membru în comisia culturală. La parte, de asemenea, în cadrul celui de-al șaptelea congres, la crearea organizației ebraiste „Sinai"; proiectează înființarea în Țara Sfîntă a unei „Academii iavneiene", al cărei scop principal urma să fie menținerea unității în Israel prin concentrarea a tot ce a produs spiritul iudaic în decursul timpului, ceea ce avea să fie realizat abia în zilele noastre, într-o ipostază cvasiasemănătoare, prin crearea lui „Beit Hatfuțot". În 1898 e ales membru al Organizației „Bnei Brith", devenind, ulterior, președinte al filialei din România. **În presa evreiască** publică articole și studii remarcabile în „Răsăritul", „Egalitatea", „Die Jüdische Zukunft", „Jüdische Rundschau", „Israelitisches Wochenblatt". **În domeniul editorial** publică broșura „Ochire asupra istoriei Comunității Israelite din Iași". **În viața socială** a luptat cu succes pentru desființarea umilitorului jurămînt „more iudaico", pe care evreii erau obligați să-l presteze ca martori în tribunalele civile din România, obținînd ca acesta să fie anulat. Ia parte la înființarea „Uniunii Evreilor Români", fiind unul dintre conducătorii săi de frunte.

În 1912 primește funcția de rabin al Comunității Sefarde din București, unde, de asemenea, se străduiește să stimuleze activitatea culturală din cadrul acesteia, înființînd un **Toynbeehall**, unde se țin prelegeri de literatură, filozofie, muzică, istorie, un loc special ocupîndu-l prezentarea epocii de apogeu a culturii iudaice în Spania (dinaintea expulzării din 1492). Conferințele ținute pe această temă de dr. Niemirower au fost publicate în volumul „Iudaismul și evreii din Spania". Printre meritele sale **pe tărîm educațional** se înscriu înființarea unui curs de practică religioasă și istorie a evreilor în școli evreiești, profesoratul de istorie și religie la școlile „Cultura" (1912—1921) și activitatea de membru — numit de Ministerul Instrucțiunii Publice — în comisia de examinare a institutorilor de ebraică. În timpul războiului de reîntregire a țării se remarcă în direcția asistenței sociale. După război conduce delegația comunităților evreiești din România la Conferința de pace de la Paris, unde reprezentanți ai evreilor din Diaspora se întrunesc pentru a discuta problemele care priveau viața evreiască.

Tot în perioada cînd funcționează ca rabin al Comunității Sefarde din Capitală, Niemirower este și președinte al societății culturale „Șaron", organizînd cicluri de conferințe, seri literare și muzicale evreiești. În această calitate, dr. Niemirower este primul lider cultural în obștea noastră care are inițiativa colecționării de cîntece populare evreiești. Sub egida aceleiași societăți sînt editate: o nouă traducere a lui „Altneuland", precum și „Povestiri hasidice", „Hasidism și Țadikism", „Frei und Treu" („Liber și credincios") de dr. Niemirower, „Evreii în medicină" de dr. L. Mayersohn, volumul de versuri „Spini" de dr. Steuerman-Rodion, „Eroismul ostășesc al evreilor în primul război mondial" și „Indicatorul instituțiilor evreiești din Capitală" de M. Schweig, precum și un „Indicator", cu prezentarea activității diferitelor instituții și organizații evreiești mondiale, întocmit de dr. Niemirower.

În 1921, dr. Niemirower devine Rabinul Comunității Evreilor din București și Șef Rabinul cultului mozaic din România, în 1923 — membru în [illegible] oficială a Ministerului Cultelor din [illegible] nia pentru examinarea rabinilor, [illegible] — vicepreședinte al „Conferinței [illegible] sale Evreiești de Ajutorare", iar [illegible] — membru în Senatul român, [illegible] evreu recunoscut de guvern ca re[illegible] tant al populației evreiești din [illegible]

Dr. Iacob Niemirower a publicat [illegible] lucrări în română, germană și [illegible] pe diferite teme iudaice, adunate [illegible] 1918—1932, în patru volume: vol[illegible] — „Scrieri filozofice", volumul II [illegible] zertații și foiletoane", volumul III [illegible] sidismul și țadikismul", volumul [illegible] „Omiletica și retorica".

Cunoscător adînc al preceptelor [illegible] în conformitate cu ideile marilor [illegible] ai învățăturii iudaice, și, totodată, [illegible] zofiei moderne laice, primul reprezentant al populației evreiești în Parlamentul român, unul dintre conducătorii [illegible] de renaștere națională, lider cultural [illegible] excelent organizator al vieții comunitare [illegible] în România primelor decenii ale [illegible] nostru, dr. Iacob Niemirower, de [illegible] cărui trecere în eternitate s-au [illegible] în Șabat Parșat „Vaieței" 50 de ani [illegible] cucerit un loc de frunte în galeria [illegible] nalităților evreiești din România [illegible] întreaga Diasporă.

C. [illegible]

* v. M. Schweig, „Dr. I. J. Niemirower", București 1932, p. 5.

DECESE

În cimitirele Comunității Evreilor din București, au fost înhumați, în perioada 1 I. — 31. I. 1990, următorii:

Herzberg Betty (84 de ani), str. Negustori nr. 19; Daici Raisa (90), str. I. L. Caragiale nr. 8; Capon-Dutescu Lucia (77), str. Elena Cuza nr. 11 bis; Engelberg Ancel (87), Bd. 1 Mai nr. 158; Kohn Esztera (80); Ratman Natan (67); Sabetay Zozo (82); Finkel Paul (63), Cămin „Amalia și Șef Rabin dr. Moses Rosen"; Hollinger Ana Maria (56), str. Teleajen nr. 78; Kirmaier Georges (78), str. Frumoasă nr. 36; Bezner Blima (91), Dej, str. Înfrățirii nr. 3; Pașcariu Feige (76), str. Braziliei nr. 1—3; Coran Avram (87), str. Rm.-Vîlcea nr. 33; Cana Aurel Beniamin (92); Kremer Iosef (90); Leizerovici Otilia (82); Rosenthal Riri (76), Cămin „Martin Bâluș"; Silvian Ștefania (81), str. Chopin nr. 46; Barber Natan (76), str. Lt. Lemnea nr. 3; Bercovici Rebeca (75), str. Gr. Cihoski nr. 12; Steiner Rivca (76), Calea Călărașilor nr. 91; Rozinger Pavel (69), Calea Victoriei nr. 139; Schechter Rudolf (87), str. Popa Tatu nr. 73.

Cu aceeași durere și regrete le păstrăm vie amintirea, așa cum au fost, buni, înțelepți și generoși, dragilor noștri HANA-ANUȚA LEIZER, MATILDA și BAZIL ROȘU, MARCEL LAZĂR. Familia.

Sechter Matilda aduce la cunoștință moartea fulgerătoare, în chinuri grele, într-un incendiu, a cumnatei ei SECHTER ANA, în vîrstă de 76 de ani, din Vaslui, str. Școlii, bloc 135.

La 16 martie 1990 se împlinesc 10 ani de la decesul scumpei și neuitatei noastre JENNY DAVID, născută GHIBEL. Un gînd în amintirea ei, din partea celor ce au iubit-o.

Cu aceeași durere, doctor S. Ghinzburg, cu familia, anunță că au trecut 19 ani de la dispariția celui drag, ing. IDEL GHINZBURG, din Galați. Un gînd pios pentru sufletul lui.

La 19 Adar se împlinesc 4 ani de la trecerea în eternitate a celui care a fost TÎNU—BECA MARCUS. Pios omagiu. Stefy și Victor Hart.

La 15 Adar (12 martie) se împlinesc 4 ani de la dureroasa despărțire de iubita noastră ETELA ROSENZWEIG. Anton — fiu și Lia — noră o vor regreta mereu!

Familia amintește că s-au împlinit 16 ani de cînd mult regretata noastră BITA ISER nu mai este în viață.

Doctor Edith Polac Hirsch, cu aceeași durere sfîșietoare, anunță trecerea a 2 ani de la despărțirea de iubitul soț, farmacist THEODOR HIRSCH. Amintirea vie a bunătății și devotamentului său nețărmurit va rămîne pentru mine neștearsă prezență.

Se împlinesc 5 ani de la decesul mamei noastre, CONS BETTY și 20 de ani de la decesul tatălui, CONS SOLOMON. Pios omagiu amintirii lor. Fiicele Aurica și Lily.

Cu aceeași durere, soția — Maria Zilbergamn — și familia anunță că la 4 martie se împlinesc 10 ani de la moartea lui IOSEF ZILBERMAN — Galați. Un gînd pios pentru sufletul lui.

Dina Tabacinic — soție și familia anunță cu durere că la 22 Adar (19 martie) se împlinește un an de la decesul iubitului inginer ISRAEL TABACINIC. Omagiu pios și veșnică amintire.

Comunitatea Evreilor din Cluj anunț cu durere, încetarea din viață, la data de 23 decembrie 1989, a consilierului său, dr. ZAHAROVITS SAMUIL, la vîrsta de 84 de ani.

A fost un exemplu de probitate morală și un jurist de o deosebită valoare profesională. Fie-i amintirea veșnic binecuvîntată!

FLACHS MARIETTA, colega și prietena mea de-o viață, a decedat în 1988, în Israel. Duioase amintiri. Sima și soțul.

Familiile Bercovici, Kurtzberg și Marcusohn, din Bacău și Israel, trec printr-un nou moment de grea cumpănă prin pierderea tatălui, bunicului și străbunicului KURTZBERG AVRAM (17 Tevet 5750). Om de o bunătate, onestitate, candoare și politețe cuceritoare, a lăsat în sufletele noastre un imens gol, pe care vremea nu-l va estompa.

Dodi și Videlu Vainberg, Leon Lozneanu, rudele și prietenii amintim cu durere că la 15 februarie s-a împlinit un an de cînd ne-a părăsit LOZNEANU BERCU. Un pios omagiu.

Îndurerați aducem la cunoștință încetarea din viață la data de 18 octombrie 1989 (19 Tișri) a celei ce a fost SALAMON AGNETA. Fie-i amintirea veșnic binecuvîntată! Familia îndoliată.

Cu nemărginită durere, Ida Goldmann, Betty și Elias Gropper, Jenny Goldmann, Baby și Puiu Gredeanu-Israel anunță încetarea din viață a dragii și deosebitei lor cumnată, farmacista ANA GOLDMANN.

S-au împlinit 30 de zile, respectiv 12 ani de la plecarea din viață a dragilor ANA și WILLY GOLDMANN.

Trist omagiu, neuitare și recunoștință din partea nepoților. Memoria lor veșnic binecuvîntată.

La 27 decembrie 1989 s-au împlinit 14 ani de cînd scumpul și blindul nostru tataie ZISU LEIBOVICI — Tg. Neamț, ne-a părăsit pentru totdeauna. Pios omagiu, copiii.

Soția, copiii și nepoții aduc la cunoștință că la 3 octombrie 1989 (4 Tișri 5750), a încetat din viață scumpul lor WENKERT KOLOMAN din Rădăuți, căruia îi vor purta o luminoasă amintire.

Reamintim cu aceeași mare durere că la 25 decembrie 1989 s-au împlinit 6 ani de la pierderea prematură a dragii noastre OFELIA WEINTRAUB — Fălticeni. Un pios omagiu în amintirea ei. Clara Mandi.

Riva — soție, reamintește împlinirea 14 ianuarie a 2 ani de la decesul lui AVRAM WAIS — Piatra Neamț. Tot asemenea comemorează pe soțul [illegible] 8 ani, SIMKA COJOCARU, 7 ani de la deces.

Cu mare durere, Rozica — soția [illegible] no Krumholtz — cumnat anunță [illegible] rea din viață, la 21 ianuarie [illegible] scumpului lor HAFTEL ISAC — [illegible] șani.

Te plîngem neîncetat și-ți păstrăm [illegible] ștearsă amintirea.

La 12 februarie (17 Șvat 5750) [illegible] comemorat, cu tristețe, un an de la [illegible] derea dragului nostru RADNAI [illegible] ERVIN din Timișoara. Fie-i memoria [illegible] binecuvîntată! Soția și copiii.

Copiii, nepoții și strănepoții [illegible] pierderea bunului nostru MOISA [illegible] BIȘ BANDEL, 82 de ani, Piatra-[illegible]

Sfîntă și binecuvîntată amintire [illegible] omul evlavios și înțelept. Familia [illegible] Bandel, Leibovici-Vogel.

Cu multă durere și lacrimi, reamintim că, la 14 Adar (Purim), se împlinesc [illegible] ani de la decesul scumpei noastre [illegible] mamă și bunică JUCOVSKI FANI [illegible]

Fanica dragă, nu te vom uita.

Nana și Oded — Israel, Iosefina [illegible] hai, Aneta Katz cu familia plîng [illegible] durere dispariția celei ce ne-a fost [illegible] pă și apropiată SEGALL RACHEL [illegible] UCA.

O vom păstra mereu în suflet.

Reamintim că la 27 Șvat (22 februarie) sînt 2 ani de cînd ISRAIL BI[illegible] VICI nu se mai află printre noi. [illegible] lia.

Un moment de reculegere pentru [illegible] ginerii SIMONA și ALLAN-ODED [illegible] care și-au pierdut viața la 4 martie [illegible] în cutremur.

Pios omagiu pentru farmacista [illegible] BLECHNER KATZ din Vatra D[illegible] Familia.

Dr. Marius Bernfeld, fiu, anunț cu [illegible] rere că se împlinesc 8 ani de la [illegible] derea scumpului meu doctor EDI[illegible] BERNFELD.

UN DOCUMENT DE LA SINE GRĂITOR

(Urmare din p. 1)

onalități proeminente s-au succedat la mvonul templului — devenit tribună — și au exprimat vehement protestul lor.

Duminică a avut loc congresul tuturor comunităților evreiești din țară. S-a formulat o rezoluție de energică infierare a faptului că autoritățile au făcut posibilă tipărirea și difuzarea „Saturnalii"-lor lui Vadim. S-a cerut sancționarea vinovaților. S-a cerut protecția legii.

Publicarea protestului în „Revista Cultului Mozaic" a fost interzisă.

Președintele colegiului de avocați, Teodosiu și vicepreședintele Vișinescu au prezentat la cabinetul meu și ne-au oferit asistența juridică pentru reclamația pornită împotriva lui Vadim.

Cinste lor, cinste sutelor de intelectuali români care ne-au adresat telegrame și scrisori de solidarizare. Le voi stringe din arhivele noastre și le voi publica spre a dovedi o dată mai mult că opinia publică românească și a minorităților naționale s-a ridicat împotriva acestei încercări de reînviere a fascismului în România.

Am redactat deci o reclamație penală către procurorul general al Republicii. Mi-a rîs în nas. Avea „indicații" clare să nu dea curs reclamației. N-a avut însă nici curajul să-mi dea în scris un răspuns negativ.

Am afișat atunci, în toate sinagogile din țară, la toate sediile comunităților, textul cuprinzînd protestul nostru interzis de a fi publicat.

Securitatea lui ceaușescu n-a avut curajul să intre în sinagogi să-l rupă. Din aprilie și pînă în septembrie 1984 el a stat în sute de lăcașuri sfinte, ca o palmă publică adresată dictatorului.

Au început să curgă proteste din toate părțile lumii evreiești. Guvernele Israelului și Statelor Unite au protestat, marile organizații evreiești mondiale, presa evreiască și neevreiască, Șef Rabinii Marii Britanii, Franței și multor alte țări, scriitori și publiciști au înfierat atitudinea guvernului lui ceaușescu.

Atunci am fost invitat, la 8 aprilie 1984, la Ion Dincă. Cele ce urmează în documentul pe care îl dăm publicității constituie o dare de seamă a acestei întrevederi.

Documentul a fost înregistrat la cabinetul lui Ion Dincă și poate fi găsit în arhivele acestui cabinet.

ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN

P.S. Am cerut să fiu primit de ceaușescu. Ca de obicei, cererea mea a rămas fără de răspuns.

Campania antisemită inaugurată de ceaușescu a continuat. Făgăduim cititorilor alte documente. Prin „versuri" și proză, eram amenințați „să fim din nou spînzurați de cîrlige". N-am tăcut, și glasul meu de protest a răsunat în întreaga lume. Astfel am izbutit să-l amuțesc pe acela al lui ceaușescu și al cîracilor săi.

E bine să cunoaștem noi, evreii, e bine să cunoască toți prietenii și dușmanii noștri că vremurile în care puteam să fim pălmuiți, umiliți, insultați s-au dus pentru totdeauna.

Publicăm aceste documente cu un singur scop: al afirmării demnității noastre de cetățeni liberi și devotați României libere.

București, 11 aprilie 1984

D-Sale
Dlui ION DINCĂ,
Prim Viceprim-ministru

Prea stimate Domnule Prim Viceprim-ministru.

Vă mulțumesc pentru bunăvoința avută de a mă invita în cabinetul Dv. unde am avut o convorbire cu Dv. și cu dl Petru Enache, secretar al Comitetului Central al P.C.R., în prezența dlui I. Roșianu, președintele Departamentului Cultelor.

Dată fiind excepționala importanță a acestei convorbiri în legătură cu soarta comunităților evreiești din R. S. România, ce se află sub conducerea mea și cu destinul meu personal, conside necesar ca pe această cale să încerc a concretiza această convorbire, pentru ca lucrurile să fie clare și lipsite de echivoc.

I. Ați exprimat punctul de vedere că nu este adevărat că există antisemitism în România sau că unii antisemiți ar ridica capul în ultimul timp și ați condamnat orice știre în acest sens.

Cu întreg respectul ce vi-l datorez, v-am răspuns că atît eu, cît și întreaga populație evreiască nu putem fi de acord cu acest punct de vedere.

Fără a analiza din nou numeroasele articole și cărți care au apărut în ultimii ani (începutul făcut tot de Tudor Vadim, la 5 septembrie 1980, în „Săptămîna", cînd ne-a numit „tartani rău mirositori", „ghețeftari", „populații flotante" etc., etc.) și despre care v-am sesizat în repetate rînduri, volumul „Saturnalii" este o dovadă irefutabilă că antisemitismul se manifestă sălbatic, cu chip fascist, pe față, fără rușine și se scrie cu balele urii.

Negru pe alb, „eu și toți ai mei", eu și toți evreii, sîntem făcuți răufăcători. Aceasta nu e fascism? Nu e antisemitism? Nu e atîtare la ură de rasă?

Negru pe alb, se reia acuzația de „răstignire de Dumnezei" împotriva noastră. Ce-i aceasta? Comunism? Democrație? Nu este oare hidoasa și nelegiuita minciună rasistă, care a dus la vărsarea de rîuri de sînge evreiesc?

Negru pe alb, „omul de cultură" Vadim ne trimite ca să vindem nasturi și rachiu în loc să ne ocupăm de cultură. Cum e posibil să se ignoreze toate acestea și să se declare că „nu există antisemitism în România"?

Negru pe alb, se insultă haina mea bisericească, haina șefului cultului mozaic, ca fiind „un giulgiu vișiniu". Și aceasta nu e antisemitism?

Sînt deputat în Marea Adunare Națională de 27 de ani, șef de cult de 36 de ani și sînt făcut „hoț", „cartofor", „satyr", „rîios", „fiară" etc. și aceasta e o „răfuială personală", cum ați caracterizat-o?

Respingem cu indignare aceste afirmații, din partea oricui ar veni ele. N-am nimic de împărțit cu indivizii aceștia. La mijloc e numai ura, ura troglodită împotriva evreilor, ura împotriva căreia m-am opus și mă voi opune pînă la ultima suflare.

„Răufăcători" sîntem „eu și toți ai mei"? Mai trăim încă noi, supraviețuitorii pogromurilor de la București (cînd martirii noștri au fost agățați de cîrligele abatoarelor cu inscripția „carne cușer"), ai celui de la Iași (trenurile morții cu miile de victime nevinovate asfixiate, cînd valuri de sînge au curs pe străzile Iașului etc.), măcelurile din Basarabia, Bucovina și Dorohoi, mai trăim noi, martorii și tot noi sîntem „răufăcători"?

Ticăloasele lozinci antisemite ale lui Vadim reproduc aidoma pe acelea ale predecesorilor săi, doctrinarii pogromurilor.

Fratele meu, sora mea, bunicul meu, 70 de membri ai familiei mele au fost măcelăriți, arși în crematorii și noi să tăcem cînd din nou se lansează lozinci pogromiste, cînd fiara fascistă iese iar la drumul mare?

Să tăcem cînd sîntem insultați? Un evreu are și el simțul onoarei. S-au dus vremurile cînd eram terfeliți și nu puteam reacționa. Trăim în România socialistă și știm să ne apărăm demnitatea umană.

II. Mi-ați reproșat că ne-am adresat Procuraturii Militare cerînd deschiderea unei acțiuni penale contra numitului Vadim. Mi-ați spus că și el și adepții săi mă vor da în judecată pe mine și atunci „ne vom judeca unii cu ceilalți".

Nu, nu — v-am răspuns —, se înșeală acela care crede că eu am să mă judec cu Vadim. Noi am sesizat justiția țării. Codul Penal e limpede. Art. 166, al. 1, art. 238, al. 1 și art. 312 sînt fără echivoc. Cele scrise de Vadim împotriva mea și a poporului meu se încadrează perfect în aceste articole și sînt pasibile de pedepse grele. Nu o spune numai președintele Colegiului avocaților din Capitală, dl Teodosiu, nu o spun numai toți avocații consultați, dar o spune elementara logică, o spune etica socialistă, o spune bunul simț.

Acțiunea penală, organul de cercetare fiind sesizat, se pune în mișcare din oficiu.

Avem deplina încredere în justiția țării, care e chemată să aplice legea **tuturor** cetățenilor, fără deosebire de naționalitate sau religie.

Dacă însă, **prin absurd**, aceasta nu s-ar întîmpla și acțiunea penală nu s-ar porni, aceasta va însemna că am fost scoși de sub ocrotirea legii.

În acest caz, oricît de mare ne va fi durerea, nu ne vom înjosi spre a intenta acțiuni personale împotriva aceluia sau acelora pe care **nu noi**, ci **Statul** are datoria să-i urmărească și să-i pedepsească.

Vă anexăm textele menționate ale Codului Penal. Ele sînt rezultatul eticii comuniste și Constituției Republicii. Sîntem convinși că nimeni nu le va încălca.

III. Mi-ați arătat unele atacuri împotriva țării apărute în Israel și ați spus că și acolo se scriu atacuri contra românilor.

Fac abstracție de faptul că ați omis că „Saturnalii" a apărut în decembrie 1983 și cele două articole ce mi-ați arătat au survenit în ianuarie și februarie 1984.

Am răspuns însă că nu putem accepta ca noi să fim făcuți răspunzători pentru ceea ce se scrie în afara țării. Dimpotrivă. Știți prea bine că și eu personal am fost atacat pentru că am apărat interesele juste ale României.

Apoi, ce legătură are una cu alta? Noi aici sîntem cetățeni egali în drepturi și Dv., guvernul țării, aveți datoria să ne apărați de huligani. Dacă există huligani evrei în alte părți, acesta nu poate fi un argument împotriva noastră și, în nici un caz, nu poate constitui o motivare a tolerării huliganilor români.

IV. Ați menționat apoi faptul că o femeie din România, neevreică, înmormîntată într-un cimitir evreiesc în Israel, a fost scoasă din mormînt și azvîrlită în alt cimitir.

Din nou mi-am exprimat nedumerirea întrucît are aceasta vreo legătură cu antisemitismul de aici. Politica guvernului român e destul de clară ca să mai fie nevoie să motivez că noi nu putem fi făcuți responsabili de tot felul de regretabile întîmplări petrecute în Israel.

De altfel, de îndată, întreaga opinie publică din Israel, Șef-Rabinatul, Curtea Supremă de Justiție au înfierat actul, iar trupul a fost repus în mormîntul inițial. Poliția a descoperit pe vinovați. **Ei sînt arestați și își așteaptă pedeapsa.**

V. V-ați exprimat nemulțumirea că Federația Comunităților Evreiești a recurs la afișarea în temple a Rezoluției noastre din 11 martie 1984 și față de difuzarea ei prin poștă la un număr de personalități.

V-am răspuns că sîntem consternați că ni se refuză dreptul de a răspunde agresiunii murdare ce s-a săvîrșit împotriva noastră. Pe de o parte, dl ministru Gavrilescu și dl ambasador Vasiliu răspund protestelor ce s-au făcut în Israel că în România nu există cenzură și, ca atare, fiecare poate să scrie ce vrea. Pe de altă parte, noi, cei insultați, cei calomniați, cei împroșcați cu murdăriile dlui Vadim, nici măcar în **revista noastră** nu sîntem lăsați să **ne apărăm.**

În definitiv, pot fi oare ascunse cele întîmplate? Cărți, publicații, reviste circulă în țară și în străinătate. Presupunînd că am comite supremul act de lașitate și am tăcea atunci cînd sîntem scuipați în obraz de derbedei ai scrisului, cu această lașitate am opri oare o lume întreagă să difuzeze și să comenteze cele întîmplate?

Cele două măsuri: lipsa de cenzură pentru fasciști atunci cînd ne insultă și cenzura contra noastră cînd vrem să ne apărăm sînt o nedreptate strigătoare la cer. O spunem cu durere, dar nu ne resemnăm și sîntem convinși că pînă la urmă ne veți face dreptate.

VI. Mi-ați comunicat apoi că s-au aplicat sancțiuni dnei Negreanu, de la Editura „Albatros" și dlui Sîntimbreanu, de la aceeași editură.

V-am trimis copia scrisorii ce mi-a adresat-o dna Negreanu și pe cea a răspunsului meu.

Sîntem uimiți de cele ce se întîmplă și în această direcție. Sînt sancționați oameni care îți strigă nevinovăția și arată că au fost înșelați, hoțește, de Vadim prin introducerea criptică a numelui meu în „poezie", iar Vadim însuși nu numai că nu a primit nici o sancțiune, dar continuă să scrie coloane și pagini întregi în **revista ideologică a partidului.**

În loc să se cerceteze și să se sancționeze de la Vadim **în sus** (cine a aprobat), se sancționează în jos (povestea acarului Păun), iar autorul principal scrie mai departe în publicații de partid.

Aceasta înseamnă, în loc de dezavuare, ratificare.

V-am întrebat: „Sînteți de acord că toți evreii sînt răufăcători? Dacă nu — și nu se poate să fiți de acord —, cum puteți tolera ca acela care a scris această inepție, acest slogan nazist care se ciocnește cu întreaga ideologie comunistă, această afirmație rasistă, fascistă — să scrie și să semneze articole în ziarele Dv. de partid? Constituția țării, ideologia partidului nu sînt făcute și pentru evrei?"

Amintind despre abominabila diversiune ce se încearcă în a mă acuza că am jignit pe marele Eminescu (atunci cînd limpede în scrisoarea mea către președintele Academiei R.S.R. din 1980 l-am omagiat), v-am spus:

„Nu-i aduc lui Eminescu insulte că după Auschwitz ar fi fost antisemit. Nici măcar lui A. C. Cuza sau lui Octavian Goga nu le aduc aceste insulte. Una este să fi profesat ideologii șovine sau xenofobe înainte de Holocaust și alta este s-o faci după aceasta. Cine face antisemitism, cine atîtă la pogrom și cine îi protejează e un asasin".

M-ați întrerupt și mi-ați spus: „Deci ne faceți de asasini?"

V-am răspuns: „Vă rog să nu-mi puneți în gură cuvinte pe care nu le-am spus. Respect prea mult guvernul, vă respect prea mult pe Dv. pentru ca să-mi fi trecut prin gînd să vă aduc o asemenea insultă".

Am mai întrebat și întreb și pe această cale:

Un deputat în Marea Adunare Națională de 27 ani încoace, un om alături de care stați și Dv. și însuși președintele țării, e făcut „hoț" etc. Nu e în joc cinstea Dv. și a președintelui și a țării? Una din două. Ori e adevărat și atunci trebuie de îndată luate măsuri și acest om nu mai poate sta o zi alături de Dv., ori nu e adevărat și atunci calomniatorul trebuie pedepsit, dezavuat, blamat.

Tăcerea Dv. este o mai grea, mult mai grea insultă pentru mine, pentru toți evreii, decît aceea adusă de Vadim. Ea e **insuportabilă. N-am meritat-o nici eu** (o știți prea bine. **O știe mai bine ca Dv. dl președinte Ceaușescu),** n-o merită bieții mei frați care sînt loiali și devotați Patriei și președintelui ei.

VII. În consecință, v-am solicitat din nou ceea ce e dreptul nostru elementar:

a) Un act de reparație publică clar și categoric, care să se refere la poezia apărută și să o dezavoueze.

b) Reparația se cuvine — e moral, e drept ca așa să fie — și direct persoanei mele. După o viață pusă în slujba țării, după serviciile ce le-am adus, **mi se cuvine** (da, **mi se cuvine**) o reparație.

c) Sancționarea **politică** a vinovaților și în primul rînd a celui principal: autorul.

d) Pedepsirea sa **penală** de către justiția țării.

VIII. Dacă acestea nu sînt posibile, v-am rugat să mă înțelegeți că devine imposibilă o continuare a împlinirii misiunii mele în funcțiile ce le ocup. În acest caz, la vîrsta mea, nu e nevoie de demisii ostentative, nu e în interesul nimănui să creăm „crize". Timp de decenii au existat raporturi cordiale între noi, pe care o lume întreagă le admira. Să căutăm acum, cînd, din nenorocire, am ajuns unde am ajuns, să căutăm formula cea mai onorabilă, cea mai prietenească, de retragere a mea, ca să nu se bucure dușmanii și să nu sufere nici prestigiul țării, nici bieții evrei, care n-au nici o vină.

Într-o asemenea ipoteză, vă încredințez (și eu am făcut dovada că nu mă joc cu vorbele) și în continuare de întregul meu devotament și, oricînd voi avea puteri, le voi pune în slujba acestei țări.

IX. Mi-ați transmis din partea dlui președinte Ceaușescu o rugăminte personală, aceea de a continua să contribui la întărirea prieteniei dintre români și evrei.

Mă onorează această rugăminte și, tocmai din cauza impasului în care am ajuns, consider că am o datorie de conștiință ca, **înainte de a lua o hotărîre,** să solicit cinstea ca Domnia-sa să mă primească în audiență.

E ultima speranță ce o am, dar e și cea mai puternică.

Cu profund respect,

Dr. MOSES ROSEN
Șef Rabin al Cultului Mozaic
Președintele Federației Comunităților Evreiești din R. S. România
Deputat în Marea Adunare Națională

MENORA – o constelaţie a frumosului

Ne-ar fi greu să ne imaginăm o serbare la „Popa Soare" fără formaţia „Menora", fără veselia ei, fără bucuria cîntecelor pe care le interpretează. Prezenţa tinerilor artişti pe scenă are darul să alunge de fiecare dată norii, să ne însenineze sufletele, dăruindu-ne un zîmbet. Şi nici n-ar putea fi altfel. Emblematice pentru „Menora" sînt doar tinereţea, flacăra, lumina.

SCHIŢE DE PORTRET

E destul s-o priveşti pe Luiza Cohn, delicată, fragilă, cu un glas plin de suavitate; sau pe Renata, cu vocea ei limpede,una dintre primele participante la formaţie; pe Eugenia — fata cu tamburina de aur, cum i se mai spune — împrăştiind zeci de culori ritmice cînd apare pe scenă; pe cele două Rodici — Lazarovici şi Herivan — scăpărînd inteligenţă şi exuberanţă în interpretare, contrapunctat parcă, de duioşia bălaiei Janeta Rosner Florian — ca să înţelegi definiţia tinereţii ce caracterizează „Menora". Dar lor li se mai adaugă numele Aureliei Platzer, care de şapte ani este prezentă, fără ostentaţie, cu acea modestie care stă atît de bine unui tînăr. Şi, de asemenea, numele lui Amedeo Gott şi Mihnea Gutman. Din această înşiruire nu poate lipsi Sandu Cîlţea, sunetist, care, de undeva, din culise, nevăzut, stă de veghe la dozarea, la calitatea emisiei, pentru ca melodia să ajungă la noi epurată de orice fel de zgomot.

O formaţie de muzică ritmică este greu de imaginat fără vibraţiile sonore ale bateristului, iar „Menora" îl are pe talentatul G. Moldoveanu.

Cel care conduce însă acest univers al tinereţii este Gerry Podgoreanu — îndrăgit maestru al muzicii ritmice, care a coordonat prestigioase formaţii ale Radioteleviziunii şi ale „Electrecord"-ului şi şi-a pus semnătura pe cîteva importante discuri cu teme din istoria jazzului.

Îi găsim pe membrii „Menorei" în timpul unei repetiţii. Este destul ca, de la pian, maestrul să dea un prim semnal muzical, că, parcă prin minune, larma se potoleşte şi, în jurul său, întreaga formaţie face un tot care îl urmează şi preia tot ce îi învaţă. Se pare că liniştea sa, izvorînd din chiar adîncul fiinţei sale, calmul desăvîrşit, nici un semiton ridicat peste normal, se transmit pe dată tinerilor săi învăţăcei.

— Începem, multă atenţie... melodia este dificilă...

Într-adevăr, nou introdusă în repertoriu, piesa „Al col éile" este dificilă. Minute în şir se repetă partea de ansamblu, ca şi intrările soliştilor.

— Repetăm încă o dată — cere maestrul.

Pe scenă se aude întîi introducerea, o melodie abia şoptită, dar iată, intră Eugenia şi Luiza cu partea de contramelodie, urmată de un fragment a capella — şi, din nou, mare atenţie — intră pianul. Într-o frîntură de secundă i se alătură vocile în ansamblu şi melodia se înalţă cu solemnitate.

— Aşa cum aţi văzut — ne spune maestrul Gerry Podgoreanu —, piesa este de mare dificultate, dar, cunoscînd exigenţa interpreţilor, nu-mi fac griji. Repetiţiile, munca noastră de fiecare zi alcătuiesc o faţă nevăzută pentru public. La lumina rampei veţi vedea — este cu totul altceva.

Într-adevăr, la puţină vreme după aceea, la o serbare, ascultăm cu reculegere „Al col éile", cu ritmul său liniştit şi ne dăm seama că ceasurile de repetiţie au dat rod.

Filă din albumul „Menorei"

CÎTEVA ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

— Vă rugăm să ne spuneţi cîte ceva despre repertoriul „Menorei" — ne adresăm maestrului Gerry Podgoreanu.

— Avem în repertoriu circa 30 de melodii, parte ebraice, parte în idiş. Repertoriul este pentru noi o problemă esenţială. Există o mare grijă ca să nu lunecăm în facil şi prost gust, primejdii care pîndesc de obicei genul. În alegerea cîntecelor urmărim melodicitatea, dar, mai ales, caracterul lor evreiesc, sîntem atenţi la sincronizarea mişcărilor. Mă bucur ori de cîte ori membrii formaţiei, găsind pe vreun disc sau bandă magnetică melodii potrivite, în spiritul nostru, ne fac propuneri de a le include în program. Cîntăm în idiş şi în ivrit. Adeseori textele muzicale ne parvin şi de la prietenul formaţiei noastre, iubitorul de muzică evreiască, Sache Braunstein. Ne bucurăm de sprijinul dnei Cecilia Stein, ea însăşi muzician, mereu alături de talentele tinere.

O grijă deosebită avem pentru aranjamentele muzicale, pentru ritm, de care mă ocup personal...

— Şi nu ne îndoim că o faceţi la un nivel artistic ales, dovadă marele ecou al programelor muzicale la public.

— Dar şi în sufletul interpreţilor. Potpuriul de cîntece idiş, de exemplu, relevă celor tineri frumuseţea melodiilor cîntate de bunicii noştri, acele melodii născute din oftat, în care lacrima se amestecă cu zîmbetul, îi învaţă să iubească tradiţiile milenare ale poporului evreu. Fac parte din repertoriu piese în ivrit, cum ar fi „Col Haolam Kulo", meditaţie profundă asupra existenţei, sau „Adon olam", imn de slavă de mare frumuseţe. Văd în „Menora" nu numai o şcoală de muzică ritmică, ci, în primul rînd, un cadru de formare în lumina eticii noastre, a ideilor nobile ale iudaismului. Aşadar, vă daţi seama de măsura în care ne preocupă repertoriul.

Îl ascultăm pe maestrul Gerry Podgoreanu şi ne gîndim că este o mare şansă pentru o formaţie artistică de tineret să se bucure de o asemenea îndrumare. Continuîndu-ne dialogul, îl întrebăm:

— Cum poţi deveni membru al „Menorei"? Greu? Uşor?

— Nici greu, nici uşor. Nu cultivăm vedetismul, fiecare interpret are microfonul său şi se desfăşoară liber. „Menora" se constituie într-un colectiv armonios, în care se cîntă în ansamblu, dar firesc se adaptează cînd este vorba de piese cu roluri solistice. Nu avem solişti vedete. Oricare din ansamblu poate, la nevoie, să intepreteze şi partea solistică. Nucleul vechi al formaţiei este bine consolidat şi exigent, oricînd gata să primească un nou participant, ajutîndu-l să se integreze. Este de la sine înţeles că pentru a intra la noi se cere să ai muzicalitate, un auz fin, capacitate de sincronizare şi, obligatoriu, dragoste şi dăruire pentru cîntecul evreiesc. Depinde de fiecare ce socoteşte greu, ce socoteşte uşor, din tot ce am spus.

Curiozitatea reportericească ne îndeamnă să urmărim, de data aceasta, ce înseamnă „Menora" pentru tinerii ei componenţi.

— Drumul spre formaţia noastră a fost uşor pentru mine — afirmă Mihnea Gutman —, sînt cu plăcere, cu plăcere vin la repetiţie. M-am format în cadrul ei şi sînt legat de toate manifestările noastre.

— Nu mă pot vedea în afara „Menorei" — ne mărturiseşte Rodica Lazarovici. Aici am prieteni, aici mă simt bine. Sub îndrumarea maestrului Gerry Podgoreanu, mi-am perfecţionat şi îmi perfecţionez vocea, am învăţat să fiu exigentă, să nu admit inadvertenţe în interpretare. Îmi place să ascult muzica evreiască şi-mi place să caut cîntece potrivite pentru programele noastre.

— Cînd vin la repetiţie sau cînt la o serbare, „Menora" este pentru mine ca un soare ce-mi încălzeşte sufletul — susţine Eugenia Cîlţea. Pe scenă ne înţelegem între noi dintr-o privire, ne simţim uniţi în ideea de a dărui publicului farmecul melodiei evreieşti.

— Pentru mine — mi se confesează Luiza — cîntecul evreiesc este hrană pentru suflet. Prin cîntec am întotdeauna impresia că mă manifest plenar.

Ne oprim aici cu întrebările. Scurta noastră incursiune în lumea acestor tineri ne-a fermecat şi ne-a sugerat gîndul că „Menora", alături de „Hazamir", de „Corul mic" şi „Corul mare", face parte dintr-o constelaţie a Frumosului. Ne gîndim cu plăcere la viitoarele întîlniri, pe care le aşteptăm cu nerăbdare, dragoste şi interes şi pe care le dorim tot mai dese.

BATIA ZILBERMAN

DECALOG

La ceas de cumpănă, neliniştit,
Un glas din adîncuri mi-a poruncit:
Sînt Omul şi scrie-l cu literă mare
Cu pana muiată în nici o culoare
Doar sîngele-i roşu, pîriu de rubine,
Să nu te asemeni decît doar cu mine
Să nu-ţi faci altar cu icoană cioplită
Frumoasă pe-afară şi-n miez putrezită
De vrei să te-nchini pentru ce va să fie
Să nu te închini nimănui decît mie

Să nu înnoptezi strălucirea din mine
Aceeaşi lumină se-nalţă şi-n tine
Sădeşte în fiece zi cîte-o floare
Să-ţi meriţi şi zilele de sărbătoare
Cinsteşte perechea cu crinii pe faţă
Din care ţi-ai luat scînteierea de viaţă
Şi-aprinde făclii amintirii străbune
Să-ţi picure clipele multe şi bune

Să nu ucizi strigătul sfînt al iubirii
Nici liniştea mare de gheaţă-a gîndirii
Zadarnic ispita în poartă să-ţi bată
Iubirea s-o ştii doar o singură dată
Să nu furi nădejdile celor ce-aşteaptă
Ajută-i să-ajungă la ultima treaptă
Şi nu-i amăgi la urcuş cu minciuna
Să ştie: „mai am de urcat încă una"

Iubeşte-ţi aproapele care iubeşte
Şi-n miez de lumină, lumină zideşte
Opreşte-ţi pornirea spre casa vecină
Păstrează-i comoara şi ziua senină
Doar zece porunci, nici uşoare nici grele
Ascunde-le-n suflet şi-n minte pe ele
Aşa le-am ascuns ca pe zece inele
Comoară de aur a zilelor mele

Şi-aceste porunci am venit să le cînt
Pe omul, stăpîn al acestui pămînt
Pentru gîndul curat, pentru gîndul senin
Pentru liniştea drumului drept
Amin!

ALEXANDRU MANDY
(care a compus şi muzica pe aceste versuri)

GÎNDURI

„Orgoliul naşte tiranul. Cînd orgoliul se umple în van cu multe lucruri inutile şi dăunătoare se prăbuşeşte, după ce a urcat culmea cea mai înaltă, într-un abis de nenorociri, de unde nu mai poate face un pas..."

(SOFOCLE)

„Vine din urmă
Suflul
Nu vă speriaţi,
E şi gîfîitul meu acolo.

Acest suflu va mătura totul.
Ca o plajă greblată cu fulgere.

(MARIN SORESCU)

„Dacă există o idee de o semnătate crescîndă care să dem prin intermediul istoriei evidenţ aceasta este ideea de umanit strădania de a înlătura granit care despart oamenii cu ostilit prin prejudecăţi şi diferite concep mărginite, strădania de a consid întreaga omenire ca o mare gr strîns înfrăţită, indiferent de re gie, naţiune şi culoare..."

(WILHELM VON HUMBOLDT)

„Dacă sîntem de acord că iubire este ceva general şi necesar o aerul, atunci vom înţelege mai u că ea trebuie pusă exclusiv în slu binelui omului... cred că a ucide, suprima sau a oprima pînă şi cea mai firavă manifestare de iubi înseamnă a înjosi nu numai om, ci întreaga omenire, întreg lume..."

(OTHAR CILADZE)

„Voi care locuiţi o cetate puter nică şi sînteţi crescuţi de ea, tr buie să rezistaţi chiar şi în cel mai mari nenorociri şi să nu-i tr tunecaţi prestigiul... Devenind păsători faţă de durerile personale trebuie să vă preocupe doar salv rea comunităţii..."

(TUCIDIDE)

„Pe trei lucruri se întemeiaz lumea: pe Dreptate, Adevăr Pace."

(AVOT, I, 18)

„O, n-am de gînd să mă tîr prin mlaştini, după m-am luat de piept cu ciclonu nici să lupt cu ţînţarii, după pe umerii mei au popos albatroşii...
Bătrînă corabie, bucură-te că n-am să te port pr smîrcuri.
Nu, n-am să vînez mărunta plevuşcă, după ce am ucis monştrii oceanului..."

(GEO BOGZA)

„Naţiile, ca şi oamenii îndeosebi îşi au solia lor pe pămînt şi sîn răspunzătoare de petrecerea lor a jos. Omul este răspunzător pentr faptele sale, naţia pentru slava c au cîştigat, pentru pămîntul ce s-a dat spre moştenire."

(MIHAIL KOGĂLNICEANU)

„Am crezut întotdeauna şi în mai cred că artiştii, care trăiesc lucrează cu valori spirituale, nu p nu trebuie să rămînă nepăsători faţa unui conflict care pune în j cele mai înalte valori ale omeni şi ale civilizaţiei."

(PABLO PICASSO)

„Nu rezidă belşugul decît munca omului."

(TOSEFTA, BERAHOTH, cap. 7)

„Poporul este un suflet comun fiecare luptă pentru toţi şi nime nu se gîndeşte la sine."

(VICTOR HUGO)

Culese de EVELIN FONEA

Şef Rabin la postul său de gardă

Citim în ziarul israelian „HAŢOFE", din 5 ianuarie 1990, următoarele:

Rabinul evreimii din România, dr. s Rosen, de peste 40 de ani în ea obştii sale în calitate de şef asporei, are grijă de liniştea evrei- de securitatea lor şi de demnita- lor evreiască. Prin activitatea sa, icris capitole de curaj în istoria e- ii din România. Cu marea lui în- eiune, a reuşit să cîrmuiască obş- a chiar şi pe valuri foarte pericu- şi provocatoare de furtuni. Pe parte, a păstrat bunele raporturi onducătorii ţării, pe de altă par- avut grijă să fie un devotat pur- de cuvînt al poporului evreu şi pere nevoile sale religioase speci- Şi nu numai atît; în timpul exer- i funcţiei sale, a reuşit să ducă la iderea porţilor în faţa sutelor de le evrei, locuitori ai României, care nu să facă Alia în Eretz Israel. Pes- 50 000 de evrei plecaţi din Romă- şi-au înjghebat comunităţi splendi- n Statul Israel. Rabinul Rosen a adus în Israel mii de suluri sfinte. tea împodobesc în prezent sute de ogi şi case de cult din ţară. n aceste zile de după revoluţia din ânia, Rabinul Rosen se află la pos- ău, în calitate de Şef Rabin şi pre- te al obştii pe care o păzeşte ca chii din cap.

binul Rosen merită nu numai respect, dar şi încurajare şi ajutor, ca să-şi poată îndeplini în continuare misiunea. Păcat că unii factori nu numai că nu l-au sprijinit pe rabin în ceasurile grele, dar s-au ocupat de răspîndirea unor zvonuri neverificate, ca şi cum el ar avea de gînd să-şi părăsească comunitatea în această perioadă de restrişte.

În faţa noastră se află un rabin curajos, devotat poporului evreu, statului evreu şi mai ales obştii sale, coreligionarilor săi, pe care-i serveşte cu credinţă şi din toată inima.

Rabinul Rosen se poartă, după felul său de a fi, în tot timpul activităţii sale rabinice spirituale, ca un conducător religios, în faţa căruia se află permanent toate problemele vieţii comunitare.

Şi tot aşa — a accentuat el — are de gînd să se comporte în condiţiile schimbărilor ce au loc în conducerea României.

Să întărim puterile rabinului şi ale coreligionarilor săi şi să urăm celor curajoşi ca forţele lor să sporească, pentru ca ei să-şi îndeplinească misiunea religioasă-iudaică şi să răspîndească lumina Torei în comunităţile evreieşti din România, pînă vor face Alia cu toţii în Israel, înfăptuindu-se astfel viziunea profetului: „Vor pleca în veselie şi vor trăi în pace..."

EVREII şi ideea de revoluţie

nd am citit în „Revista Cultului baic" nr. 683 că, printre membrii obştii ţi în Revoluţia română din decembrie , se găsesc, doar la Bucureşti, şi ti- i evrei Robert Bacalu, Geza Toma, i Janetta Schweifeld, cînd am aflat lţi martiri evrei au fost deshumaţi gropile comune săpate de criminali celălalt oraş-martir, Timişoara, cînd auzit că, în Capitală, la Timişoara şi lte oraşe unde s-au desfăşurat bătă- rîncene împotriva bandelor asasine, tre tinerii ce au luptat neînfricat, fiind chiar grav răniţi, s-au aflat şi conaţionali ai noştri, cînd am văzut primele pagini ale unor reviste apă- imediat după evenimente reprodu- ale emblematicului tablou „România oluţionară" al lui Constantin Daniel enthal, mi-am spus: Doamne, nici nu putea să fie altfel, nici nu era de ceput o altfel de poziţie a evreilor ro- ni faţă de această bătălie îndîrjită otriva tiraniei decît aceea preconi- i de profeţii lui Israel în vehementele filipice contra tiranilor lumii lor, in- siv contra propriilor lor regi, decît ea ilustrată glorios încă din zorii miş- ilor insurecţionale româneşti de un nstantin Daniel Rosenthal, deja sus- intit, de un Barbu Iscovescu sau de Davicion Bally!

ot în acele memorabile zile, mi-am intit de un interviu pe care i l-am t lui Shimon Peres, liderul Partidului ncii din Israel, în cursul uneia dintre itele sale în România. Cînd l-am între- pe ce se întemeiază principiile de ţie socială pe care le proclamă şi le ţine partidul său, domnul Peres mi-a puns cu acea gravitate simplă pe care posedă numai adevărurile esenţiale: e scrierile profeţilor".

deea de revoluţie este, la noi, evreii, puţin la fel de veche ca însăşi apa- ia noastră ca popor pe scena istoriei ane. Ce a fost oare ridicarea sclavilor rei din Egiptul antic, la îndemnul în- leţitor şi sub cîrmuirea clarvăzătoare celui mai mare profet al nostru, Moşe, cît prima insurecţie a robilor, pe în- g parcursul vremurilor, împotriva des- tismului faraonic şi pentru afirmarea **eptului la viaţă, la libertate, la justiţie** fiecărui popor, ca şi al fiecărui indi- l? Ce au însemnat oare chemările la primarea răului de care este plină Car- a Cărţilor şi pe care le găsim în foli- tele talmudice decît întronarea în mij- ul unei colectivităţi umane a princi- lui de **primat al dreptului şi al drep- ii?**

Reiese cu claritate, din cea mai simplă, a mai lipsită de subtilităţi lectură a bliei şi, îndeosebi, a Profeţilor, că lonii de temelie pe care se înalţă ideea de Revoluţie la evrei au fost şi sînt, de la începutul timpurilor şi pînă azi, **libertatea şi dreptatea.** Nu ne lăsăm cuprinşi de o mîndrie deşartă, ci afirmăm un adevăr istoricește verificabil: că poporului evreu îi aparţine prioritatea de peste trei milenii a legăturii indisolubile dintre aceste două principii de bază ale oricărei convieţuiri umane cît de cît posibile, precum şi a concepţiei potrivit căreia **nici individul nu e liber dacă răpeşte libertatea altor indivizi, nici un popor nu e liber dacă tăgăduieşte, în vorbă sau în faptă, dreptul la libertate al altor popoare.** Pentru evreul practicant sau „liberal", sentimentul de culpă nu este de nimic mai puternic sădit decît de sentimentul încălcării libertăţii de **gîndire** — pe care un mare cugetător evreu contemporan, Herbert Marcuse, a definit-o drept **libertatea esenţială** — sau a libertăţii de **făptuire** (fireşte, nu în detrimentul altuia).

Dacă în ce priveşte principiul — şi obiectivul revoluţionar — al libertăţii, opiniile gînditorilor evrei mai vechi sau mai noi concordă, în ce priveşte cel al dreptăţii există şi unele semnificative divergenţe. Cea mai importantă dintre ele este aceea a disocierii **dreptăţii** de **milă.** Chiar şi în unele texte biblice — bunăoară, în Proverbele lui Solomon — mila apare contrapusă justiţiei, aceasta fiind cu atît mai de mirare cu cît respectiva contrapunere este atribuită unuia dintre regii cei mai înţelepţi şi care au ştiut în cea mai mare măsură să găsească echilibrul raţional între aceste noţiuni doar aparent **opuse.** „Dogmele religiei la evrei — subliniază un filosof evreu — nu sînt învăţăminte imprescriptibile, ci drepturi şi prescripţii: mila a fost mereu dreptate, iar cruzimea a fost nedreptate şi crimă"

În gîndire şi în făptuire, evreii au fost totdeauna — aşa cum i-a caracterizat un filosof neevreu, Bertrand Russell — „conştiinţa unei lumi bolnave". Poate că tocmai sentimentul unei asemenea meniri şi unui asemenea destin — unicul care constituie substanţa biblică a legăturii dintre Dumnezeu şi poporul „ales", ales nu pentru a-i domina pe alţii, cum mai încearcă şi astăzi să susţină articlieri din spaţiul acefal al antisemitismului larvar, ci pentru a purta în lume mesajul revoluţionar al libertăţii şi justiţiei — conferă puterea trăirii şi supravieţuirii unui popor atît de urgisit în secole de istorie.

VICTOR BÂRLĂDEANU

A 58-a carte a lui I. M. ŞTEFAN

Am mai scris, cu ani în urmă (R.C.M. nr. 506/1 mai 1982), despre opera foarte diversă, adesea cu caracter de pionierat, a lui I. M. Ştefan (pseudonimul lui Şragher Alexandru Sergiu), valoros scriitor şi istoric al ştiinţei, autor al primei istorii a invenţiilor şi descoperirilor din România, al celei dintîi scrieri de viitorologie de la noi, al celor dintîi lucrări de istorie evenimenţială din România, al primului nostru roman ştiinţifico-fantastic postbelic, al primului roman din viaţa delincvenţilor minori, al unor apreciate traduceri şi cărţi de popularizare etc. Articolul era prilejuit de aniversarea a 60 de ani a acestui deosebit om de cultură multilaterală. Dacă atunci bilanţul principal al activităţii sale era — printre altele — constituit din 52 de cărţi, acum numărul acestora a ajuns la 58 şi tocmai la această a 58-a apariţie editorială doresc să mă refer.

Publicată în Editura „Dacia" din Cluj la finele anului 1989, cartea este intitulată *Alexandru Ciurcu. Inventatorul. Ziaristul. Omul.* În mai puţin de 200 de pagini, dintre care un studiu introductiv de 75 de file, scrise într-un spirit erudit şi, totodată, captivante, este restituită ariei noastre de cultură o personalitate remarcabilă, deşi aproape uitată. Studiul — mai curînd ar trebui să-l numim o biografie literar-ştiinţifică — este întregit de un masiv corpus de documente inedite, descoperite de autor în mai multe fonduri arhivistice, care ilustrează rolul jucat de Ciurcu în istoria presei româneşti, în viaţa socială de la noi, în istoria tehnicii universale. Într-adevăr, Alexandru Ciurcu (1854—1922) a fost unul dintre ctitorii jurnalismului românesc modern, întemeietorul cotidianului „L'Indépendance Roumaine", mult timp director la „Timpul", primul preşedinte atît al Sindicatului Ziariştilor, cît şi al Asociaţiei Generale a Presei Române. Iar în domeniul tehnicii, deşi inventator-amator, Ciurcu este recunoscut ca deţinătorul unei triple priorităţi mondiale în domeniul *rachetotehnicii.* A fost apreciat şi iubit în vremea sa, în primul rînd datorită luptei sale fără răgaz pentru dreptate, care l-a făcut să îmbrăţişeze întotdeauna, cu orice risc, cauza adevărului, justiţiei, corectitudinii, curmării abuzurilor.

Aşa se explică, desigur, şi atitudinea sa de demascare a înscenării odioase organizate în Franţa împotriva căpitanului evreu Alfred Dreyfus, acuzat de trădare. Atunci Al. Ciurcu a denunţat în presă şi în scrisori adresate unor personalităţi din Franţa inconsistenţa învinuirilor şi l-a indicat cu luciditate pe autorul real al celebrei scrisori-borderou incriminate — comandantul Esterhazy —, ceea ce faptele au confirmat ulterior pe deplin (p. 7, p. 65—66).

Nu mai puţin explicită este poziţia sa în ce priveşte nedreptatea flagrantă a cărei victimă a fost învăţatul Moses Gaster (p. 42—43, p. 70—71). Descriind împrejurările în care acesta a fost expulzat pe baza abuzivei „Legi asupra străinilor", în octombrie 1885, la numai o lună după expulzarea lui Al. Ciurcu (ca „transilvănean"), Ciurcu arată că, la plecarea din gara Bucureşti, renumitul filolog şi folclorist a strigat: „La revedere, pămînt iubit al României!". Iar cînd, în 1921, M. Gaster vizitează România, invitat de Ministerul Artelor şi Cultelor, tot Ciurcu scrie, în ziarul „Adevărul" din 7 august 1921: „Salut în d. dr. Gaster un vechi tovarăş de suferinţă [...]. Mă asociez din toată inima la omagiile ce se aduc acestui strălucit savant şi-i zic: Bine ai venit în ţara în care ai văzut lumina zilei şi pe care ai continuat s-o iubeşti după ce te-a alungat".

Să nu fim surprinşi nici de faptul că, atunci cînd ziarul „Deşteptarea" din 10 octombrie 1884 încearcă să reînvie gogorita pretinsului „omor ritual" pe care evreii l-ar practica cu „sînge de copil", Alexandru Ciurcu înfierează scornirea în „L'Indépendance Roumaine".

În anul 1913, gazetarul şi scriitorul evreu G. Millian-Maximin este arestat, apoi şi condamnat, deoarece criticase în presă comportarea brutală a unor ofiţeri faţă de ostaşii de rînd. În numele Asociaţiei Generale a Presei Române, Alexandru Ciurcu — pe atunci preşedinte al acesteia — înţelege să protesteze vehement. Solicită şi obţine o audienţă la rege, la 26 octombrie 1913, cerînd curmarea acestor abuzuri şi fărădelegi, iar la 27 octombrie 1913 Asociaţia Generală a Presei Române convoacă un mare miting, la care este veştejită comportarea, potrivnică legii, a autorităţilor faţă de G. Millian-Maximin şi de alţi jurnalişti persecutaţi. Primul dintre vorbitorii la miting a fost, fireşte, Alexandru Ciurcu. Au mai vorbit C. G. Costa-Foru, Constantin Mille, Nicolae Fleva, senatorul Lascăr Antoniu, iar în final înflăcăratul N D Cocea. adoptîndu-se şi o moţiune, redactată de Ciurcu (p. 73—74, p. 159—160).

Tot în cartea lui I. M. Ştefan, sînt reproduse însemnări inedite ale lui Alexandru Ciurcu, în care sînt evocate emoţionant amintiri despre editorul-librar Leon Alcalay, ctitorul „Bibliotecii pentru toţi", ca şi despre teoreticianul socialist şi istoricul literar C. Dobrogeanu-Gherea (p. 164—166).

Desigur, problemele şi personalităţile evreieşti au fost departe de a constitui singurele preocupări ale lui Ciurcu. Cu totul deosebită îmi pare, de pildă, poziţia luată de acesta faţă de expulzarea arbitrară din ţară (1907) a militantului revoluţionar Cristian Racovski, sub pretextul că este „străin", deşi era cetăţean român şi ofiţer în armata română — în realitate, observă Ciurcu, fiindcă făcea o politică ce nu convenea guvernului (p. 7 şi p. 153—154).

Poate şi mai semnificativă este telegrama-apel din 1905 adresată de Ciurcu ţarului Nicolae al II-lea. în numele ziariştilor români, cerîndu-i să cruţe viaţa marelui scriitor Maxim Gorki, întemniţat după „Duminica sîngeroasă" şi în primejdie de a fi condamnat la moarte El îşi motivează demersul arătînd că Gorki „face gloria nu numai a naţiunii ruse, ci a întregii omeniri" (p. 7, p. 66—67, p. 152). În ziarul „Adevărul" din 21 ianuarie 1905, ziaristul Emil D. Fagure (Honigmann) salută acest demers şi subliniază că, deşi semnatarul telegramei, Al. Ciurcu, este un „scriitor şi om politic cunoscut pentru ideile sale conservatoare", datorită lui „ziariştii României au fost cei dintîi care au răspuns la acest strigăt" („Scăpaţi pe Gorki"), marele scriitor fiind ameninţat de „nebunia sîngeroasă a birocratismului putred şi corupt din Rusia".

„Există — scrie I. M. Ştefan — o anumită măreţie, o nobleţe incontestabilă în atitudinea acestui bărbat, o dimensiune umană impresionantă, de om dintr-o bucată, cum îl numeşte un tovarăş al său de gazetărie" (p. 7). Iar în campaniile sale publicistice, dedicate întotdeauna unor cauze generoase, de dreptate, Al. Ciurcu a avut alături, cum rezultă din documentele cărţii, atît personalităţi româneşti, ca Iosif Nădejde, Scarlat Lahovary, C. Mille, N. D. Cocea, Al. Vlahuţă, C. G Costa-Foru, I. Rusu-Abrudeanu, Radu D. Rosetti, C. Bacalbaşa, C. Rădulescu-Motru, Al. Davila, Eugen Filotti, cît şi evrei-români, ca H. Streitman, B. Brănişteanu, C. Dobrogeanu-Gherea, Constantin Graur, Lupu Dichter, G. Millian-Maximin, A. Axelrad Luca, Emil D. Fagure, — cei mai mulţi dintre aceştia făcînd parte şi din conducerea Sindicatului Ziariştilor şi a Asociaţiei Generale a Presei Române, întemeiate de Al. Ciurcu.

Comentînd, în revista „Facla", din 31 octombrie 1913, audienţa şi demersul lui Ciurcu la rege în problema persecutării ziariştilor şi mai ales a întemniţării abuzive a lui G. Millian-Maximin, A. Axelrad Luca scria: „Erau în faţă doi suverani: Carol şi Ciurcu. Două puteri cu două sceptre: unul de aur masiv, încrustat cu diamante şi rubine, celălalt împodobit cu nestematele gîndirii. Cînd aceste sceptre se agită, unul răspîndeşte teamă, iar celălalt lumină şi adevăr Erau de faţă Ciomagul şi Condeiul, forţa brutală şi forţa morală..." (p. 73).

Această nouă carte pe care ne-o oferă I. M. Ştefan nu este doar „încă o biografie", ci o lucrare ce se constituie într-o nouă piesă, de reală valoare, în mozaicul atît de bogat al culturii româneşti, într-un suplimentar argument al bogăţiei valorii şi tradiţiei democratismului militant al intelectualităţii noastre şi, nu în ultimul rînd, într-un remarcabil succes editorial, cu nobil şi necesar rol de scoatere la lumină şi punere în valoare a celor ce au contribuit la crearea spiritualităţii şi tradiţiei culturale autohtone.

Acad. prof. dr. doc. N. CAJAL

PURIM
O poveste veche-nouă

(Urmare din p. 1)

gediile antice, în mijlocul pasiunilor dezlănțuite de către eroi, apare corul, care aduce nota adevărurilor senine și eterne. Aici, poporul apare ca un cor al tăcerii. În spectacolul regizat spre a provoca buna dispoziție regală, masele sînt menite să joace doar rolul de figuranți. Tăcerea lor e însă destul de elocventă. Am putea-o defini drept o tăcere activă.

Alt tablou. Alt ospăț. De data aceasta asistăm la un duet: regele capricios și satrapul plin de venin și ranchiună, Haman. Acesta din urmă vrea să se răzbune cumplit pe unul dintre cele o sută douăzeci și șapte de popoare, pentru jignirea ce i-a adus-o unul din fiii acestui popor. Mordehai, evreul, n-a imitat pilda tuturor slugilor din camarilă și לא יכרע ולא ישתחוה „n-a îngenuncheat, nici nu s-a prosternat înaintea lui". Șira spinării sale a rămas inflexibilă și astfel el a rănit orgoliul tiranului. Între două pahare, Haman caută deci să-l convingă pe rege că poporul lui Mordehai e „împrăștiat și risipit printre celelalte popoare, că are legiuiri deosebite de ale celorlalte și, ca atare, nu face ca regele să-l lase în viață". Haman evită orice dialog, orice convorbire cu Mordehai sau cu ceilalți fii ai poporului pe care l-a osîndit, căruia îi contestă dreptul la viață. Haman vrea pur și simplu dispariția poporului evreu. Dacă argumentele sale nu sînt prea convingătoare spre a determina exterminarea unei întregi națiuni, ele sînt însoțite de unul hotărîtor: zece mii de ducați vor fi vărsați de către Haman în vistieria regală.

Bieții figuranți! De data aceasta, nici nu mai apar pe scenă. Îi bănuim doar între culise. Cei mai mulți dintre dînșii, perși, mezi și alte seminții, muncesc din greu și furnizează cu sudoarea frunții lor cei zece mii de ducați zvîrliți la sinistra bursă de vieți omenești, iar ceilalți, „tinerii și bătrînii, copiii și femeile", poporul lui Mordehai, sînt sortiți să furnizeze monarhului și primului său sfetnic un nou spectacol tare, acela al morții lor în chinuri.

„Regele și Haman s-au așezat să bea, iar orașul Susa era consternat". Versetul acesta ne redă, în mod lapidar, întreaga situație. Pe de o parte, criminalii care se amuză, în timp ce pecetluiesc destinele unui întreg popor; pe de altă parte, orașul Susa, întregul oraș — nu numai ghetoul evreiesc, ci toți locuitorii capitalei, consternați de nelegiuirea ce se pregătește. Ahașveroș și Haman aruncă zarurile spre a stabili, printr-un alt capriciu, ziua măcelului. În același timp, שק ואפר יוצע לרבים „cei mulți își aștern sacul cu cenușă", ca protest împotriva masacrului hotărît.

Este adevărat că în întreg cuprinsul cărții Esterei nu e pomenit numele lui Dumnezeu. Faptele se succed printr-o înlănțuire de vicii și nelegiuiri, menite a duce spre catastrofă. Tot timpul, însă, întrezărim existența unei forțe divine, care veghează ca răul să nu poată triumfa definitiv, forță care — o simțim din rîndurile Meghilei — va nărui pînă la urmă toate fărădelegile ce se pregătesc. „Ei uneltesc planuri care se vor prăbuși, rostesc cuvinte ce nu se vor împlini, căci cu noi e Dumnezeu" este versetul pe care-l citează copilul, răspunzînd lui Mordehai.

La fel se întîmplă lucrurile și în ceea ce privește poporul. În zadar glasul său e înăbușit și tiranii negociază soarta lui în ciocnitul cupelor. Purim e sărbătoarea ונהפך הוא răsturnării unei orînduiri nedrepte. Haman își găsește sfîrșitul binemeritat, iar doliul mulțimii se transformă în sărbătoare. Epilogul Meghilei ne prezintă, la fel cu începutul ei, un ospăț. Nu mai e vorba de huzurul cîtorva asupritori, ci de un ospăț colectiv, al întregului norod. La masa vieții cea încărcată cu bunătăți vor sta cei mulți și oropsiți, nu ca figuranți, ci ca personaje active, gospodari ai propriilor lor bucate, iar amintirea ahașverosilor și hamanilor va împlini rolul de amuzament al poporului.

„Moneda lui Mordehai avea un sac cu cenușă pe o parte și o cunună de laur pe cealaltă" (Midraș Raba Bereșit, 39).

În locul ducaților regali mînjiți cu sînge, o nouă monedă e vestită pentru vremurile ce vor veni. E moneda ce nu mai poartă efigia nici unui tiran, ci simbolizează destinul de ieri și cel de mîine al marelui erou al istoriei: poporul. Destul a purtat poporul sacul cu cenușă al chinurilor și umilințelor. Se apropie vremea cînd în văzul tuturor va apărea reversul medaliei: cununa de lauri a victoriei va nimba fruntea cea plină de suferințe a norodului.

În locul lui Haman este așezat Mordehai în locul trufașului călău cîrmuiește omul care a luptat și și-a pus viața în primejdie spre a reabilita demnitatea umană pălmuită, spre a pune capăt corupției și imoralității, spre a salva un întreg popor de la pieire. El, Mordehai, e antiteza lui Haman, căci așa se termină versetele cărții Ester: Mordehai e, „în asentimentul celor mai mulți dintre frații săi, luptător pentru binele poporului său și apărător al păcii pentru toate semințiile sale".

Purim, sărbătoarea triumfului poporului asupra tiranului, a victoriei judecății drepte cerești asupra nelegiuirii genocidului, a bunului-simț asupra capriciilor, nu poate să dispară nicicînd. Cartea Esterei rămîne de-a pururi, căci conținutul ei reprezintă, după cum însuși se caracterizează, „cuvintele păcii și adevărului".

Permanența Purimului, faptul că poetul sinagogal îl arată că va supraviețui tuturor celorlalte sărbători, își are deplină justificare. Eroii invizibili ai Purimului, Dumnezeu și poporul, nu sînt obiecte pasive ale istoriei, ci înșiși făuritorii ei. Eternitatea lor se identifică cu aceea a sărbătorii.

PURIM SAGA

DRAMĂ ÎN TREI ACTE, CU UN HAPPY-END

Actul I

Ahașveroș se trezi după cele șapte zile de ospăț de la palatul său. Îi vîjîia capul, în gură simțea o amăreală, părea obosit și deprimat. Căscă zgomotos, iar valetul său, care a înțeles că stăpînul său s-a trezit, se strecură ca o umbră în dormitorul împăratului, cu o tavă de argint pe care se afla o sticlă de „Șușan-cola". Ahașveroș sorbi licoarea, plescăi din limbă, apoi ceru ziarele de dimineață. Le răsfoi plictisit, citi titlurile și mormăi: „Din nou aceleași povești: conferințe de dezarmare ,atacuri teroriste, crize". „Auzi: conferințe de dezarmare, pace pe Pămînt și militarizarea cerului, «Războiul stelelor», unde vor să ajungă ăștia? Se vor mînia zeii într-o zi..." Valetul ieși, iar Ahașveroș, care a ajuns la rubrica „Căsătorii" din Mica publicitate, tresări și se îngălbeni la față: „Vaști, Vaști, biata mea împărăteasă!" Abia acum își reamintea cum s-au petrecut lucrurile; cum, turmentat de băutură, a ordonat împărătesei să facă strip-tease în fața oaspeților, cum ea a refuzat iar el a poruncit s-o...

Ahașveroș își șterse sudoarea de pe frunte, se ridică, își puse coroana pe cap și păși spre sala tronului.

Se așeză comod în scaunul domnesc, luă o înfățișare severă, așteptînd să vină sfetnicii. Primul care s-a înfățișat a fost sfetnicul său cel mai mare în grad, Haman. Ahașveroș nu-l prea agrea pe Haman, o namilă cu barba ciufulită, cu niște ochi perfizi și o gură care rînjea me eu. Era însă o „mînă de fier" și făcea treabă bună la strînsul birurilor. Haman făcu o plecăciune și se așeză turcește la picioarele tronului.

Ahașveroș: Vreau să discutăm două probleme: înzestrarea armatei noastre cu sulițe și săgeți moderne, dacă se poate chiar cu capete nucleare și problema vacuumului creat prin dispariția împărătesei Vaști.

Haman: Nu, Măria Ta, mă iertați că vă contrazic, dar am o problemă extrem de urgentă, pe care trebuie s-o rezolvăm imediat. E vorba despre evrei.

Ahașveroș: Ce evrei? Care evrei? Nici n-am auzit de ei.

Haman: Măria Ta! E o rație, o seminție de oameni foarte răi, perfizi și subversivi. Se țin deoparte: își au Dumnezeul lor, legile lor, obiceiurile lor. Apoi și-au deschis niște dughene în care vînd rachiu și unele mărunțișuri, ca nasturi și altele... și...

Ahașveroș: Și ce-i cu asta?

Haman: Ce-i cu asta? Măria Ta, se vede că serviciul nostru de informații nu este deloc eficient. Cum de n-ați auzit de evrei, de „Cahalul" lor, de faimoasele „protocoale ale înțelepților"? Ei ne sfidează și ne subminează imperiul.

Ahașveroș: Și ce propui?

Haman: Soluția finală.

Ahașveroș: Dragă Haman, prea vorbești în doi peri. De soluția de care spui tu n-am auzit. Vorbește mai pe șleau.

Haman: Măria Ta, voi fi mai explicit. La porunca ta, să trimitem călăreți în întregul imperiu și să înștiințăm poporul că în ziua „X", la ora „H", vor fi omorîți toți acești evrei, toți, de la copiii din fașă, pînă la ultimul bătrîn. Îi căsăpim, le luăm averile și gata...

Ahașveroș: Cum? Chiar așa?

Haman: (rînjind) Chiar așa, Măria Ta. Este o poruncă.

Ahașveroș: Porunca cui?

Haman: Porunca vremii.

Ahașveroș: Bătu-te-ar norocul dracului, Haman... Bine, acțione vrei tu, să ne mai distrăm p

Ahașveroș se ridică de pe t pași șovăitori se îndreptă spre său, să se mai destindă puțin zări pe prea frumoasa Ester, c gătită și instruită de unchiul dehai, a ajuns, printr-un concurs muzete, la palat printre candid lecționate în harem.

Ahașveroș se îndrăgosti imedi iar nu peste mult timp o uită se căsători cu Ester și o inco împărăteasă.

Actul II

În palatul lui Haman — lum selie. Tolănit pe divanul acop covoare grele, pufăie din nar vesel. Lîngă el, Zereș, nevasta îngrijorată.

Haman: Ha, ha, ha!, mi-am at pul. Mîine în zori călăreții vor anunțe marea veste: exterminare lor. „Uită-te puțin afară, Zereș, ve dreția aceea de spînzurătoare, îl pe Mordehai, pe liderul lor, c ajutorul Esterei, pînă la palat s trat și refuză să mi se închine. D venit eu de hac, și la toți ai s în curînd voi deveni führer-ul aces periu. Ți-o jur, Zereș!

Zereș: Haman, dragul meu, ce e un genocid. Și apoi nu e bine cepi cu evreii... Nu ții minte ce Farao cu marina lui...? Iar acum recent, Hitler cu ai săi. Procesul Nürnberg, spînzurători. Mi-aduc cu groază de frau Göbbels, cum s vit cu Joseph al ei și cum apoi arși cu cei cinci copii ai lor, Haman, avem zece. Ai putea să tu puțin mai uman...

Haman: Mai tacă-ți gragărul, Mai întîi că încurci erele. Farao au trăit în ere diferite. Și-apoi as treabă de muiere... Voi duce pînă păt soluția finală!

Zereș: Da, da, ce naivă sînt! I-am lui Haman să fie uman... Ce ero avut dreptate regina Ester că ha mul este încompatibil cu umanism e adevărat, am încurcat erele, d manii rămîn aceiași, în toate ere toate timpurile (își frînge mîinile)

Actul III

În sala de tron e liniște. De d se aud sunete de harpă. Ahașvero țăie în scaunul domnesc. Se furiș umbră. Ahașveroș deschide ochii, rește pe împărăteasa Ester, care tristă, și-i întinde sceptrul de aur: ne-mi, scumpa mea, de ce ești t Spune-mi care e dorința ta și ți-i îndeplini. Și o jumătate de imp sînt gata să-ți dau, întreagă — rămîn șomer — spune, iubito!"

Ester: Mărite împărate, vor s moare pe toți ai mei... Știi, Haman luția finală... pe toți... pe Mordeha chiul meu drag, care te-a salvat de plot... Uite spînzurătoarea... O! Sin bucnește în hohote de plîns).

Ahașveroș: Nu mai plînge, iubito că-l aranjez eu...

Epilog

Haman: Sînt pierdut! Sînt pie Vine straja! Simt un nod în gît

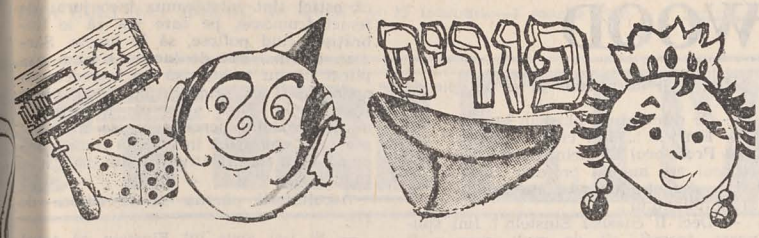

fi spînzurat în locul lui Mordehai! Și mi-e milă și de antisemiții care vor urma. Vor termina și ei în spînzurătoare!

Zereș: Te-am avertizat, Haman! Acum voi rămîne văduvă, fără pensie de urmaș! Adio, Haman! A venit straja.

Lumini, veselie pe străzile Șușan-ului. O mare mulțime o aclamă pe Ester, care stă în balconul palatului. Mordehai, care a devenit primul premier evreu înaintea lui Disraeli (și care nu și-a schimbat numele), este purtat pe brațe. Sărbătoare și la Popa Soare, înghesuială pentru invitație, înghesuială pentru tratație. Un evreu îmi spune: „Iată că ne-a rămas ceva bun și de la Haman..." Și se delectează cu un humăntaș rumenit.

LEO SCHADACH

PURIMGREIT ȘI PURIMSPIL

Încă nu apare colțul ierbii, iar vîntul zburătăcește printre copacii goi, că vine Purimul.

Purimul nu este o sărbătoare și frigurile nu sînt o boală, spune un vechi proverb evreiesc. Dar cîte zile de febră și cită chinină amară n-am înghițit din cauza frigurilor și ce bucurii și surprize au ne-a adus Purimul?!

Cu cîrpe roșii provocam curcanii la luptă, dar, în loc să strigăm ca ceilalți copii „n-ai mărgele roșii c-ale mele", noi ne năpusteam asupra pașnicilor și cam năroadelor păsări, strigîndu-le: „Ei, curcani, cînd e Purim?" Și curcanii, furioși, săreau la noi, înfoindu-și coada și strigau „Adar, Adar, Adar".

Da, în luna lui Adar cade Purimul și noi, mulțumiți cu acest răspuns, îi lăsam în pace și mergeam, toată ceata lui Paduc, să strîngem niște grăunțe, din cele risipite din hambare.

În timpul acesta, mama trebăluia prin bucătărie, pregătind „humăntașn" și mult gustoasa prăjitură „fagure de miere".

Cei mai mari dintre noi meșteream grare (zbîrniitoare), cu care trebuia să coperim, la șil, printr-un zgomot cît mai infernal, numele lui Haman, dușmanul de moarte al evreilor. Așa ne spunea mama, că Haman trăiește încă ascuns undeva și dacă noi, copiii evrei, n-o să-i coperim numele (în veci fie blestemat), se va ridica din nou să se răzbune.

Pregăteam la școală piesa de Purim — Purimșpil —, vechea punere în scenă povești din veacuri, transmisă din generație în generație, adaptată la noile timpuri. Pe canavaua vechii legende împleteau alte cîntece de haz, strigături și întîmplări, care satirizau metehne și obiceiuri de azi.

Profesorul nostru de ebraică voia să ge piesa de o întîmplare de la noi din rg — despre Ester, fiica angrosistului Kröner —, care fugise de acasă și se măritase cu un băiat din sat.

N-aveam voie să spunem nimănui despre ce e vorba în piesă, aluziile erau străvezii, iar Kröner, marele Kröner, era epitropul sinagogii. Domnul Kröner nici nu voia să mai știe de fata lui și, dacă vorbeai de dînsa, se înfuria amarnic, iar fața i se congestiona caraghios (așa ni se părea nouă, copiilor).

Rar venea Ester în tîrg și atunci ocolea cartierul evreiesc. De aceea m-am mirat cînd am văzut-o în fața casei. Mă trage deoparte din ceata de băieți, îmi vîră cu forța niște nuci în buzunare și apoi mă întreabă în șoaptă: „Voi ce pregătiți acolo de Purimșpil?".

N-am voie să-i spun, dar sînt mîndru de secretul ce-l dețin și, apoi, mi se și face milă de ea, toată făptura ei e numai rugăminte și ochii ei sînt atît de triști! Las-o încolo de taină; și-i spun despre cuprinsul farsei.

Nici nu știu cum a dispărut de lîngă mine. Mi-am continuat doar joaca pînă m-a chemat mama să duc darurile de Purim, așa cum e obiceiul, la prieteni, cunoscuți și rude.

Bătea în acel an de Purim un vînt cumplit. Degeaba îmi strîngeam haina groasă, că vîntul pătrundea pe dedesubt.

Vînăt de frig și slăbănog din fire, de-abia înaintam. Îmi aminteam urarea rabinului: să fii deștept ca un fecior de rabin și sănătos și voinic ca un pui de gospodar.

Trebuia să duc darul de Purim profesorului de ebraică, care locuia cam departe; mă luptam tot mai aprig cu vîntul și țineam strîns legătura cu prăjiturile, ca să nu le risipesc.

Casa lui avea o grădină în față; micuță, de abia se zărea printre copaci. Frunzele căzute alcătuiau o cărare cu o manta ce se ridica în vînt, de parcă erau mii de lighioane. Mă apropii încet, aud niște glasuri, desluș**esc vocea** rugătoare a Esterei și prind cuvintele: „Multe necazuri am făcut tatii; nu-i mai face și tu. Pentru o glumă răscolești lumea și învii lucruri care se cer uitate".

O văd pe Ester ieșind din casă; cînd dau ochii cu profesorul, îl găsesc tulburat, îmi ia pachetul și nici măcar nu-mi mulțumește.

Peste o oră, profesorul ne schimbă textul: Purimșpilul sună ca pe vremuri, Ahașveroș e venerabilul rege, iar Ester e cea din Meghila.

Purimul s-a desfășurat ca de obicei, au venit lăutarii țigani din localitatea apropiată, cu repertoriul lor de cîntece evreiești, pe care le stîlceau cum le venea mai la îndemînă, încît „oi vei dă rebețin" suna ca „oi, olei de rapiță", iar noi, copiii, ne-am mascat și am pornit în gloată pe la case, unde am fost primiți cu veselie și voie bună.

DAVID BRUMFELD

Datini și obiceiuri

„De cum începe luna Adar, crește veselia". Sărbătoarea de Purim, situată în miezul lunii Adar, începe de fapt cu mult înainte. De două milenii și jumătate, an cu an, în a 14-a zi a celei de a 12-a luni, evreul dezbracă haina cenușie a grijilor cotidiene pentru a prăznui, într-o atmosferă de sinceră veselie, „sărbătoarea sorților". Ziua de Purim este de fapt punctul culminant al săptămînilor de veselie care o preced. Ele sînt caracterizate prin pregătiri intense, pline de agitație, menite să asigure veselei sărbători cinstirea cuvenită. Ciudat lucru: Purimul este de fapt o sărbătoare nu prea veche. Sărbătorirea ei nu este prevăzută în Tora. În afara citirii Meghilei, nici o ceremonie festivă nu o împodobește. Și totuși, Purimul poate fi considerat, fără îndoială, cea mai populară sărbătoare a anului. Poporul s-a atașat de ea poate mai mult decît de oricare dintre sărbătorile evreiești, a încoronat-o cu cununa strălucitoare a celor mai duioase obiceiuri, i-a dăruit din plin forțele sale artistice creatoare și a transformat-o într-o sărbătoare cu adevărat plină de farmec.

NUMELE SĂRBĂTORII

Sărbătoarea poartă numele de Purim, după cuvîntul persan *„Pur"*, adică „sorți". Conform celor povestite în „sulul Esterei", *Haman*, ministru al regelui persan Ahașveroș, a tras la sorți pentru a fixa ziua în care toți evreii din uriașa împărăție a lui Ahașveroș urmau să fie măcelăriți. Sorții îi indicară cea de a 13-a zi a lunii Adar. Or, grație intervenției frumoasei *Ester*, planul fu zădărnicit. Ziua fixată pentru măcel le-a fost dată evreilor pentru a se apăra în contra pogromiștilor, iar ziua următoare a fost fixată pentru posteritate drept zi de veselie și de sărbătoare.

TAANIT ESTER

Ziua de 13 Adar este zi de post. „Postul Esterei" începe în seara zilei de 12 Adar și se termină în clipa în care începe Purimul însuși. Veselia zilei de 14 Adar nu trebuie să ne facă să uităm de nenorocirea care pîndea colectivitatea evreiască din Persia, care nenorocire a fost înlăturată numai grație unei adevărate minuni. Postul este deci un avertisment, un memento sumbru, care nu știrbește însă cu nimic lumina feerică a sărbătorii.

MEGHILA

În seara zilei de 13 Adar, după rugăciunea de Maariv, se citește *„Meghilat Ester"*, „sulul Esterei". Cartea face parte din canonul biblic, unde a fost introdusă de membrii Marelui Sanhedrin, la cererea Esterei. Meghila este scrisă pe un sul de pergament, asemănător celui pe care este scrisă Tora. Ea este citită de oficiant, în auzul obștii, care urmărește lectura textului din Biblii obișnuite și intervine doar prin citirea unor versete mai importante. Citirea se face cu o melodie specifică, deosebit de frumoasă, care variază după pasaje și ilustrează cu dramatism narațiunea captivantă a Meghilei. Înaintea citirii Meghilei, enoriașii donează săracilor cîte o monedă, pe care o depun într-o farfurie special pregătită pentru aceasta. Citirea însăși este precedată de trei binecuvîntări. Se obișnuiește să se desfacă sulul în întreaga sa lungime, pentru a fi îndoit după aceea la mijloc, ca să semene cu o „scrisoare". Meghila este numită în text „scrisoare". Obiceiul citirii Meghilei în cadrul serviciilor divine de Purim este foarte vechi. Pomenită în Mișna și în Talmud, ea constituie de fapt singura obligație religioasă a sărbătorii de Purim.

MIȘLOAH MANOT

Textul Meghilei prevede și obligativitatea pentru fiecare evreu de a trimite daruri **(mișloah manot)** rudelor, prietenilor și, mai ales, celor săraci. Daruri mai alese, în special copturi tradiționale, sînt trimise și melamdimilor ca și unor deservenți de cult mult prețuiți. Obiceiul de a trimite daruri de Purim este foarte răspîndit și constituie, totdeauna, elementul surpriză al sărbătorii. Gospodinele se întrec în a face și a trimite copturi cît mai frumoase și gustoase, iar familiile care primesc aceste daruri răspund cu altele, la fel de plăcute. Celor săraci li se trimit de obicei și daruri în bani, astfel încît Purimul era denumit, pe bună dreptate, „sărbătoarea săracilor".

În obștea noastră situația este radical schimbată. Comunitatea are grijă de cei în nevoie și le asigură tot ce e necesar pentru un Purim cît mai plăcut.

Se menține, bineînțeles, obiceiul ca familiile evreiești să-și trimită reciproc dulciuri.

SEUDAT PURIM

Tot pentru crearea unei atmosfere de veselie în fiecare casă evreiască se organizează, în după amiaza zilei de Purim (14 Adar), o masă festivă de Purim **(Seudat Purim).** Se servesc bucate alese, într-o atmosferă de veselie. Se fac glume pe seama lui Haman și se cîntă tot felul de cîntece vesele. Unii țin „predici de Purim", în care se prezintă tălmăciri pline de haz pe texte de Meghila sau din actualitate. „Predicile de Purim" constituie, pentru cei ce știu să le guste, un prilej în plus de distracție, căci ele conțin adesea poante de mare finețe, învățături morale și toate într-o atmosferă de tradițional umor evreiesc.

PURIM-ȘPILURI

Casele evreiești sînt vizitate, de Purim, de tineri mascați, care prezintă scheciuri, cîntece, mici piese, toate axate pe teme specifice sărbătorii. Obiceiul este foarte vechi și unele scenete constituie adevărate perle de literatură populară. Se prezintă nu numai un „Ahașveroș șpil" sau „Haman și Mordehai", dar și alte scenete ca „Jertfirea lui Iștak" (Akeidat Iștak"), „David și Goliat", precum și alte scenete cu teme din viața poporului nostru. În decursul veacurilor au fost create unele parodii glumețe pentru uzul acestor echipe de tineri, care vizitau casele evreiești. Așa a apărut, de pildă, un foarte hazliu „kiduș de Purim" sau o „Hagada de Purim", dar și un „Mahzor de Purim", în care sînt imitate, tot în stil hazliu, rugăciunile de Kol Nidrei.

Toate aceste obiceiuri sînt specifice tîrgușoarelor sau orașelor cu numeroasă populație evreiască. În prezent, în comunitățile noastre, Purim-șpilurile sînt organizate mai mult de comunitățile evreiești, care se străduiesc ca, în cadrul unor serbări de Purim, să reînvie pe cît posibil, tradiționalele Purim-șpiluri și atmosfera de veselie specifică sărbătorii de Purim.

ȘUȘAN PURIM

Meghila relatează că în Susa (în ebraică, **Șușan)** Purimul a fost sărbătorit și în ziua de 15 Adar. Talmudul, în tractatul „Meghila" arată că cetățile întărite din timpul lui Iehoșua bin Nun au obligația de a citi Meghila în ziua de 15 Adar **(Șușan Purim).** Dar și noi, cei care sărbătorim Purimul în ziua de 14 Adar continuăm sărbătoarea și în ziua de 15 ale lunii, prelungind astfel veselia. Sînt, totuși, unele reguli speciale pentru această zi. Astfel, dacă în ziua de Purim (14 Adar) spunem „Al Hanisim" în cadrul rugăciunii de „Șmone Esrei" și la „Birhat Hamazon", în ziua de Șușan Purim aceasta nu se mai spune.

Este interesant că nici de Șușan Purim, dar nici de Purim nu se spune Halel, pentru că, deși Purimul marchează sărbătorirea unei minuni (salvarea de la pieire a unei întregi colectivități evreiești), această minune nu e deplină, de vreme ce evreii au rămas în continuare robi ai lui Ahașveroș.

EINSTEIN la HOLLYWOOD

O cunoscută scriitoare din secolul trecut spunea cîteodată că „mai mult seamănă viața cu romanul decît romanul cu viața". Într-adevăr, descoperim unele întîmplări, în viața unor oameni care au marcat epoci și culturi, pe care nu ne-am permite să le imaginăm pe seama lor, iar povestirea acestora ne apare ca un act neverosimil.

Vom povesti o întîmplare din viața lui Albert Einstein, care a vizitat Hollywood-ul în anii '50, folosind memoriile unui actor care a asistat și a înregistrat emoția sa.

Fiind invitat să țină un ciclu de conferințe la Universitatea din Los Angeles, Albert Einstein și-a exprimat dorința de a vizita unul dintre celebrele studiouri cinematografice, precum și intenția de a sta de vorbă cu actorii, o categorie de oameni, spunea el, cu care pînă atunci nu avusese nici un prilej să vorbească de-a lungul vieții sale. Studioul de care aparținea povestitorul a reacționat primul la această intenție și, în mai puțin de 24 de ore, a fost organizat un cocktail-supeu, pentru care s-au expediat o sută de invitații celor mai reprezentativi societari ai complexului.

La ora șase după amiază, o îmbulzeală de oameni celebri așteptau, cu paharele de șampanie în mînă, sosirea invitatului de onoare. Einstein sosi la ora indicată pe invitație, dar — amănunt de necrezut — neglijent îmbrăcat. La prima vedere, putea fi luat drept o rudă săracă a unui actor. Oameni eleganți ca Fred Astaire, rămăseseră o clipă cu gura căscată.

„Și ăsta e tipul care găsise în sfîrșit mijlocul de a arunca în aer planeta", murmură un alt actor de renume.

Femei, printre cele mai frumoase de pe acest pămînt, îl înconjurară pe Einstein pentru a-i strînge mîna. Pe chipul bătrînului savant, asaltat din toate părțile, se putu citi dintr-odată spaima unei vietăți speriate de farurile unui automobil, laolaltă cu surîsul unui copil fermecat. Privirea îi fu atrasă de celebra Katherine Hepburn, de parcă nu și-ar fi crezut ochilor; apoi urmări deplasările de colo-colo ale lui Gary Cooper și ale lui Kirk Douglas, cu ochiul unui savant bulversat de descoperirea unei erori a naturii.

Einstein se plimba de la un grup la altul, discutînd degajat cu fiecare. Curiozitatea sa era infinită. Punea întrebări — mai ales femeilor — începînd invariabil prin familiarul: „Tell me, my dear" (Spune-mi, dragă).

Un actor în smoking (venise direct de la o filmare în care jucase pe un „ober" dintr-un mare restaurant), făcu următoarea remarcă povestitorului uluit de situația creată:

— Nu înțelegi nimic! El are frumusețea inteligenței; alături de dînsul, Tyrone Power este neantul!

Pentru cîtva timp, cel care relatează acest episod îl pierdu din vedere pe Einstein. Apoi, deodată, îl zări din nou, așezat la marginea unei canapele, avînd pe genunchi o farfurie cu somn prăjit. Einstein părea complet fascinat de conversația cu vecinul său. Și vecinul său nu era altul decît Fernando X. Alăturarea celor doi îi produse povestitorului un șoc, încît îl întrebă pe un coleg dacă vede ce vede și el.

Acesta îi spuse:

— Îl văd pe Einstein vorbind cu Fernando X.

— Spune mai bine că îl vezi pe Einstein ascultîndu-l pe Fernando X.

Fernando X era un argentinian, actor simpatic, cu un șirag de dinți fără seamăn, un păr superb lucind de pomadă; în realitate un actor destul de mediocru, își purta însă cu eleganță costumul și era un reputat călăreț. Oricum, nu ți-l puteai imagina că putea să întrețină o conversație cu Einstein. În jurul povestitorului creștea mereu grupul nedumeriților. Cînd Fernando X se ridică pentru a-și lua rămas bun de la Einstein, povestitorul îi făcu semn să se apropie de grup.

— Ce discutai cu Einstein?

— Einstein!... Dar cine-i Einstein?

— Profesorul Einstein. Bătrînul cu care vorbeai era marele profesor Einstein.

Un zîmbet ilumină fața frumoasă a argentinianului:

— Deci îl cheamă Einstein? Îmi spuneam, tocmai, cît de mult pare a fi evreu!

Povestitorul îl întrebă atunci pe Fernando X dacă citise textul invitației primite.

— Dar n-am fost invitat. M-a adus cu dînsul Y.Z.!

— Povestește, Fernando, ce îi spuneai lui Einstein.

— Bine, începu el, am vorbit de toate și de nimic. E un bătrîn, ce... e complet sărit de pe linie. Îmi spunea că am avut un noroc nebun să devin actor, pentru că astfel sînt întotdeauna înconjurat de femei frumoase, pe care pot să le îmbrățișez cînd poftesc, să le iubesc. Omul ăsta bătrîn... atît de inocent! I-am explicat că nu trebuie să ne incredem în aparențe și că orice medalie își are reversul ei. I-am spus că, în cazul meu, niciodată lucrurile nu se petrec așa cum vrei și că în această lume chinită totul este relativ. Nu știu dacă m-a înțeles.

Ascultătorii păreau să se sufocă de rîs.

— Și i-ai spus lui Einstein că totul este relativ? Ai pronunțat întregul cuvîntul „relativ"?

— Da, sînt sigur, fiindcă mi-a răspuns foarte politicos că și el are o teorie în această privință.

*

Vom adăuga doar că Nym, în „Regele al V-lea" de Shakespeare: „There is no humour of it" (Acolo-i hazul povestit).

Z. KANTI

MUZEUL FREUD

Nu de mult s-au împlinit 50 de ani de la moartea lui Sigmund Freud, psihiatru de renume și promotorul psihanalizei. Om reputat în lume atît pentru meritele sale științifice cît și pentru poziția lui umanistă, Sigmund Freud a trebuit să îndure expatrierea din Austria ocupată de naziști (1938), în primul rînd pentru că era evreu. Personalitatea lui a fost apreciată și de cercuri largi din țara noastră, iar în ultimii ani unele lucrări ale sale au fost republicate în traducere românească.

Posteritatea recunoscătoare a transformat în muzeu casa lui din Viena, Berggasse 19, unde a trăit și muncit între 1891 și 1938. Acest muzeu, deschis în anul 1974 prin donația fiicei sale Anna și a altora, caută să restabilească mediul în care a lucrat. Astfel, cu ajutorul multor obiecte originale au fost reconstituite anticamera, sala de așteptare a bolnavilor, sala de operații, biroul și biblioteca. Prin intermediul exponatelor din vitrine și al fotografiilor de pe pereți, vizitatorul poate face cunoștință cu toate momentele majore ale vieții sale, începînd cu orășelul Freiburg (azi Pribor, R.S.C.) unde s-a născut la 6 mai 1856. Vitrinele conțin mai multe documente ce subliniază mediul iudaic în care a copilărit. După absolvirea liceului se înscrie la Facultatea de Medicină din Viena (1873), devenind doctor în medicină (1881), continuîndu-și perfecționarea sub conducerea renumitului psihiatru francez Charcot. În 1886 se căsătorește cu Martha Bernays și deschide primul său cabinet la Viena.

Partea cea mai semnificativă a muzeului este legată de principalele lui lucrări în domeniul psihanalizei, publicate între 1891—1923.

Sigmund Freud a fost nu numai un psihiatru original, deschizător de drumuri, ci și un om de cultură și artă. Muzeul a intrat în posesia unui mare număr de piese arheologice colectate de el din cele mai diferite culturi, interesîndu-și și o piesă românească. Figura lui democratică și antifascistă poate fi dedusă din mai multe documente, de exemplu broșura intitulată „De ce boi?", cuprinzînd schimbul de scrisori în temă între S. Freud și Albert Einstein (1933)

După anexarea Austriei de către Germania hitleristă, urmărit în permanență de bandele SA și Gestapo, la 5 iunie 1938 părăsește Austria, ca apoi să se stabilească la Londra, unde încetează viața la puține zile după izbucnirea lui de al doilea război mondial (23 septembrie 1939).

În muzeu pot fi văzute numeroase diplome și distincții pe care le obținuse ca, de exemplu, cea primită cu ocazia decernării prestigiosului premiu Goethe (1930). La fel putem vedea unele scrisori adresate lui de mari personalități ale vremii de pe toate continentele.

Alături de muzeu se găsește biblioteca cuprinde aproximativ 25.000 de volume privind psihanaliza inițiată de Sigmund Freud și aplicată de un mare număr de psihiatri. Tot acolo se găsește o filmotecă respectivă, cuprinzînd peste 50.000 de piese.

Muzeul „Sigmund Freud" este o instituție mult cercetată de vizitatori, numărul acestor în anul 1988 s-a ridicat la 40.000. El este o instituție importantă a Vienei și interesantă pentru toți iubitorii de cultură.

LEVI IȚHAK BEN MEIR DIN BERDICEV

Una din cele mai ilustre personalități ale celei de-a treia generații de rabini adepți ai mișcării hasidice, Levi Ițhac, s-a născut în 1740, la Hoșakov (Polonia), într-o familie rabinică de frumoasă reputație. După căsătorie, Levi Ițhac s-a stabilit la Lubartow, unde a studiat cu Iosef Teomim. În acea perioadă l-a întîlnit pe Samuel Șmelke Horowitz, din Nikolsburg, atunci rabin la Richwal (Ryczwol), care l-a introdus în rîndurile mișcării hasidice inițiată de Israel ben Eliezer Ba'al Șem Tov. În 1766, Levi Ițhac a plecat să studieze doctrina hasidică cu Dov Beer, Maghidul din Mezhirech, devenind unul dintre cei mai apropiați elevi din cercul acestuia. Curînd este rabin la Zelechow, obște pe care a păstorit-o prima oară ca un țadic hasidic, devenind cunoscut contemporanilor săi sub numele de „Rabinul din Zelechow". O mărturie datînd din 1744 relatează că Levi Ițhac a luat o categorică atitudine împotriva mitnagdimilor (oponenți ai hasidismului), dar aceștia din urmă și-au impus punctul de vedere și Levi Ițhac a trebuit să părăsească localitatea.

Un rezumat al acestei controverse a apărut în lucrarea lui Eliezer ben Elimeleh, din Lyzhansk, „Igeret haKodeș", publicată în 1788.

În 1775, îl găsim pe Levi Ițhac rabin hasidic la Pink, dar și de acolo a trebuit să plece, din cauza presiunilor mitnagdimilor. S-a mutat la Berdicev, în 1785, unde a funcționat ca rabin pînă în ultimii ani ai vieții. Aici, Levi Ițhac și-a cîștigat o mare faimă ca rabin, conducător hasidic și învățat; chiar și adversarii săi, mitnagdimii, au fost de acord asupra faptului că era un cărturar notoriu.

N-a fost, însă, un savant care se izolează în cercul strict al învățăturii. El a convocat o întrunire a unora dintre cele mai de seamă personalități evreiești ale timpului, printre care țadicul Baruh ben Jehiel, din Medzibezh, scriitorul maskil — adept al Haskalei — Menahem Mendel Levin ș.a., pentru a discuta interdicția guvernamentală de atunci privind așezarea evreilor la sate și alte măsuri opresive antisemite. În 1807, numele lui Levi Ițhac figura în fruntea listei contribuabililor evrei pentru ajutorarea armatei rusești în pregătirile de apărare împotriva apropiatei invazii a armatei franceze. După o maladie gravă, declanșată în 1793, l-au copleșit necazurile și forțele lui au scăzut, iar în 1809, viața lui pămîntească s-a încheiat.

Fondator al hasidismului în Polonia centrală, Rabi Levi Ițhac, pe care oamenii l-au numit „der Berdicever", a consolidat mișcarea în Lituania și a extins-o în Ucraina. Cînd trăia încă în Polonia (la Zelechow), scriitorul mitnaghed David din Makow l-a descris ca „rabin al întregii mișcări hasidice", acest fapt constituind un indiciu al largii sale popularități.

În învățăturile sale, Levi Ițhac a accentuat asupra elementului de bucurie în hasidism, principiu al adeziunii sufletești la Dumnezeire, asupra cerinței „abstragerii din corporalitate" pentru cel care se roagă. Cînd un om se roagă „cu tot sufletul, spiritul său exultă de bucurie, fiindcă s-a ridicat deasupra lumii materiale". Este necesar ca „fiecare evreu să se dedice spiritualității cu devotament și fervoare". Unul dintre cei mai iubiți țadikim ai vremii, Levi Ițhac a călătorit cu diferite prilejuri prin multe comunități din Polonia, inițiind populația evreiască în bucuria împlinirii comandamentelor divine, cîștigînd-o pentru hasidism. Înainte de Holocaust, vizitatorilor Beit Midrașului de la „Poarta de Fier" din Varșovia li se arăta o coloană în fața căreia Levi Ițhac obișnuia să se roage cînd poposea acolo. Mitnaghedul Israel Loebl relatează, de asemenea, despre vizitele lui Levi Ițhac la Varșovia și despre rugăciunile sale pline de patetism.

Levi Ițhac — „der Berdicever" — a împărtășit suferințele poporului său și s-a dedicat acțiunilor de îmbunătățire a condițiilor sale de trai. A pus accentul pe latura bună care există în structura umană și a pledat întotdeauna în apărarea evreilor.

Se spune despre el că mergea pînă acolo încît, în apărarea poporului evreu, intra în dispută și cu Dumnezeu însuși. Este celebru apelul său: „Doamne, ori condu lumea după mintea ce ne-ai dat-o, ori dă-ne altă minte ca să te putem înțelege". Se ridica astfel împotriva suferințelor impuse poporului, pe care mintea nu le putea înțelege și marea lui dragoste pentru popor nu le putea admite.

Nimeni n-are dreptul să spună ceva rău despre poporul evreu, ci trebuie doar să lupte pentru drepturile acestuia, spunea el. Levi Ițhac distingea două tipuri de predicatori: unul care mustră „cu vorbe bune", care înfățișează omului „meritele sale și străfundurile sufletului său", scoțîndu-i la iveală calitățile superioare și indicîndu-i posibilitățile de-a se ridica spre acestea, și cel care mustră „cu vorbe severe", producînd frica de pedeapsa divină în sufletele ascultătorilor. Numai cine „mustră cu blîndețe poporul evreu și reușește să-l emoționeze, cine laudă totdeauna dreptatea este demn să-i fie conducător". Cartea de rugăciuni a lui Levi Ițhac, „Kedușat Levi", a fost cîștigată în timpul vieții (prima ediție a apărut în 1798, la Slavuta, a doua — în 1800, la Zolkiew), fiind completată, ulterior de fiii săi, cu manuscrise (Berdicev, Eș.).

Deși nu a fondat o dinastie hasidică, îndrăgitul Rabi Ițhac — der Berdicever — a avut mulți discipoli și s-a lăsat o amprentă de neșters asupra hasidismului. A fost unul dintre cei mai populari eroi ai poeziei și povestirii evreiești, în ebraică, cît și în idiș; iar Iosef Opatoshu l-a descris, cu multă simpatie, în binecunoscutul său roman „Păduri pole".

S. ELI

Inscripție dedicată lui Levi din Berdicev

TRIBUNA ŞTIRI

ECITAL

imagine: renumitul solist Lupu (la pian), după un l organizat cu prilejul împ- ii a 18 ani de existenţă a aţiei „Prietenii englezi ai ersităţii din Haifa". Recita- fost oferit de muzicianul , originar din România, nstea membrilor şi sprijî- lor asociaţiei. În apropie- ui se află (de la stînga la ta) preşedintele Asociaţiei tenii englezi ai Universi- din Haifa", dl Victor ay, soţia sa, dna Helen ay, şi preşedintele Uni- ăţii din Haifa, dl Amos n.

ÎNTÎLNIRE

ma întîlnire a unei dele- a guvernului israelian cu zentanţi ai guvernului ja- a avut loc la Tokio, după prealabil, s-a desfăşurat o vedere, la Ierusalim, între trul de externe al Israelu- Moshe Arens şi omologul aponez, Taro Nekayama.

RAŞE PRIETENE

sfîrşitul anului trecut, rul localităţii franceze rbanne, Charles Hernu, în ea unei delegaţii, a făcut ită la Bat Yam (Israel), două oraşe fiind înfrăţite. eţii francezi au fost pri- cu multă căldură şi într-un sărbătoresc, în zilele ace- mplinindu-se şi zece ani înfrăţirea celor două aşe- În timpul vizitei a fost ată o pădure de 10 000 de i, gest simbolic de solida- , dat fiind incendiul pro- de terorişti, care a distrus re întindere de păduri de nălţimile Carmelului din . Primarii celor două oraşe vut, de asemenea, o serie tîlniri oficiale în care s-au tat direcţiile viitoare de orare.

EDICINĂ

grup de cercetători în me- i din Egipt au participat ciclu de conferinţe orga- la Universitatea Ebraică erusalim. Este primul grup est fel invitat în Israel, în proiectului israeliano- ano-american de comba- a bolilor răspîndite prin ţi şi insecte, campanie în- ă cu nouă ani în urmă. acest scop, reprezentanţi ntrului universitar „Kuvin" ercetare a bolilor infec- şi tropicale şi ai Univer- „Ein Shams" din Cairo aseră în 1988 un acord de rare. Proiectul, subvenţio- de Agenţia Statelor Unite u Dezvoltare Internaţio- este primul program me- care reuneşte cercetători ieni şi egipteni.

fesorul Rachel Galon, co- ator al proiectului israelian, ilitat punerea în practică ei de cooperare între cer- rii israelieni şi egipteni.

RHIVE

vernul sovietic a permis de- lor Comitetului Internaţio- l Crucii Roşii şi Serviciului naţional pentru Cercetarea rilor Războiului accesul la ele Centrale din Moscova.

Delegaţilor din partea C.I.C.R. li s-a acordat dreptul de a cerceta cele 46 de „cărţi ale morţii", conţinînd numele unor victime asasinate de naziştii la Auschwitz. „Cărţile" au fost transportate la Moscova de armata sovietică la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial.

Autorităţile sovietice au asigurat delegaţii că vor proceda la examinarea tuturor arhivelor descoperite, estimate la 200, şi vor aduce la cunoştinţa C.I.C.R. orice informaţie semnificativă.

■ DISTINCŢII

Fostului preşedinte al statului mexican, Miguel de la Madrid Hurdado, i s-a decernat premiul „René Cassin" pe 1989, instituit de „Tribuna Israelită", revistă editată de Comitetul Central al Evreilor din Mexic. Ceremonia, care a avut loc în sala de festivităţi a Comunităţii Evreilor din capitala mexicană, s-a bucurat de o largă audienţă.

Premiul este oferit anual unei personalităţi de excepţie — evreu sau neevreu — pentru contribuţia sa la promovarea păcii, a democraţiei şi a bunelor relaţii între naţiuni.

Profesorul René Cassin, evreu francez, în memoria căruia a fost instituit premiul, a fost un reputat jurist, unul dintre fondatorii Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru Educaţie, Ştiinţă şi Cultură (U.N.E.S.C.O.). El a primit Premiul Nobel pentru Pace pe 1968 şi a decedat în 1970.

Organizaţia Mondială „B'nai B'rith" a instituit, de asemenea, un Premiu „René Cassin", decernat anul trecut Conferinţei Episcopilor Chilieni pentru strădaniile acesteia în vederea întăririi păcii în lume.

■ TÎRNOSIRE

În localitatea Valdivia (Chile) a avut loc tîrnosirea unei sinagogi care a suferit grave avarii după un cutremur de pămînt din 1960. Serviciul divin a fost oficiat de Şef Rabinul Comunităţilor Evreieşti din Chile, Angel Kreiman.

La ceremonie a participat primul secretar al Ambasadei Israelului la Santiago de Chile, dl Rafael Adar-Scoutz.

Preşedintele comunităţii din Valdivia, dl Estaban Fried, a prezentat evenimentul ca fiind împlinirea unui vis al lui şi al tuturor coreligionarilor din oraş.

Rabinul Kreiman, originar din Argentina, devenit, cu 17 ani în urmă, Şef Rabin al Comunităţilor Evreieşti din Chile (care numără 35 000 de evrei), a primit, în decembrie 1989, Premiul pentru Drepturile Omului din partea organizaţiei „B'nai B'rith Anti-Defamation League".

■ DONATOR

În imagine: Alan Freedman, în vîrstă de 33 de ani, din Borehamwood, Hertfordshire, fericit şi sănătos, după ce a donat

peste 60 de litri de sînge în 12 ani. El a participat, de asemenea, începînd de acum trei ani, la donarea de plasmă în cadrul unei clinici speciale, o dată la 14 zile. Pentru un singur transplant de ficat este necesară o cantitate de 33,6 litri de sînge, „astfel încît este limpede de ce spitalele au mereu nevoie de sînge".

■ ANIVERSĂRI

La „Yiddishe Shul", prima şi cea mai importantă şcoală evreiască de zi din capitala Mexicului, înfiinţată în 1924 de Meir Berger, împreună cu un grup de profesori şi alţi intelectuali, a avut loc sărbătorirea celei de-a 65-a aniversări de la întemeiere. Şcoala, adăpostită într-o clădire elegantă, modernă, are 1 500 de elevi în clasele de preşcolari, primare şi de studii superioare. Idişul este predat de la nivelul elementar.

Şcoala „I. L. Peretz", tot din Mexic, purtînd numele renumitului scriitor de limba idiş, a marcat împlinirea a 40 de ani de la înfiinţare. Ea numără 750 de elevi.

■ ORGANIZAŢIE

O nouă organizaţie, „Ajutorul evreiesc din Marea Britanie", avînd ca model activitatea desfăşurată de „Central British Fund" şi de „American Jewish Joint Distribution Committee" în timpul foametei din Etiopia în 1984—1985, a fost înfiinţată, în ianuarie 1990, avînd ca scop trimiterea de ajutoare băneşti şi efectuarea de expertize în lumea a treia.

De asemenea, conducerea organizaţiei are în vedere înfiinţarea unui centru de recuperare fizică pentru copiii handicapaţi în urma cutremurului ce a avut loc în 1988 în Armenia.

■ ÎNVĂŢĂMÎNT ŞI SACRIFICIU

Activitatea lui Ianusz Korszak, pedagogul evreu din Polonia care în timpul naziştilor s-a dus la moarte împreună cu elevii

■ Ianusz Korszak

săi, copii orfani, a constituit tema unei şedinţe deosebite, care s-a ţinut recent la Kfar Hama-Kabia, lîngă Tel Aviv.

De o atenţie deosebită s-au bucurat jurnalele lui Korszak, publicate nu de mult. În aceste impresionante documente se poate citi, între altele, că învăţătorul se jena pînă şi să-şi ia bucata de pîine în prezenţa altora. Era de o delicateţe deosebită.

În Israel ideile pedagogice ale lui Korszak sînt aplicate în prezent la şcoala Even-Chen din Haifa. Această şcoală se ocupă individual de fete şi băieţi care suferă de o boală psihică.

Dr. Shunit Reiter, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim, a vorbit la şedinţă despre obiectivele pedagogice şi programul zilnic, elaborate pe baza experienţei lui Ianusz Korszak.

■ ARMONIE

Peste 500 de persoane, majoritatea neevrei, s-au adunat la Sinagoga „Friedentemple" (Templul Păcii) pentru a asculta un concert de muzică hasidică organizat de Comunitatea Evreilor din Berlin (R.D.G.).

Dr. Peter Kirchner, preşedintele comunităţii, a salutat asistenţa. Printre oaspeţii de onoare s-au numărat Rabinul Berlinului Occidental, Ernst Stein şi dl Gunther Hoffman, reprezentant al Ministerului Afacerilor Interne în Berlinul Occidental.

■ PICTURĂ

Cunoscutul pictor israelian prof. Zoltan Perlmutter a prezentat o expoziţie la Düsseldorf. „Omul" este tema preferată a artistului, acum în vîrstă de 67 de ani, supraviţuitor al unui lagăr de exterminare. El refuzase mult timp să calce pe pămînt german.

■ PREMIU

În imagine: Zubin Mehta (stînga) primind Medalia de Aur a Knessetului din partea lui Yitzhak Navon, ministrul educaţiei, cu prilejul împlinirii a 20

de ani de cînd cunoscutul dirijor conduce Orchestra Filarmonică a Israelului. Membrii orchestrei au plantat, în cinstea evenimentului, o sută de arbori în numele maestrului.

■ O.R.T. ÎN U.R.S.S.

O.R.T., organizaţia evreiască pentru pregătire tehnică, fondată în Rusia la 1880 şi expulzată în 1930, a revenit în Uniunea Sovietică.

Reprezentanţi ai acesteia au fost invitaţi să înfiinţeze un centru la Moscova pentru a instrui profesori în domeniul tehnologiilor avansate.

În acest sens, la Londra, a fost semnat un acord între dl Joseph Harmatz, director general al Uniunii Mondiale a O.R.T., cu sediul în capitala Marii Britanii şi Academia de Ştiinţe a U.R.S.S.

Au fost, de asemenea, discutate, la Londra, proiecte de înfiinţare a unor centre similare în alte oraşe sovietice.

În timpul şederii în Uniunea Sovietică, dl Harmatz, originar din Leningrad, a vizitat şi acest mare oraş din U.R.S.S. unde a funcţionat pentru prima dată O.R.T.

■ MANIFESTARE CULTURALĂ

La Strasbourg a avut loc o manifestare culturală desfăşurată sub genericul „Intersecţii ale literaturii", închinată idişului. Manifestarea a fost organizată sub egida Consiliului Europei şi a Parlamentului European.

Principalii organizatori au fost scriitorul şi publicistul francez evreu, Myriam Anissimov şi dr. Rahel Ertel, profesor universitar de literatură idiş la Paris.

„Forţa idişului" a fost ideea centrală a lecturilor, conferinţelor, casetelor video, filmelor şi întîlnirilor cu scriitori de limbă idiş din Europa. Manifestările au avut loc la Biblioteca Universităţii din Strasbourg.

A fost adus un omagiu lui Avraham Sutzkever, considerat de mulţi specialişti a fi nu numai unul dintre cei mai renumiţi poeţi de limbă idiş în viaţă, ci şi unul dintre cei mai mari poeţi ai secolului al XX-lea.

■ DREPŢI AI POPOARELOR

Silvain Brachfeld, ziarist evreu din Anvers, care trăieşte în prezent în Israel, istoriseşte într-o carte despre salvarea a 500 de copii din Belgia în timpul ocupaţiei naziste. Autorul a stat de vorbă cu mulţi dintre copiii de odinioară, astăzi adulţi şi, de asemenea, cu o serie de salvatori rămaşi încă în viaţă, care ar merita titlul de „Drepţi ai popoarelor".

■ CONFERINŢĂ

Şase fizicieni sovietici au participat la o conferinţă internaţională, care a avut loc la filiala din Arad a Universităţii „Ben-Gurion". Printre cei 70 de participanţi la reuniune, prima de acest fel desfăşurată în Israel, s-au numărat şi fizicieni din Statele Unite, Europa occidentală, Japonia şi Polonia.

■ EXPOZIŢIE

Centrul Barbican din Londra a fost gazda celei mai mari expoziţii de artă şi cultură israeliană organizată pînă în prezent în Marea Britanie. Expoziţia a inclus aspecte din domeniile artelor plastice, fotografiei, filmului, dramaturgiei israeliene. Un punct de atracţie deosebit l-a constituit prezenţa concomitentă a Orchestrei Filarmonice a Israelului care a oferit cinci concerte publicului londonez.

„Expoziţia — a declarat directorul Centrului Barbican — demonstrează minunatele realizări ale Statului Israel".

■ TEATRU

Vorbitori de limba engleză, care au făcut Alia, au format trupe de teatru în Tel Aviv, Natanya, Rehovot, Kfar Saba şi Ierusalim, care au susţinut spectacole în timpul iernii.

În aprilie este programat un festival de dramaturgie în limba engleză. El va fi subvenţionat de organizaţia „Milev" pentru promovarea teatrului de amatori în întreaga ţară.

■ TEHNOLOGIE

Asociaţia Scriitorilor Evrei din Ierusalim, de sub preşedinţia Rabinului Yaakov Rosenes, originar din Ottawa, şi-a asumat misiunea de mare răspundere a conservării prin microfilme a celor mai de seamă scrieri de iudaistică apărute într-o perioadă de cinci secole.

Proiectul este finanţat de organizaţia de binefacere „Prietenii Canadieni ai Proiectului de Arhivă Iudaică".

■ ŞAH

Eran Liss, de 14 ani, originară din România, a devenit una dintre campioanele de şah ale Israelului. La competiţia internaţională de juniori din 1988, în România, ea a învins-o pe favorita concursului, Gata Kamsky, din U.R.S.S., deosebit de apreciată de campionul mondial Gari Kasparov.

■ FILM

La Vancouver (Canada) s-a desfăşurat recent o nouă ediţie a Festivalului Internaţional al Filmului, cu participarea a 24 de invitaţi de onoare, prin care s-au numărat şi Gila Almagor, coscenaristă a filmului de factură autobiografică „Vara Avivei", prezentat la festival. Scenariul a fost scris de Gila Almagor şi Haim Bonzaglo, după romanul cu acelaşi titlu al scriitoarei, care este şi interpreta principală a filmului. Cartea este jurnalul copilăriei sale în Israel după cel de-al doilea război mondial şi în primii ani de după cucerirea independenţei.

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

"JOINT" Delegation Visits Romania

AUDENCE GRANTED BY THE PRESIDENT OF THE PROVISIONAL COUNCIL OF NATIONAL UNION

A delegation of the "American Joint Distribution Committee" visited Romania on February 13 and 14, 1990.

The delegation, formed of Mrs Sylvia Hassenfeld, president of the organization, Mr Michael Schneider, executive vice-president, Mr Allan Batkin, president of the Division for Eastern Europe, and Dr Zvi Feine, director of the "Joint" programme for Romania, acompanied by Chief Rabbi Dr Moses Rosen, president of the Federation of Jewish Communities in Romania, was received on Wednesday February 14 by Mr Ion Iliescu, the President of the Provisional Council of National Union.

It was a cordial meeting, during which the "Joint" delegation thanked President Ion Iliescu for the programmatic statement forbidding any racial, national or religious discrimination and granting equal rights to all minorities, including the Jewish community.

At the same time, the "Joint" delegation assured President Ion Iliescu that the American Jews would continue to support the Romanian people during the hard times it is living and would do their utmost to alleviate them.

President Iliescu thanked the delegation and made a succinct presentation of the present situation in Romania.

He also thanked Chief Rabbi Dr Moses Rosen for his support every time the country needs it.

OTHER AUDIENCES

The delegation was received, together with His Eminence, by Mr Nicolae Stoicescu, the Minister of Cults, Dr Dan Enăchescu, the Minister of Health, and Mr M. Mitran, Vice-Minister of Foreign Affairs.

The delegation assured the Government members of the full sympathy of American Judaism with the Romanian people's work and struggle for freedom and democracy and stated the "Joint"'s determination to support the Romanian people whenever necessary, as has been the case in the past.

By these visits, the "Joint" leadership wanted to manifest their solidarity with the Romanian people in its heroic victory over tyranny and in its huge efforts for rebuilding the country ruined by the dictatorship of evil memory.

The Government members thanked the "Joint" for the assistance in medicines and food sent to the whole population and assured them of a fruitful and beneficent cooperation in the future.

SOLEMN MEETING AT THE CHORAL TEMPLE

A great public meeting took place at the Bucharest Choral Temple, with the participation of Jewish masses wishing to welcome the "Joint" delegation.

Chief Rabbi Dr Moses Rosen addressed warm brotherly greetings to the delegation, on behalf of all the Jewish communities in Romania, whose presidents attended the solemnity.

In their speeches, Mrs Sylvia Hassenfeld and Mr Allan Batkin emphasized the fact that "the 'Joint' assistance programme for Romania can serve as a model to all the other Jewish communities which the organization works with". They assured the Jewish population in this country of the "Joint"s full support and of its firm determination to continue the assistance programme which it has been carrying out for the past 23 years, together with the Federation of Jewish Communities.

The "Joint" leadership was also intent expressing its admiration for His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen, the President of the Federation ,the initiator and head of this social assistance programme — a programme of Jewish dignity and brotherhood — for his dedication with which he fulfils his mission, gaining the respect of all.

DINNER

At the dinner that took place at the kosher restaurant in Popa Soare Street, First Rabbi Dr Ernest Neumann — Timişoara, toasted our Chief Rabbi, paying him a moving tribute of love and gratitude for his achievements along the 42 years during which he has been leading Romanian Judaism.

The "Joint"'s executive vice-president, Mr Michael Schneider, thanked the participants for their warm welcome and, in his turn, eulogized the Federation and its venerated leader.

RECEPTION

On Wednesday February 14, at the kosher restaurant in Popa Soare Street, there took place a reception offered by the Federation of Jewish Communities in honour of the delegation.

A programme of Jewish songs was performed by the Federation's choirs : the „Talmud Torah" children's choir ; the "Shira Vezimra" (conductor Izu Gott) and "Menorah" young people's choirs, conducted by maestro Gerry Podgoreanu.

The guests, as well as the entire audience, warmly applauded the programme.

The members of the delegation visited various social assistance institutions of the Federation and expressed their admiration for the way in which they are run.

It was pointed out that, during the Revolution, the assistance programme continued night and day (meals sent to the homes of the sick, medical care in the old-age homes, permanent activity at the kosher restaurant, etc.).

President Sylvia Hassenfeld and the other delegation members congratulated the workers, doctors, nurses and all the people participating in the social assistance programme of the Federation of Jewish Communities.

On February 14, in the evening, the delegation left for Israel, together with His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen.

HIS EMINENCE'S MEETINGS IN ISRAE
With the President Chaim Herzog

Dr Moses Rosen, Chief Rabbi of the Mosaic Cult and President of the Federation of Jewish Communities in Romania, was received in an audience, on Sunday February 4, 1990, by Mr Chaim Herzog, the President of the State of Israel, who inquired about the situation in Romania after the great revolution for the country's liberation an the life of the Jewish commu

President Chaim Herzog co the Romanian people a warm of wishes for progress and fr congratulated our Chief Rabb activity as head of the Fede Jewish Communities in Roma sent his best wishes to all communities throughout the co

With the Prime Minister Yitzhak Sha

On Friday February 16, 1990, Mr Yitzhak Shamir, Prime Minister of the State of Israel, received in an audience Dr Moses Rosen, Chief Rabbi of the Mosaic Cult in Romania.

The Prime Minister inquired about the situation of the Jewish community in Romania and our Chief Rabbi amply described the good functioning of our institutions of cult, Judaic culture and social assistance. He also conveyed to Mr. Yitzhak Shamir, on behalf or Mr Ion Iliescu, the President of the Provisional Council of National Union, and on behalf of the Government, their gratitude for the aid sent by the Jewish people in Israel, as well as by the Je munities in the Diaspora, to afflicted Romanian people.

The Prime Minister eulogize vity carried out in the service by our Chief Rabbi and the of Jewish Communities and Jewish population in Roma wishes of good health and s

The Prime Minister of Isra our Chief Rabbi that, as has al the case, the Israel people is a pared to prove its friendship manian people.

The meeting took place in phere of friendship and broth

RECEPTION GIVEN BY "WORLD JEWISH CONGRESS"

The Israeli branch of the "World Jewish Congress" gave a reception in honour of His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen, on Thursday February 8, 1990, in the "Beit Zionei America" hall.

The presidents of the branch — Iehiel Leket and M. Drobles, the secretary general — Av. Beker, as well as numerous prominent personalities belonging to Israeli cultural and political life, rendered a warm homage to our Chief Rabbi's beneficent activity and expressed their gratitude for his spirit shown avery time the Jews had to face difficult periods.

His Eminence described historic events which had le ania's liberation from the yo anny and to the process of de ion now taking place.

He emphasized the good between Israel and Romani optimistic prospects of its fut ion.

AT THE "DIASPORA HOUSE"

On the same day, at the "Diaspora House" (Beit Hatefutzot). His Eminence lectured on "The present situation in Romania, after the great liberation revolution".

The meeting was chaired by Mr. Itzhak Artzi, a former member Israeli Parliament, executive of the "Diaspora House". The audience followed the lecture interest.

MEETING WITH THE MINISTER OF CULTS

On Thursday February 8, 1990, His Excellency Mr Zevulun Hammer received in a long audience His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen, who informed him in detail of the situation of the Jewish Communities in Romania, the present problems after the volution that overthrew tyran prospects for further meeting unities' religious needs.

The meeting took place in atmosphere.

Broadened Meeting of F. J. C. Execu Committee

On Tuesday February 13, the meeting of the executive committee of the Federation of Jewish Communities took place, with the participation of all the community presidents throughout the country.

His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen analysed the new conditions under which the activity of our communities is carried out and asked the presidents to present recent aspects of the life in these communities.

In connection with the discussion, His Eminence made the necessary specifications and cleared up the way in which our communities must work at present. He insisted on the fact that they must keep in close contact with the Federation of Jewish Communities, asking for help in order to solve all important problems which do not fall within the ence or are of a more gener and which the Federation more efficiently.

The communities were ass intain themselves strictly w limits of their attributions, questions of cult, Judaic cu social assistance, without in matters of politics. It is ne our communities, making conditions of freedom cre see to the good functioning of and Talmud Torah classes correct high-principled solutio assistance problems, to the meeting the requirements of onal Jewish life.

The meeting took place in tive businesslike atmosphere.

VISITS

On Monday February 12, His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen received the visit of the U.S. judge Alex Kozinski, accompanied by lawyer Harry Littman and Mrs Agot Cuperman, cultural attaché at the U.S. Embassy in Bucharest.

*

On Wednesday February 14, His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen, president of the Federation of Jewish Communities, received the visit of a delegation formed of Christopher Smith and Dorothy Taft, on behalf of the U.S. Congress House of Representatives, and Dennis Curry, second secretary at the U.S. Embassy in Bucharest.

Engineer Theodor Blumenfeld, secretary general of the F.J.C., and lawyer Emil Sechter, His Eminence's first-counsellor, were present.

A discussion took place, in a cordial atmosphere.

A TELLING DOCUMENT

PREAMBLE

...The volume of "poems" by Vadim, "Saturnalia" had been published. A poem having 14 lines contained 15 swear-words and imprecations directed against me and "all my people" (Guess who the "friend" of all of us was referring to !).

Et pour cause. Vadim knew very well what he was doing. Ceaușescu knew very well what plot was being hatched. The anti-Semitic diversion, which had begun on September 5, 1980 (forty years after the fascists assumed power), was facing a man who publicly opposed it, both at home and abroad. That man had to be punished. By Vadim.

Spontaneously (a „spontaneousness" completely different from that of Ceaușescu's meetings), people — Jews and non-Jews — called upon one come on Friday evening to Temple, in order to protest action of hooliganism, this

In the course of two summoned four times, by Prime Minister Dincă, who

(Continu

tinued from p. 14)

asked to demand that I give up the ting".
nswered : "Tell the President that a too, has a sense of honour and that n in no case accept to be insulted, her with 'all my people'."
sorts of pressures and threats were ted to.
ou don't intend to demonstrate in the ts, do you ?" Dincă asked me.
ell the President that we will not ge the law. We will exercise our ns' rights."
e meeting took place, with the par- ation of more than 1 500 persons — and non-Jews. Men of science and re, prominent personalities succeeded another at the temple altar — tur- into a rostrum — and vehemently essed their protest.
Sunday the congress of the Jewish hunities throughout the country took place. A resolution firmly blaming the authorities for having made possible the publication and spreading of Vadim's "Saturnalia" was formulated. It demanded that the culprits be punished. It demanded the protection of the law.

The publication of the protest by our journal was forbidden.

The president of the College of Barristers, Teodosiu, and vice-president Vişinescu came to my office and offered us juridical assistance for lodging a complaint against Vadim.

We hold them in high esteem, as well as the hundreds of Romanian intellectuals who sent us telegrams and letters of solidarity. I shall look for them in our archives and publish them in order to prove once more that public opinion — both Romanian and belonging to the national minorities — rose against this attempt at reviving fascism in Romania.

I wrote a complaint addressed to the General Prosecutor of the Republic. He laughed in my face. He had received clear "indications" not to take my complaint into account. But he did not have the courage to reject it in writing.

Then we posted up, in all the synagogues and communities throughout the country, our protest, which we had not been allowed to publish.

Ceaușescu's "Securitate" lacked the courage to enter the synagogues and tear up the posters. Between April and September, they were to be seen in hundreds of houses of worship, like a slap in the dictator's face.

Protests streamed in from all parts of the Jewish world. The governments of Israel and the United States protested ; the great world Jewish organizations, the press — Jewish and non-Jewish, the Chief Rabbis of Great Britain, France and other countries, numerous writers and publicists condemned the attitude of Ceaușescu's government.

Then, on April 8, 1984, I was summoned by Ion Dincă. The interview I had with him is rendered in the document we are publishing hereafter. It was registered in Ion Dincă's office and is to be found in the archives of that office.

CHIEF RABBI DR MOSES ROSEN

P.S. I requested to be received by Ceaușescu. No answer, as usual.

The anti-Semitic campaign inaugurated by Ceaușescu continued. We promise our readers more documents. In "verse" and in prose, we were threatened "to be once more hanged". I did not keep silent and my protesting voice was heard all over the world, silencing that of Ceaușescu and his lackeys.

It is necessary that we Jews should know, that all our friends and enemies should know that the times when we could be slapped, humiliated, insulted are gone for ever.

We publish these documents with a single aim : that of asserting our dignity of citizens who are free and devoted to free Romania.

Bucharest, April 11, 1984

Mr Ion Dincă
First Vice-Prime Minister

Dear Mister First Vice-Prime Minister,

hank you for having been kind enough to in- me to your office, where I had a conversation you and Mr Petru Enache, Secretary of the al Committee of the R.C.P., in the presence of . Roșianu, the President of the Department of .

Having in view the exceptional importance of conversation in connection with the fate of the sh communities in the S.R. of Romania, which eaded by me, and with my own destiny, I deem cessary hereby to try to express this conver- n in a concrete form, so that everything be and unequivocal.

. You expressed the point of view that it is rue that anti-Semitism exists in Romania or that in anti-Semites have lately raised their heads ou condemned any news to this effect.

With all due respect, I answered that neither I he whole Jewish population can agree on this of view.

Without once more analysing the numerous ar- and books which have appeared during the years (the beginning was made by the same r Vadim on September 5, 1980, in "Săptămîna", he characterized us as "stinking outsiders", onest dealers", "floating populations", etc., etc.) which I have repeatedly brought to your notice, olume "Saturnalia" is an irrefutable proof that Semitism, in a fascist form, rages openly, sha- ssly, and is written with furious hatred.

t is set down in black and white that "I and y people", I and all Jews are wrong-doers. Is not fascism ? Is it not anti-Semitism ? Is it not ation to racial hatred ?

We are once more explicitly accused of "having fied God". What is that ? Communism ? De- acy ? Is it not the hideous and infamous racist hich led to the shedding of rivers of Jewish l ?

he "man of culture" Vadim set down in black white that we should sell buttons and spirits ad of dealing with culture. How is it possible nore all these things and to declare that "there anti-Semitism in Romania" ?

My vestment, the vestment of the head of the ic cult, is deliberately insulted, being described cherry-coloured shroud". And that is not anti- tism ?

have been a member of the Grand National mbly for 27 years, head of a cult for 36 years I am called a "thief", a "card-player", a „satyr", an having scabies", a "wild beast", etc. and is a "personal settling of accounts", as you cha- rized it ?

We indignantly reject these assertions, no matter makes them. I have nothing in common with individuals. It is just a matter of hatred, a odyte's hatred of the Jews, the hatred I have al- opposed and will oppose up to my last breath.

Are we "wrong-doers", "I and all my people" ? we still alive, we who have survived the po- s in Bucharest (when our martyrs were han- at the slaughter-house, bearing the inscription er meat" on their bodies), in Iași (the death- s with thousands of innocent victims suffocated blood streaming down the Iași streets, etc.), the acres in Bessarabia, Bucovina, and Dorohoi, we e witnesses are still alive and it is we who he "wrong-doers" ?

Vadim's foul anti-Semitic slogans reproduce iden- y those of his predecessors, the pogrom doctri- s.

My brother, my sister, my grandfather, 70 mem- of my family were butchered, burnt in cre- riums and are we to keep silent when pogrom ns are once more being launched, when the st ferocious beast again turns up ?

Can we keep silent when we are being insul- The Jew, too, has a sense of honour. It is long we were being debased and could not react. we live in Socialist Romania and know how to d our human dignity.

You reproached me for having applied to Military Tribunal in order to sue Vadim. You me that he and his acolytes would sue me and ve will sue one another".

Protested, saying that those who believed I was to start legal proceedings against Vadim were aken. We have gone to justice. The penal code ear. Article 166, paragraph 1, article 238, para- h 1, and article 312 are unequivocal. They apply ly to what Vadim has written against me and my people and they imply a severe punishment. That is the opinion not only of the Bucharest Lawyers' College President, Mr Teodosiu, not only of all the lawyers I have consulted ; it is asserted by elementary logic, by socialist ethics, by common sense.

The penal action is started ex officio once the investigating body has been informed.

We firmly believe in this country's justice, which must apply the law to **all** citizens, irrespective of their nationality or religion.

But in, **ad absurdum**, this did not happen and the penal action were not started, it would mean that we are no longer under the protection of the law.

In that case, no matter how painful it would be for us, we would not abase ourselves by entering a personal action against the person or persons whom **not we**, but the **State** has the duty of prosecuting and punishing.

Enclosed you will find the above-mentioned texts of the Penal Code. They are the result of communist ethics and of the Republic's Constituion. We are convinced that nobody will violate them.

III. You showed me certain attacks against this country in Israel and you pointed out that in Israel Romanians are being attacked in the press.

I am leaving aside the fact that you did not take into account that "Saturnalia" appeared in December 1983, while the two articles you showed me were published in January and February 1984.

But I answered that we could not accept being made responsible for what written abroad. On the contrary, you know very well that I, too, was personally attacked because I had defended Romania's just interests.

Moreover, what is the connection ? Here, we are citizens enjoying equal rights and you, the Government of this country, have the duty of defending us from hooligans. If there are Jewish hooligans elsewhere, that is not an argument against us and it cannot possibly constitute a motivation for tolerating Romanian hooligans.

IV. Then you mentioned the fact that a non-Jewish woman from Romania, buried in a Jewish cemetery in Israel, was disinterred and thrown into another cemetery.

I was once more perplexed : was there any connection between this fact and the anti-Semitism here ? The Romanian Governement's policy is quite clear and we need not explain that we cannot be here ? The Romanian Government's policy is quite happening in Israel.

Moreover, immediately, the entire public opinion in Israel, the Chief Rabbinate, the Supreme Court of Justice branded that action and the body was taken back to the initial grave. The police discovered the culprits. **They are arrested, awaiting punishment.**

V. You expressed your dissatisfaticon with the fact that the Federation of Jewish Communities had displayed in the temples our Resolution dated March 11, 1984 and mailed it to a number of personalities.

I answered you that we were dismayed at being refused the right to respond to the dirty aggression against us. On the one hand, Minister Gavrilescu and Ambassador Vasiliu answer the protests in Israel by saying that there is no censorship in Romania, so that everybody can write whatever he or she wants. On the other hand, we who have been insulted, slandered, spattered with Mr Vadim's mud, are not even allowed **to defend ourselves in our own journal.**

After all, is it possible to conceal what has happened ? Books, publications, magazines are to be found here and abroad. Supposing we were supremely cowardly and kept silent when being spat at by writer-scamps, would that cowardice prevent the whole world from spreading the news and making comments ?

The two steps taken : lack of censorship for the fascists when they insult us and censorship for us when we want to defend ourselves — are a revolting injustice. This is very painful to say, but we do not resign ourselves and we are convinced that you will finally meet out justice to us.

VI. You then told me that Mrs Negreanu and Mr Sintimbreanu, both working at the "Albatros" publishing house, had been penalized.

I sent you the copy of the letter I received from Mrs Negreanu and that of my answer.

Once more we are amazed by what is happening in this direction as well. Sanctions are applied to people who proclaim their innocence and say that they were shamelessly deceived by Vadim, who made a cryptogram out of my name in his "poem", but not only has Vadim himself not been penalized, he continues to write whole columns and pages in **the Party's ideological review.**

Instead of investigating and penalizing from Vadim **upwards** (who approved), the sanctions go downwards and the main culprit goes on writing in party publications.

Instead of repudiation, this means approval.

I asked you : "Do you agree that all Jews are wrong-doers ?" If not — and it is impossible that you should agree — how can you tolerate that the man who wrote such nonsense, such a Nazi slogan which contradicts the whole communist ideology, such a racist, fascist assertion — should write and sign articles in your party journals ? Are this country's a Constitution and the party's ideology not made for the Jews, too ?

Reminding you of the abominable diversion that is attempted by accusing me of having insulted the great Eminescu (when it is quite clear that I paid homage to him in my letter to the President of the Academy of the S. R. of Romania, in 1980), I said to you :

"I am not insulting Eminescu by saying that he would have been an anti-Semite after Auschwitz. I am not even insulting A.C. Cuza or Octavian Goga in this way. It is one thing to profess chauvinistic or xenophobe ideologies before the Holocaust and a quite different thing to do so after it. Whoever practises anti-Semitism, whoever incites to progroms and whoever protects them is an assassin".

You interrupted me, saying : "Therefore you accuse us of being assassins ?"

I answered : "Please don't put into my mouth words I have not uttered. I respect the government too much, I respect you too much to have even thought of thus insulting you."

I have already asked and I am again asking :

"When a man who has been a member of the Grand National Assembly for the past 27 years, a man close to whom you and this country's President stand, is accused of being a "thief", etc., is not your honesty and that of the President and that of the country at stake ? There is but one alternative : either it is true and then steps must be taken immediately and this man can no longer stand next to you for a single day, or it is not true and then the slanderer must be punished, repudiated, blamed.

Your silence is a graver, far graver insult for me, for all the Jews, than Vadim's. It is **unbearable. I have not deserved it** (as you know very well and **President Ceaușescu knows it even better),** nor have my poor brothers, who are loyal and devoted to the Homeland and to its President.

VII. I have therefore again solicited our elementary right :

a) An action of clear and categorical public reparation, which should refer to the published poem and repudiate it.

b) The reparation is also due — that is moral and just — to me personally. After a life devoted to this country, after the services I have rendered, a reparation **is due** (indeed, **due) to me.**

c) The **political** sanctioning of the culprits, first of all the main one : the author.

d) His **penal** sanctioning by this country's justice.

VIII. If these measures are not possible, you should realize that I no longer can fulfil my mission. In this case, at my age, an ostentatious resignation is not necessary ; it is in nobody's interest that a "crisis" should be created. For decades there have been cordial relations between us, which the whole world admired. Now that, unfortunately, we have reached such a painful situation, let us seek the most honourable formula, the most friendly one, for my withdrawal, so that our enemies should not rejoice, the country's prestige should not suffer, nor the poor Jews, through no fault of theirs.

In this hypothesis, I assure you (and I have fully proved that I am as good as my word) of my great devotion and my determination to serve this country whenever I can.

IX. You conveyed a personal request on the part of President Ceaușescu, namely that I should continue to contribute to the strengthening of the friendship between Romanians and Jews.

This request honours me and it is just because of the impasse we have reached that I feel in duty bound to solicit an audience **before making a decision.**

That is my last hope, but also the strongest.

Respectfully yours.

Dr MOSES ROSEN
Chief Rabbi of the Mosaic Cult
President of the Federation of Jewish Communities in the S.R. of Romania
Member of the Grand National Assembly

הקדמה

(סוף פון זייט 17)

...בעלער אין פּוליציסטן, האָבן פאַר־...
...ן אין אַ מעגלעך פון טשאוישעסקוס רעגירונג, ...
...ן אין אייגענלאַנד געוואָרן, צו דינ־...
...אַפּריל 1984. דאָס וואָס מיר פאַ־...
...ן אין פאַלגענדן דאָקומענט, שטעלט ...
...אַ באַריכט פון דעם צוזאַמענטרעף. ...
...מענט איז פאַרגעניסטערט געוואָרן. מיר ...
...ן אין דער זינקע און קען נעפונען וואָרן ...
...ן פון דעם פאַכיגעט.

...דאָס נעפאַרדערט אויסגענומען צו ווערן ...
...שטון, ווי נעוויינטלעך אין מיין בחשה ...
...אין גענעראַל.

...מטישע אַקאַפּאַניע וואָס טשאוישעסקו ...
...מכן איז פאַרטרעטן געוואָרן. מיר ...
...פאַר אונדזערע לייענער אויך אונדערע ...

...ווייטער פרעמיער־מיניסטער,
...ר ה' ערשטער וויצע פּרעמיער

...אויך פאַר אייער גוטוויליקייט מיך ...
...אין אייער קאַבינעט, ווו איך האָב ...
...מאַאַ אַ צוזאַמענטרעף און אויך מיט ...
...נאַקוּ, סעקרעטאַר פונעם צענטראַל ...
...ס־פּ. אין דער אַנוועזנהייט פון ...
...פרעזידענט פון דעם קולטוס־דע־...

...אין אַכט די אויסערגעוויינטלעכע וויכ־...
...דעם נעשפּרעך אין שייכות מיט דעם ...
...דישע קהילות אין דער ס.־ר. רומעניע, ...
...פאַר נויטיק, בזה אופן צו פרוּוון קאַנ־...
...דעם נעשפּרעך, ککדי אַלעס זאָל זיין ...
...דטלעך.

...אויסגעדרוקט דעם שטאַנדפּונקט ...
...מאַסט אַז אַט עס עקזיסטירט אַנטיסעמי־...
...רומעניע, אדער אַז אייניקע אַנטיסע־...
...ט לעעטעט צייט אָנגעהויבן אויפ־...
...און איך האָב פאַראַרטייל אויערע ...
...דעם זינען.

...נען כבוד וואָס איך דרוק אייך אויס, ...
...אייך נעענפערט, אַז איך און אייניינעם ...
...די גאַנצע יידישע באַפעלקערונג ...
...מסכים זיין מיט אָט אַ דעם שטאַנד־...

...אַלזוזן אויססניי דאָס דערשיינען פון ...
...אַרטיקלען און ביכער אין די לעצטע ...
...אַהויב אין געמאַכט געוואָרן דורך ...
...נאַר פון לטן סעפּטעמבער 1980 אין ...
...מטיגע", ווען ער האָט אונדז אָנגערופן ...
...אַנגע ידן", „נעשעפטאַרן", „אַ וואַנ־...
...הן באַפעלקערונג", א.א.וו.) און ווענן ...
...דאָ אייך סעמאַליזירט נישט איינ־...
...ער באַנד „די סאַטורנאַלן", אַ קאָנקרע־...
...אין אַ דער אויסטרעטונג דרוקט זיך ...
...פון אַ ווילדן אופן, אויף אַ פאַשיסטישן ...
...מעלך, אַן בושה און מיט פיל גיפט. ...
...אויף ווייס, „איך מיט אַלע מייניקע", ...
...אַלע אונדזערע אין פאַרבערעכט. ...
...נישט קיין פאַשיזם? אין דאָס נישט ...
...ום? אין דאָס נישט קיין ראַסן העצע? ...
...ווייס, ווערט געפרעדיקט די באַשולדי־...
...ן דעם נאַט"—קענען אונדז, אין דאָס ...
...אַמפּאַראַיסמטער און פאַרבערעכטער ...
...ווער לינן, וועלכער האָט נעבראַכט צום ...
...אין יידיש בלוט?

...אויך ווייס, שיקט אונדז דער „קולטור ...
...קרעפטיגן קנעפּלעך אין בראַנפן, אַנש ...
...אַלן זיך אָפּנעמען מיט קולטור. ווי אַזוי ...
...ך דאָס אַלץ צו אינגאַרירן און דער ...
...ס'עקזיסטירט נישט קיין אַנטיסעמי ...
...רומעניע?"

...ווערט באַשמוצט מיין רב־...
...די קליידונג פונעם רב הראשי פון דעם ...
...מיט באַליידיקונגס ווערטער, און ...
...איך נישט קיין אַנטיסעמיטיזם?

...דעטאַט אין דער גרויסער נאַציאָנא־...
...מלונג זונטיג 27 יאָר, דער מנהיג פון ...
...דער פּוליציע, זונטיג 36 יאָר, און ווער ...
...ר, „פאַרטשעפּיקער", „סאַטיר", „קרע־...
...ן, און דאָס הייסט ביי אייך אַ „פער־...
...מער" — ווי איר רופט עס אָן?

...מיט דערזוויטערונג אַזעלכע אַרויס־...
...ן וועמען זיי זאָלן נישט קומען. איך ...
...ן עמיגראַזאַמס מיט די אינדזווידיומס. ...
...ווי האָס, אַ שרעקלעכע שנאה קעגן די ...
...ן קעגן וועלכער איך וועל קעמפן ביז ...
...אָטעם — צוט.

...ן זינען" איך אַן אַלע מיינע"? ...
...ן, די שאַרוית הפליטה פון די בור־...
...אַמאַמען (ווען אונדזערע מאַרטיערדע ...
...נען געוואָרן אויף די האַטשעפּקעס ...
...ן מיט דער אויסשריפט „כשר ...
...ן דעם פאַגראָם פון יאַס (מיט די

...ן אַ מעגלעך אין אַמאַזאָן), האָב איך געבראַכט ...
...מיע, פון יאָר 1980, האָב איך געבראַכט ...
...ן אַמאַזאָן), האָב איך אייך געזאָגט: ...
...ן, ווייל נישט באַליידיקן קענען אַלע ...
...ן אַן אַנטיסעמיט, נאָך אויסשוויץ, אפילו קו־...
...ן אַן גאַנאַן, ווייל איך נישט בערענען די באַשול־...
...ן דיקונגען, איינס אין געווען פּרעדיקן שאָוויי־...
...ן נישטיגע, אַנטיסעמיטישע אידעאָלאָגיעס פאַר דער ...
...ן שואה, און עפּעס אַנדערש איז דאָס צו טון ...
...ן נאָך דעם. ווער עס פּרעדיקט אַנטיסעמיטיזם, ...
...ן ווער עס העצט צו פּאָגראָם און ווער סע פּראָטעס־...
...ן שירט זיי, איז אַ פאַרברעכער".

...איר האָט מיך איבערגערעכן און געזאָגט, „הייסט עס, ...
...מאַכט איר אונדז פאַר רוצחים"? האָב איך אייך ...
...געענטפערט: איך בעט אייך לעגט מיר נישט אריין ...
...אין מויל אין ווערטער וועלכע איך האָב זיי נישט ...
...געזאָגט. איך רעספּעקטיר צו פיל די רעגירונג, ...
...און איך, ווי אַזוי זשע האָבן מיר געקענט קומען איך ...
...אַקאַפּ אַזעלכע געדאַנקען, אויף אייך צו באַליידיקן".

...איך פרעג אויססניי: ווען אַ דעפּוטאַט פון ...
...דער גרויסער נאַציאָנאַלער פאַראַמלונג, אַ ...
...מענטש, לעבן וועמען איר זיצט און אפילו ...
...דער פּרעזידענט פונעם לאַנד אויך, ווערט ...
...געמאַכט פאַר אַ „גנב" א.א.וו. איז נישט ...
...אין געפאַר אייער ווירדע אין אויך די פון דעם ...
...פּרעזידענט פונעם לאַנד? איינס פון די ביידע. ...
...אָדער איז עס אמת, איז אין דעם פאַל דאַרפן אָנגע ...
...נומען ווערן מאָסמיטלען אַז דער מענטש זאָל מער ...
...נישט טאָרן זיצן קיין איין טאָג לעבן אייך, אָדער ...
...איז עס נישט אמת, און דעמלט דאַרף דער רכילה־...
...טרייבער באַשטראָפט ווערן, באַלאַמירט ווערן.

...אייער שווייגן איז פיל שווערער, אַ פיל, פיל ...
...שווערערע באַליידיקונג פאַר מיר, פאַר אַלע יידן, ...
...ווי די פון וואַדימיר. זי איז אין אומדערטרעגלעכע. ...
...אין האָב זיך דאָס נישט פאָרדינט (דאָס ווייסט ...
...איר גאַנץ גוט. און בעסער פון אייך ווייסט דאָס ...
...דער פּרעזידענט שאַאוּשעסקו) ס'האָבן זיך דאָס ...
...אויך נישט פאַרדינט מיינע ברידער נעבער, מיינע ...
...ברידער וועלכע זענען לאַיאַלע און איבערגעגע־...
...בענע דעם לאַנד און איר פּרעזידענט.

7. און ענדלעך האָב איך פון אייך געפאָדערט ...
...אויססניי: דאָס וואָס אין אונדזער עלעמענטאַרע ...
...רעכט:

1) אַן אַקט פון עפנטלעכער רעפאַראַציע, אַ ...
...קלאָרער און קאַטעגאָרישער וועלכער זאָלן זיין ...
...אין שייכות מיט דעם דערשיינונגען געריכט — און ...
...אים פאַראורטיילן.

2) די רעפאַראַציע איז אַ געדעכטע — ס'איז ...
...מאָראַליש, ס'איז געדעכט אַזוי, און דירעקט מיין ...
...פּרעזאָן. נאָך אַ לעבן געווידמעט איך דינסט פונעם ...
...לאַנד, נאָך דעם אַלעמען וואָס איך האָב געטון ...
...פאַר דעם לאַנד, קומט מיר (יאָ, איך האָב זיך ...
...דאָס פאַרדינט) אַ רעפאַראַציע.

3) אַ פּאָליטישע סאַנקציע פאַר די שולדיקע און ...
...קורס־כל דעם הויפּט־שולדיקן — דעם מחבר.

4) אַ שטראָף לויטן זעזעץ פון דער יוסטיץ ...
...פונעם לאַנד.

8. אויב דאָס איז נישט מעגלעך, האָב איך ...
...אייך געבעטן אַז זאָלט מיך פאַרשטיין אַז ס'איז ...
...מיר אוממעגלעך ווייטער אויסצופילן מיין שליחות ...
...און מיין אמט אויף וועלכן איך געפין זיך. אין ...
...דעם פאַל, אין מיין אַלטער, איז נישט נויטיק ...
...קיין עפנטלעכע דעמאָסיעס, און ס'איז אין קיינעמעס ...
...אינטערעס צו שאַפן „קרעזיסן". אַראַנדעליקער ...
...האָבן צווישן אונדז עקזיסטירט פריינדלעכע באַ־...
...ציִונגען, וועלכע אַ וועלט האָט זיי באַוווּנדערט. ...
...זאָלן מיר אַצינד אַזוי האַנדלען, ווען לייִדער מיר ...
...געפינען זיך אין דער לאַנגע, לאַמיר זוכן אַצינד ...
...די בעסטע פאָרמול, די בכבודיקסטע, און פריינ־...
...דלעכסטע, פון מיין ריקצוג, אַזעלכע וועלכע ...
...זאָל נישט פרייען די שונאים און ס'זאָל נישט ...
...ליידן דער פּרעסטיזש פונעם לאַנד און אויך די ...
...יידן נעבעך וואָס זענען מיט נאַרנישט שולדיק.

...אין אַזאַ היפּאָטעזע, ווייל איך אייך פאַרזיכערן ...
...(און איך האָב אייך שוין איבערצייגט אַז איך ...
...שפּיל זיך נישט מיט ווערטער) אויף ווייטער אַז ...
...מיין איבערגעגעבנקייט וועט פאַרטגעזעצט ווערן, ...
...און וויפל די כוחות וועלן מיך דעפלן, וועל איך ...
...זיי שטעלן אין רשות, אין דינסט פון דעם לאַנד.

9. איר האָט מיר איבערגעגעבן מצד דעם ה' ...
...פּרעזידענט טשאַאוּשעסקו פּרעזענלעך, די בקשה ...
...איך זאָל פאַרטזעצן און בערענען מיין צושטייער ...
...צום פאַרשטאַרקן די פריינדשאַפט צווישן די רו־...
...מענער און די יידן.

...אָט אַ די בקשה באַערט מיך, און טאַקע דערפאַר, ...
...איבער דעם נויט־פונקט און וועלכן מיר ...
...זענען. געפין איך פאַר אַ גוטוויסנס־נויטקייט, ...
...פאַר דעם אָנגענומען אַ באַשלוס, צו האָב: ...
...דעם כבוד צו בעטן אַז דער ה' פּרעזידענט זאָל ...
...מיך אויפנעמען אין אויידענץ.

...דאָס איז מיין לעצטע האָפענונג, אָבער אויך די ...
...שטאַרקסטע.

מיט כבוד

ד'ר מאָזעס ראַזען

רב הראשי פון דעם רומעניש יידנטום
פּרעזידענט פון דער פעדעראַציע
פון די יידישע קהילות
אין דער ס.־ר. רומעניע

דעפּוטאַט אין דער גרויסער נאַציאָנאַלער
פאַראַזאַמלונג.

...ווער יעדן קלאָר אַז אין מיין בריוו צום פּרעזידענט ...
...פון אקאדעמיע, פון יאָר 1980, האָב איך געבראַכט ...
...עמינעסקו אין אַמאַזאָן), האָב איך אייך געזאָגט: ...
...„איך וויל נישט באַליידיקן קענען אַלע ...
...געווען אַן אַנטיסעמיט, נאָך אויסשוויץ, אפילו קו־...
...זאָן און גאַנאַן וויל איך נישט בערענען די באַשול־...
...דיקונגען, איינס אין געווען פּרעדיקן שאָוויי־...
...ניסטישע, אַנטיסעמיטישע אידעאָלאָגיעס פאַר דער ...
...שואה, און עפּעס אַנדערש איז דאָס צו טון ...
...נאָך דעם. ווער עס פּרעדיקט אַנטיסעמיטיזם, ...
...ווער עס העצט צו פּאָגראָם און ווער סע פּראָטעס־...
...שירט זיי, איז אַ פאַרברעכער".

...איר האָט מיך איבערגערעכן און געזאָגט, „הייסט עס, ...
...מאַכט איר אונדז פאַר רוצחים"? האָב איך אייך ...
...געענטפערט: איך בעט אייך לעגט מיר נישט אריין ...
...אין מויל אין ווערטער וועלכע איך האָב זיי נישט ...
...געזאָגט. איך רעספּעקטיר צו פיל די רעגירונג, ...
...און איך, ווי אַזוי זשע האָבן מיר געקענט קומען איך ...
...אַקאַפּ אַזעלכע געדאַנקען, אויף אייך צו באַליידיקן".

...איך פרעג אויססניי: ווען אַ דעפּוטאַט פון ...
...דער גרויסער נאַציאָנאַלער פאַראַמלונג, אַ ...
...מענטש, לעבן וועמען איר זיצט און אפילו ...
...דער פּרעזידענט פונעם לאַנד אויך, ווערט ...
...געמאַכט פאַר אַ „גנב" א.א.וו. איז נישט ...
...אין געפאַר אייער ווירדע אין אויך די פון דעם ...
...פּרעזידענט פונעם לאַנד? איינס פון די ביידע. ...
...אָדער איז עס אמת, איז אין דעם פאַל דאַרפן אָנגע ...
...נומען ווערן מאָסמיטלען אַז דער מענטש זאָל מער ...
...נישט טאָרן זיצן קיין איין טאָג לעבן אייך, אָדער ...
...איז עס נישט אמת, און דעמלט דאַרף דער רכילה־...
...טרייבער באַשטראָפט ווערן, באַלאַמירט ווערן.

...אייער שווייגן איז פיל שווערער, אַ פיל, פיל ...
...שווערערע באַליידיקונג פאַר מיר, פאַר אַלע יידן, ...
...ווי די פון וואַדימיר. זי איז אין אומדערטרעגלעכע. ...
...אין האָב זיך דאָס נישט פאַרדינט (דאָס ווייסט ...
...איר גאַנץ גוט. און בעסער פון אייך ווייסט דאָס ...
...דער פּרעזידענט שאַאוּשעסקו) ס'האָבן זיך דאָס ...
...אויך נישט פאַרדינט מיינע ברידער נעבער, מיינע ...
...ברידער וועלכע זענען לאַיאַלע און איבערגעגע־...
...בענע דעם לאַנד און איר פּרעזידענט.

7. און ענדלעך האָב איך פון אייך געפאָדערט ...
...אויססניי: דאָס וואָס אין אונדזער עלעמענטאַרע ...
...רעכט:

1) אַן אַקט פון עפנטלעכער רעפאַראַציע, אַ ...
...קלאָרער און קאַטעגאָרישער וועלכער זאָלן זיין ...
...אין שייכות מיט דעם דערשיינונגען געריכט — און ...
...אים פאַראורטיילן.

2) די רעפאַראַציע איז אַ געדעכטע — ס'איז ...
...מאָראַליש, ס'איז געדעכט אַזוי, און דירעקט מיין ...
...פּרעזאָן. נאָך אַ לעבן געווידמעט איך דינסט פונעם ...
...לאַנד, נאָך דעם אַלעמען וואָס איך האָב געטון ...
...פאַר דעם לאַנד, קומט מיר (יאָ, איך האָב זיך ...
...דאָס פאַרדינט) אַ רעפאַראַציע.

3) אַ פּאָליטישע סאַנקציע פאַר די שולדיקע און ...
...קורס־כל דעם הויפּט־שולדיקן — דעם מחבר.

4) אַ שטראָף לויטן זעזעץ פון דער יוסטיץ ...
...פונעם לאַנד.

8. אויב דאָס איז נישט מעגלעך, האָב איך ...
...אייך געבעטן אַז זאָלט מיך פאַרשטיין אַז ס'איז ...
...מיר אוממעגלעך ווייטער אויסצופילן מיין שליחות ...
...און מיין אמט אויף וועלכן איך געפין זיך. אין ...
...דעם פאַל, אין מיין אַלטער, איז נישט נויטיק ...
...קיין עפנטלעכע דעמאָסיעס, און ס'איז אין קיינעמעס ...
...אינטערעס צו שאַפן „קרעזיסן". אַראַנדעליקער ...
...האָבן צווישן אונדז עקזיסטירט פריינדלעכע באַ־...
...ציִונגען, וועלכע אַ וועלט האָט זיי באַוווּנדערט. ...
...זאָלן מיר אַצינד אַזוי האַנדלען, ווען לייִדער מיר ...
...געפינען זיך אין דער לאַנגע, לאַמיר זוכן אַצינד ...
...די בעסטע פאָרמול, די בכבודיקסטע, און פריינ־...
...דלעכסטע, פון מיין ריקצוג, אַזעלכע וועלכע ...
...זאָל נישט פרייען די שונאים און ס'זאָל נישט ...
...ליידן דער פּרעסטיזש פונעם לאַנד און אויך די ...
...יידן נעבעך וואָס זענען מיט נאַרנישט שולדיק.

...אין אַזאַ היפּאָטעזע, ווייל איך אייך פאַרזיכערן ...
...(און איך האָב אייך שוין איבערצייגט אַז איך ...
...שפּיל זיך נישט מיט ווערטער) אויף ווייטער אַז ...
...מיין איבערגעגעבנקייט וועט פאַרטגעזעצט ווערן, ...
...און וויפל די כוחות וועלן מיך דעפלן, וועל איך ...
...זיי שטעלן אין רשות, אין דינסט פון דעם לאַנד.

9. איר האָט מיר איבערגעגעבן מצד דעם ה' ...
...פּרעזידענט טשאַאוּשעסקו פּרעזענלעך, די בקשה ...
...איך זאָל פאַרטזעצן און בערענען מיין צושטייער ...
...צום פאַרשטאַרקן די פריינדשאַפט צווישן די רו־...
...מענער און די יידן.

...אָט אַ די בקשה באַערט מיך, און טאַקע דערפאַר, ...
...איבער דעם נויט־פונקט און וועלכן מיר ...
...זענען. געפין איך פאַר אַ גוטוויסנס־נויטקייט, ...
...פאַר דעם אָנגענומען אַ באַשלוס, צו האָב: ...
...דעם כבוד צו בעטן אַז דער ה' פּרעזידענט זאָל ...
...מיך אויפנעמען אין אויידענץ.

...דאָס איז מיין לעצטע האָפענונג, אָבער אויך די ...
...שטאַרקסטע.

מיט כבוד

ד'ר מאָזעס ראַזען

רב הראשי פון דעם רומעניש יידנטום
פּרעזידענט פון דער פעדעראַציע
פון די יידישע קהילות
אין דער ס.־ר. רומעניע

דעפּוטאַט אין דער גרויסער נאַציאָנאַלער
פאַראַזאַמלונג.

...און דערנאָך, וואָס פאַר אַ שייכות האָט איינס מיטן ...
...צווייטן? מיר זענען דאָ גלייכבאַרעכטיקטע ביר־...
...גער, און איר די רעגירונג פון דעם לאַנד האָט די ...
...פליכט אונדז צו פאַרטשיטן פון כולינאַנעס. אויב ...
...ס'עקזיסטירן יידישע כולינאַנעס אין אַנדערע ער־...
...טער, קען דאָס נישט זיין קיין אַרגומענט קעגן ...
...אונדז, און אין קיין שום פאַל קען דאָס נישט זיין ...
...אַ מאָטיוואַציע צו טאָלערירן רומעניש כולינאַ־...
...נעס.

4. איר האָט אָנגעוויזן דערנאָך, אַז אַ פרוי פון ...
...רומעניע, אַ נישט יידיש פרוי וואָס איז מיכבר ...
...געווען אויף אַ יידיש בית עולם אין ישראל, איז ...
...אַרויסגעוואָרפן געוואָרן פון דעם קבר און איבער־...
...געפירט געוואָרן אויף אַ אַנדערן בית־עולם.

...אויססניי האָב איך אויסגעדרוקט מיין דערשטו־...
...נונג, אויף וויפל דאָס האָט צו טון מיט דעם אַנטי־...
...סעמיטיזם פון דאַנען. די פּאָליטיק פון דער רו־...
...מענישער רעגירונג איז אַ גענוג קלאָרע, אַז ס'זאָל ...
...נאָך זיין נויטיק צו מאָטיווירן אַז מיר קענען נישט ...
...זיין פאַראַנטוואָרטלעך פאַר איינציקע באַדערנדיקע ...
...געשעענעניש אין ישראל.

...יערנפאַלס, האָבן תיכף, די העכסטע יוסטיץ אינ־...
...סטאַנץ פון ישראל, דער ראַבינאַט און עפנטלעכע ...
...מיינונג, פאַראורטיילט דעם אַקט, און דער גוף ...
...איז צוריקגעבראַכט געוואָרן אין דעם בית־עולם ...
...און איז באַערדיקט געוואָרן. די פּאָליציי האָט ...
...אַנטדעקט די שולדיקע, די זענען אַרעסטירט און ...
...וואַרטן אויף דער סטראָף.

5. איר האָט אויסגעדרוקט אייער אומצופריד־...
...נקייט אַז די פעדעראַציע פון די יידישע קהילות ...
...האָט אפשירט אין די שילן, אונדזער רעזאָלו־...
...ציע פון 11טן מערץ 1984 אין פאַר דעם אַרויסשיקן ...
...זי דורך דער פּאָסט צו אַ צאָל הינע פּרעזע־...
...לעכטיקייט.

...איך האָב אייך געענטפערט אַז מיר זענען דער־...
...שטוינט ווייל עס ווערט אונדז אָפּגעגאַזט דאָס ...
...רעכט צו געפעגן אויף אַ שמועסיקן אָנגרוף קעגן ...
...אונדז. פון איין זייט, ענטפערן דער ה'מינס־...
...טער גאַווריליעסקו און דער ה' אַמבאַסאַדאָר וואַ־...
...סילוו אויף די פּראָטעסטן פון ישראל און באַהויפּן ...
...אַז אין רומעניע עקזיסטירט נישט קיין צענזור, ...
...אַזוי אַרום אַז איעדער מעג שרייבן וואָס ער וויל, ...
...און פון דער אַנדערער זייט, מיר די באַליידיקטע, ...
...די באַשמוצטע פון וואַדימיר שמוץ, ווערן נישט ...
...געלאָזט זיך צו פאַרטיטיקן אפילו אין אונדזער ...
...שולגאַל.

...און שלוסלעך, קען מען דען אויסבאַהאַלטן דאָס ...
...וואָס האָט פּאַסירט? ביכער, צייטונגען צירקולירן ...
...אין לאַנד און אין אויסלאַנד. לאַמיר זיך פאָרש־...
...טעלן אַז מיר וואָלטן געהאַט אָפּגעטון דעם העכסטן ...
...אַקט פון פחדנות, און מיר וואָלטן פאַרשווינדן, ...
...און אַראָפּגעשליגנען דאָס באַשפּייען אונדז דורך ...
...די פון־כולינאַנעס, וואָלן מיר דערמיט ...
...געקענט אָפּשטעלן אַ וועלט זי זאָל נישט פאַרש־...
...פּרייטן און קאָמענטירן דאָס פאַרגעקומענעס?

...די ביידע פאַקטן: דאָס נישט אָנווענדן די צענ־...
...זור פאַר די פאַשיסטן וועגן זיי באַליידיקן אונדז ...
...און די אָנגעווענדעטע צענזור קען אונדז וועגן ...
...מיר פאַרטשיטקן זיך, זענען אַ הומאָרשיענדיקע ...
...אומגערעכטיקייט. מיר זאָגן דאָס מיט וויטאַ־...
...אָבער מיר זענען אויבערצייגט אַז סוף כל סוף וועט ...
...זיין גערעכטיקייט.

6. איר האָט אונדז דערנאָך מיטגעטיילט אַז ...
...איר האָט אָנגעווענדעט שטראָף קעגן פרוי גענדעלין ...
...פון דעם פאַרלאַג אַלבאַטראָס און דעם ה'סינטימ־...
...ברעאַנו פון דעם זעלבן פאַרלאַג. איך האָב אייך ...
...געשיקט די קאָפּיע פון דעם בריוו וואָס האָט מיר ...
...געשיקט פרוי גענדעלין און מיין ענטפער.

...מיר זענען דערשטוינט פון דעם וואָס איז פאָר־...
...נעקומען אין דער הינזיכט. סע ווערן באַשטראָפט ...
...מענטשן וועלכע זענען אומשולדיק און דערווייַן ...
...אַז זיי זענען אָפּגעגאַרט געוואָרן אויף אַ גנבישן ...
...אופן דורך די וואַרדיס, דורך דעם פּרופּעטשן ...
...אריינשטעלן מיין נאָמען אין דער „פּאָעזיע", און ...
...וואַרדיס, נישט נאָר וואָס ער האָט נישט באַקומען ...
...קיין שום שטראָף, נאָר ער זעצט פאָר שרייבן נאַנ־...
...צע זיינען אין דעם אידעאָלאָגישן זשורנאַל פון ...
...דער פּאַרטיי.

...אנשטאָט צו פאָרשן אַז צו באַשטראָפן פון וואַ־...
...דימיר און העכער (ווער האָט באַוויליקט), באַש־...
...טראָפט מען די פון אונדז (די כפּרה־הינדלעך), ...
...און דער הויפּט שולדיקער שרייבט וויטעער אין די ...
...פּאַרטיי פּובליקאַציעס. דאָס הייסט, אנשטאָט באַ־...
...שולדיקונג, באַשטעטיקונג.

...איך האָב אייך געפרעגט" איר זענט מסכים אַז ...
...אַלע יידן זענען פאַרברעכערס? אויב נישט־אַזן ...
...ס'איז דאָך נישט מעגלעך אַז אַלע מסכים זיין ...
— ווי אַזוי זשע קענט איר טאָלערירן אַז אַזעלע־...
...כער וואָס האָט אָנגעשריבן אַזאַן אַכסורה, אָט ...
...אַדעם נאַציאָנטיש סאָלאָגאַן, וואָס ווידערשפּרעכט ...
...די גאַנצע קאָמוניסטישע אידעאָלאָגיע, אָט אַ די ...
...ראַסיסטיש פאַשיסטישע באַהויפּטונג — זאָל שרייבן ...
...און אונטערשרייבן אַרטיקלען אין אייערע פּאַרטיי ...
...צייטונגען? די קאָנסטיטוציע פונעם לאַנד, די ...
...אידעאָלאָגיע פון דער פּאַרטיי זענען נישט געשאַפן ...
...געוואָרן אויך פאַר דיך די יידן?

...דערמאָנענדיק ווענן דער שמוציקער דיווערסיע ...
...דורך וועלכע מען פּרוּווט מיך באַשולדיקן אין איך ...
...האָט באַליידיקט דעם גרויסן עמיגראַסיע (ווען ס'איז ...
...דאָקומענט. דורך „געדיכטן" און דורך פּראָזע זע־...
...נען מיר באַדאַרפן געוואָרן די מיר „וועלן אויפ־...
...סניי געהאַנגען ווערן אויף די האַטשיקעס". איך ...
...האָב נישט געשוויגן, און מיין קול פון פּראָטעסט ...
...האָט אָפּגעקלינגען אויף דער נאַנצער וועלט. אַזוי ...
...איז מיר געלונגען שטום צו מאַכן דאָס קול פון ...
...טשאוישעסקו און פון זיין קליקע.

...ס'איז גוט מיר זאָלן וויסן, ס'זאָלן וויסן אַלע ...
...אונדזערע פריינט, און אונדזערע שונאים אין די ...
...ציטן, אין וועלכע מען האָט אונדז געקענט פּאַטשן ...
...אין פּנים, באַליידיקן, באַשמוצן, זענען פאַר־...
...שווונדן אויף איביק.

...מיר פּובליקירן די דאָקומענטן מיט איין ציל: ...
...צו אונטערשטרייכן אונדזער ווירדע אַלס פריי־...
...און איבערגעגעבענע בירגער פון דעם פרייען רו־...
...מעניע.

...ווייט, צוגן מיט טויזנטער דערשטיקטע קרבנות, ...
...און ווען כוואַליעס מיט בלוט האָבן נערונען איף ...
...די נאַסן פון יאַס א.א.וו.), פון די פּאָגראָמען פון ...
...באַסאַראַביע, בוקאָווינע און דאַראָהוי, מיר לעבן ...
...נאָך, מיר די עדות, און אַלץ מיר זענען די פאַר־...
...ברעכערס?"

...מיין ברודער, מיין שוועסטער, מיין זיידע, ...
...70 מיטגלידער פון מיין משפחה זענען אומגעבראַכט ...
...געוואָרן, פאַרברענט געוואָרן אין די קרעמאַטאָ־...
...ריעס און מיר זאָלן שווייגן ווען ס'ווערן אַרויסגע־...
...לאָזט נייע פּאָגראָם־לאָזונגען, ווען די פאַשיסטי־...
...שע היה לאָזט זיך אַרויס ווידער צום רויב?

...מיר זאָלן שווייגן, ווען מיר ווערן באַליידיקט? ...
...א ייד האָט אויך דעם געפיל פון הערע. ס'זענען ...
...אוועק יענע צייטן ווען מיר זענען באַשמוצט גע־...
...וואָרן און מיר האָבן נישט געקענט רעאַקציאָנירן. ...
...מיר לעבן אין סאָציאָליסטישן רומעניע און ...
...מיר ווייסן ווי אַזוי צו פאַרטייטיקן אונדזער מענטש־...
...לעכע ווירדע.

2. איר האָט מיר פירגעהאַלטן פאַרוואָס מיר ...
...האָבן זיך געווענדעט צו דער מיליטערישער פּראָ־...
...קוראַטור וועגן עפענען אַן אָנקלאָג־אַקציע קעגן ...
...דעם וואַדיס. איר האָט מיר געזאָגט אַז ער און ...
...זיין כנופיה וועלן איינגעבן אויף מיר אַן געריכט ...
...און דעמלט „וועלן מיר זיך משפּטן איינס מיט די ...
...אַנדערע."

...ניין — האָבן איך אייך געענטפערט — ס'נאַרן ...
...זיך אָפּ אַלע די וואָס מיינען אַז איך וועל זיך משפּטן ...
...מיט וואַדיסן. דאָס נעזעץ איז קלאָר. די אַרטיקלען ...
...166, 238 און 312 זענען דייטלעך. דאָס וואָס ...
...וואַדיס האָט געשריבן קעגן מיר און מיין פאַקס ...
...אינפאָרמירן זיך גענוג אין די נעזעץ אַרטיקלען ...
...און פאָדערן שווערע שטראָפן. עס זאָגט אַז נישט ...
...נאָר דער פּרעזידענט פון דעם אַדוואָקאַטן קאָלע־...
...גיום פון בוקאַרעשט, ה' טעאָדאָסיו, עס זאָגן דאָס ...
...נישט אויך אַלע אַדוואָקאַטן קאָנסולטאַנטן, ...
...נאָר סע זאָגט עס די עלעמענטאַרע לאָגיק, די ...
...סאָציאָליסטישע עטיק, עס זאָגט עס דער גוטער ...
...ווילן. מיר האָבן דעם נאַנצן צוטרוי צו דער יוסטיץ ...
...פונעם לאַנד, וועלכע ווערט נערופן אָנצווענדן ...
...דאָס נעזעץ פאַר אַלע בירגער, אָן שום חילוק פון ...
...נאַציאָנאַליטעט אָדער רעליגיע.

...אויב, אָבער, דורך אַן אַכסורד, וועט דאָס נישט ...
...פאָרקומען, און די נעזעץלעכע אַקציע וועט נישט ...
...אָנגעווענדעט ווערן, וועט דאָס הייסן אַז מיר זע־...
...נען אַרויסגענומען געוואָרן פון אונטער דער שטיצע ...
...פונעם נעזעץ.

...אין דעם פאַל, איז אויף וויפל ס'זאָל נישט זיין ...
...גרוים אונדזער ווייטאָ, וועלן מיר זיך נישט דער־...
...נידעריקן און אָנווענדן פּערזענלעכע אַקציעס קעגן ...
...יענעם, אָדער יענע, וואָס נישט מיר, נאָר די מלוכה ...
...האָט די פליכט זיי אויספאָרשן און באַשטראָפן. ...
...מיר לייגן ביי די אויבנדערמאַנטע טעקסטן פון ...
...דעם שטראָף־נעזעץ. זיי זענען אַ רעזולטאַט פון ...
...דער קאָמוניסטישער עטיק פון דער קאָנסטי־...
...טוציע פון דער רעפּובליק. מיר זענען איבער־...
...צייגט אַז קיינער וועט זיי נישט פאַרלעזן.

3. איר האָט מיר געוויזן אייניקע אָנגריפן קעגן ...
...אונדזער לאַנד וואָס זענען דערשינען אין ישראל, ...
...און איר האָט אָנגענומען אַז אין ישראל שרייבט ...
...מען אָנגריפן אַרטיקלן קעגן די רומענער.

...איך מאַך אַבסטראַקציע פון דעם פאַקט אַז איר ...
...האָט „פאַרגעסן" אַז די „סאַטורנאַלן" איז דערשי־...
...נען אין דעצעמבער 1983 און די צוויי אויבנדער־...
...מאַטעע אַרטיקלן וועלכע איר האָט מיר געוויזן ...
...זענען דערשינען אין יאַנואַר און אין פעברואַר ...
1984.

...איך האָב אָבער געענטפערט, אַז מיר קענען נישט ...
...מסכים זיין נעמאַכט צו ווערן פאַראַנטוואָרטלעך ...
...פאַר דעם וואָס מען שרייבט אין אויסלאַנד. פאַר־...
...קערט, איר ווייסט גאַנץ גוט אַז איך אַליין בין ...
...אָנגעגריפן געוואָרן ווייל איך האָב פאַר טייטיקט ...
...די נערעכטע אינטערעסן פון רומעניע.

ክፍል ሁለት

ከ ፲ ሺ ፈተና ያለፉ ሁለት ሴቶች ስለ ትምህርት ቤት ሲናገሩ

ከ ፲ ሺ ፈተና ያለፉ ሁለት ሴቶች ስለ ትምህርት ቤት ሲናገሩ

ክፍል ሁለት

ייִדישע שריפט

פונעם רומענישן רעליגיעזן יידנטום

דערשיינט צוויי מאָל אין חודש ● 15.2–1.3.1990 ● בוקארעשט

מיר ווינטשן אַלע אַן נדזערע לייענער אַ פריילעכן פורים

אויפנאמעס ביי כבוד הרב הראשי שליט"א

מאָנטיק נאָכמיטאָג האָט כבוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א, אויפגענומען אין באַזוך דעם ריכטער אַלעקס קאָזינסקי פון די פ.ש.א. אין דער באַגלייטונג פון אַדוו הארי ליטמאַן, און פון פרוי אַנאַ קופּרמאַן, קולטורעלער אַטאַשע ביי דער אַמבאַסאַדע פון די פ.ש.א. אין בוקארעשט.

*

מיטוואָך דעם 14טן פעברואַר ד.י. האָט כבוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א, פרעזידענט פון דער פעדעראַציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע, אויפגענומען אַ דעלעגאַציע אין באַשטאַנד פון: קרוטאָפער מיט און דאָראָטי טאַפּס, מצד דער רעפּרעזענטאַנטן קאַמער פון דעם קאָנגרעס פון די פ.ש.א. און דענים קערי, צוויי־טער סעקרעטאַר פון דער אַמבאַסאַדע פון די פ.ש.א. אין בוקארעשט.

ס'זענען אָנוועזנד געווען אינזש, טעאָדאָר בלומענעלד, גענעראַל סעקרעטאַר פון דער פעדעראַציע, און אַדוו. עמיל שעכטער, ערשטער ראַבינער פון כבוד הרב הראשי". ס'איז פאָרגעקומען אַ געשפּרעך אין אַ פריידלעכער אַטמאָספער.

אַן אויסערגעוויינטלעכע פאַרלאַג־דערשיינונג

אין דעם קאַטאַלאָג פון גרויסן פאַרלאַג „ווייַ־דענפעלד ענד ניקאָלסאָן" פון לאָנדאָן, איז פאַרגעשטעלט געוואָרן דאָס בוך" געפאַרן, נסיונות נסים". די לעבנס געשיכטע פון כבוד הרב הראשי שליט"א אַזוי ווי איז דערציילט געוואָרן דורך יאָזעף פינקלעשטיין. דאָס בוך איז געשריבן אין ענגליש און האָט 352 זייטן.

מיר ציטירן פון דער ערשטע פאָרשטעלונג געמאַכט אין קאַטאַלאָג.

„די מעמאָריעס שטעלן אונדז פאַר די אומגלויבלעכע געשיכטע ווי אַזוי אין אַ שרענג קאָמוניסטישער מדינה, איז דעם מחבר געלונגען צו געווינען דעם קאַמף פאַר רעליגיעזער פרייהייט פון די יידן, און אויך דעם פאַר עליה קיין ישראל. באַקאַנטפּנדיק פילאַזאָפיקע סכנות אין לויף פון דער צייט (זינט 1948 ביז איצט), האָט ער באַוויזן דער אַנטיסעמיטיזם האָט אָנגעטון מאַכטיקע און אַ צאָל, די רעליגיעזע, די ראַסיסטישע, די עקאָנאָמישע, די קולטורעלע, מאַכטיקע וואָס האָבן געדרעסט פאַרדעקן גזלה און רציחה.

אַ טראַגישע שמחה. זי באַרעכטיקט אַן אַנדער פאָלקסטורעלן וואָס שטעלט אונטער אַ פרעג־צייכן. צי איז פורים בכלל אַ יום טוב ...

ובכל זאת, און טראָץ דעם ...„ ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר". פון טויזנטער יאָר דריינגט אַריין אין דעם טאָג אין אַלע יידישע היימען ליכט און פרייד, שמחה, און לוסט. אפילו ווען אין דרויסן האָט געהערשט די פינצטערניש, האָט אונדז פורים תמיד אָנגעזאָגט אַז ביז צום סוף וועט דאָס ליכט מנעח זיין. אפילו ווען צער און טרויער האָבן אונדז אַרומגערינגלט, האָט דער רעזולטאַט נעבראַכט מיט זיך דעם מעמאַזש פון האָפענונג. פון במחון. ער האָט אונדז דערמאָנט אַז פיינמאָל זענען מיר נישט מסכים נעווען מיט דעם גורל פון דעם קבצן וואָס פאַרלירט

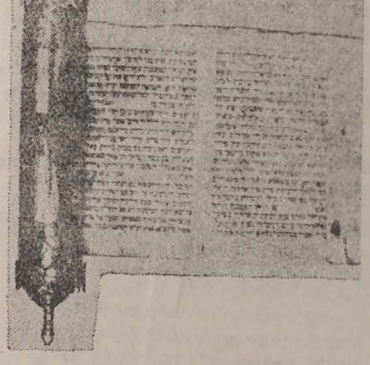

תמיד, און וויפל בלוט ס'איז גערינען פון אונדזערע אָדערן, און וויפל בזיונות מיר האָבן נישט געליטן, האָבן מיר תמיד געהאַט פאַר זיך דעם ביישפּיל פון מרדכי. אַלע הויפּלייט זענען געפאַלן המנן פאַר די פיס, נאָר ער, דער ווירדיקער און באַוווסטזיניקער מענטש, מרדכי, נאָר ער דער דורש טוב לעמו, דער וואָס האָט גיט געהאַט קיין אַנדער אידעאַל ווי דאָס ווייַזזיין פון זיין פאָלק, נאָר ער מרדכי היהודי, לא יכרע ולא ישתחוה, האָט נישט נעקניעט און האָט זיך נישט געבוקט פאַר אים.

לויט דעם שכל הישר, האָט דאָס געקאָנט אויסווייזן ווי אַ שנעון. מרדכי אָבער האָט אונדז געגעבן אַ לעקציע פון מענטשלעכער ווירדע. זיין הוט השררה איז נעבליבן גלייך און קיין שום דראָוונג און קיין שום סכנה האָט זי נישט געקאָנט איינבייגן.

המן שטעלט מיט זיך פאַר די אַכזריתדיקע קראַפט פון אַן אימפּעריע; מרדכי איז געווען דער עקס־פּאָנענט פון אַ פאָלק וואָס, כאָטש ס'איז תמיד געווען שוואַך און אַנטוואָפנט, האָט עס קיינמאָל נישט אַנערקענט קיין אָפּנאָט. צווישן די צוויי אַנטיטעזע־העלדן פון מגילת אסתר שפּילט זיך אָפּ דער קאַמף צווישן דעם כוח פון פויסט און דעם כוח פון נייטט. נאָך אַמאָל און אָבער אַמאָל חזרט זיך איבער דער זעלבער קאַמף צווישן דוד און גלית יהודה המכבי און אַנטיוכס, רב יוחנן בן זכאי און וועספּאַסיאַן.

אַלצדינג האָבן מיר, מרדכיס גאָכפאָלגער, פאַרלוידן, נאָר איין זאַך האָבן אונדז די פאַרשידענע המנס, סיי וואָס פאַר אַ מאַסקע זיי האָבן נישט נעטראָגן, נישט נעקאָנט צורויבן: די ווירדע פון די מענטשן וואָס קיינען נישט און כוחן זיך נישט.

און אויב אַזוי, פאַרוואָס זאָלן מיר זיך נישט פרייען אין דעם דאָזיקן טאָג? ווערזשע קאָן וואָגן צו זאָגן אַז פורים איז קיין יום טוב נישט?

פורים איז יאָ אַ יום טוב, דער יום טוב פון דעם, וואָס מענטשן און פעלקער האַלטן פאַר דאָס טייערסטע: דעם כבוד

„לא יכרע ולא ישתחוה"

„ער קניעט נישט און בוקט זיך נישט"

אַ פריילעכן פורים

מיר ווינטשן אַלע אונדזערע לייענער אַ פריילעכן פורים, דריקט אויס פורים פאַר אַלע. אין דער ערגסטייט פון יידישן לעבן, אַפילו אַ דער טאָג ווי אין אינטערמעצע, אַפילו, די מעסייקיט מיט וועלכער מיר האָבן דאָס טאָג־מעלעכע לעבן ווערט איבערגעגעבן אין אַ זייט דעם ישוב, דעם יראת הכבוד מיט וועלכע מיר האָבן אונדזערע ימים טובים. אנשטאָט אונדז די נסרא אַ נאַנץ אויסטערלישע מיט אַנוש לבסומי דבוריא". דער „מענטש" זיך צו באַרויִשן אין דעם טאָג פון „שמחה ל'". שכרות ווערט אין דעם טאָג אַלע דער וויץ ווערט דערהויבן צו דער מדרגה פון אַ דאָגמע. אין דעם טאָג גייען מיר אַרום דער דיסציפּלין פון אַ לעבן וואָס איז אַן אַנטסע רעוונות אין מיר. נעסונען אַ אַנדערע פרייד פון דעם יום־טוב, אַזוי ווי דאָס נאַנצע טאָג און די נאַנצע נאַכט מיר די וועלט, לייכט, אַן קאָמפּליקאַנדזערע פאַרקייטשטע שטערנס נעלעמן אין פרייליך זיין אין דער עיקר, דאָס פון אַלץ. און דער יעניקער וואָס אויבן דערמאָנטן מאַטר חז"ל טאַקע שטעמען, און אין דער נאַכט פון פורים, אַריין די ריכטיקע כוסה, איז טאַקע „ער דלא ידע" קאָן זיכער זיין אַז אים דאָס נישט צושרייבן לנגאי, נאָר אַז ער איז אין דער ריכטיקער שיטמונג.

ווי, פאַרוואָס?

אַנדערע יאָר האַלטן מיר אין אַין פאַרלוידן מיר האָבן פאַרלוירן אויך דעמלט אין דעם סלך וועמענס כוח איז אויף אומבאַגרענעצט. אויף וויפל דער איז נעווען באַגרענעצט. ס'האָט דעמאָלט מיט אונדזערע לעבנס ווי אַן, און אונדזער ביטערער נורל איז אַ אַלע „מנער ועד זקן", טף ונשים אַלע, קליינע קינדער און ווייבער, זייער פאַרמען, זייער אַרבעט,

לכ מה זו עושה? וואָסזשע האָט דאָס צו יהודה? דער תירוץ איז, מיר האָבן טאַקע פאַרלוירן, אָבער צוגלייך מיט דעם כבוד מענטשלעכן האָבן מיר סוף כל סוף צוריקקריגן וואָס מיר האָבן פאַרלוירן. מען האָט אין אַיין טאָג דורכפירן דעם „לה־אַלאַבד" אונדז אויסראָטן, אויסהאַרגענען, אָבער על פי נס איז „נתפוך הוא" און מיר זענען געראַטן.

און צוואַנציק אמות, האָבן געמלכות אחשורוש און קיין איינע פון דעם נעהאַט אַזאַ אַ לוי מיר צו בלייבן אַ אַ דער טאָג, נאָר מיר יידעלעך, זענען דאָס אַלץ, וואָס פון דעמלט אַן, בכל שנה ושנה אין יאָר אויס, זיינען מיר און טאַנצן מיר זיך און פרייען זיך ווייל אין דעם זענען אונדזערע אבות אבוגעווען פונעם שונא"ם שווערד.

זיך טאַקע נישט חדרשן פאַרפורים איז חל די מצות פון „לבסומי" און אַז דער מיסבאָל פון דעם מאַסקע. ווי וואָלטן זיך מיר געקאָנט מיר וואָלטן געבליבן ניכטער, דערזאָ, אַז המן האָט טאַקע נישט געקאָנט אַ סוף זיינע תחבולות, אָבער ווי די צאָל פון זיינע יורשים וועלכע געווען בכל פרטיה ודיקדוקיה, דיאַזוי פון „להשמיד, להרוג ולאבד" הרגענען און אומבראַכענען, דיאַמאָל אין אַמתר? און אַז אויב דעמלט יאָ נעשען דער נס, וויפל מאָל, ער נישט פאַרשפּעטיקט? אַנדערע וועלכע פּעסע". וויפל מאַסקעס המנס מכל הדורות? וויפל נישט פאַרשפּרייט געוואָרן אַרום צו באַרעכנען דעם נעגאַטיו?

מיר ווינטשן אַלע אונדזערע לייענער אַ פריילעכן פורים

אויפנאַמעס ביי כבוד הרב הראשי שליט"א

מאָנטיק נאָכמיטאָג האָט כבוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א, אויפגענומען אין באַזוך דעם ריכטער אַלעקס קאָזינסקי פון די פ.ש.א. אין דער באַגלייטונג פון אַדוו הארי ליטמאַן, און פון פרוי אַנאַ קופּרמאַן, קולטורעלער אַטאַשע ביי דער אַמבאַסאַדע פון די פ.ש.א. אין בוקארעשט.

*

מיטוואָך דעם 14טן פעברואַר ד.י. האָט כבוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א, פרעזידענט פון דער פעדעראַציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע, אויפגענומען אַ דעלעגאַציע אין באַשטאַנד פון: קרוטאָפער מיט און דאָראָטי טאַפּס, מצד דער רעפּרעזענטאַנטן קאַמער פון דעם קאָנגרעס פון די פ.ש.א. און דענים קערי, צוויי־טער סעקרעטאַר פון דער אַמבאַסאַדע פון די פ.ש.א. אין בוקארעשט.

ס'זענען אָנוועזנד געווען אינזש, טעאָדאָר בלומענעלד, גענעראַל סעקרעטאַר פון דער פעדעראַציע, און אַדוו. עמיל שעכטער, ערשטער ראַבינער פון כבוד הרב הראשי". ס'איז פאָרגעקומען אַ געשפּרעך אין אַ פריידלעכער אַטמאָספער.

אַן אויסערגעוויינטלעכע פאַרלאַג־דערשיינונג

אין דעם קאַטאַלאָג פון גרויסן פאַרלאַג „ווייַדענפעלד ענד ניקאָלסאָן" פון לאָנדאָן, איז פאַרגעשטעלט געוואָרן דאָס בוך" געפאַרן, נסיונות נסים". די לעבנס געשיכטע פון כבוד הרב הראשי שליט"א אַזוי ווי איז דערציילט געוואָרן דורך יאָזעף פינקלעשטיין. דאָס בוך איז געשריבן אין ענגליש און האָט 352 זייטן.

מיר ציטירן פון דער ערשטע פאָרשטעלונג געמאַכט אין קאַטאַלאָג.

„די מעמאָריעס שטעלן אונדז פאַר די אומגלויבלעכע געשיכטע ווי אַזוי אין אַ שרענג קאָמוניסטישער מדינה, איז דעם מחבר געלונגען צו געווינען דעם קאַמף פאַר רעליגיעזער פרייהייט פון די יידן, און אויך דעם פאַר עליה קיין ישראל. באַקאַנטפּנדיק פילאַזאָפיקע סכנות אין לויף פון דער צייט (זינט 1948 ביז איצט), האָט ער באַוויזן אַ וווּנדערבאַרן מוט, און אַ דאַנק זיין אומפאַרגלייכלעכן זכרון וואָס ער באַזיצט, שטעלט ער אונדז פאַר דראַמאַטישע דיאַלאָגן מיט גרויסע גייסטיקע און פּאָליטישע פירערס פון דער צייט.

דער מחבר גיט צו פאַרשטיין אויך זיינע פיל אָמענטירטע טעזן אין שייכות מיט דער לאָזונג „שלח את עמי", מיט וועלכער ס'האָבן זיך באַנוצט די סאָוועטישע יידן.

אין דער תקופה פון „גלאַסנאָסט", איז די געשיכטע פון אַ באַזונדערער באַדייטונג, אָבער, קודם־כל איז דאָס אַן אויסערגעוויינטלעך אינטערעסאַנטע לעבנס־געשיכטע פון אַ רב, אַ מענטש מיט אַ באַזונדערן מוט, וועלכער האָט געענדערט דעם גורל פון זיין זאָלק".

דאָס בוך וועט דערשיינען אין די ביכער־קראָמען דעם 30סטן אַפּריל 1990.

די זיצונג פון דעם אָנפיר־קאָמיטעט פון דער פעדעראַציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע

דינסטיק דעם 13טן פעברואַר 1990 איז פאַרגעקומען די זיצונג פון דעם אָנפיר־קאָמיטעט פון דער פעדעראַציע פון די יידישע קהילות אין רומעניע.

כבוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א האָט געמאַכט אַן אַנאַליז פון די נייע אומשטענדן אין וועלכע עס קומט פאָר די טעטיקייט פון אונדזערע קהילות און האָט געפאָדערט אַז די פּרעזידענטן פון די קהילות זאָלן פאָרשטעלן אַספּעקטן פון דעם לעבן פון די קהילות אין דער לעצטער צייט.

נאָך די דיסקוסיעס האָט כבוד הרב הראשי שליט"א, געמאַכט די נויטיקע באַמערקונגען און האָט אָנגעוויזן דעם אופן אויף וועלכן אונדזערע קהילות דאַרפן פונאַנדערוויקלען זייער טעטיקייט אַצינד. כבוד הרב הראשי האָט אונטערגעשטראָכן אַז די קהילות דאַרפן אָנהאַלטן אין ענגן קאָנטאַקט מיט דער פעדעראַציע, און פאָדערן הילף אויף צו לעזן אַלע וויכטיקע פּראָבלעמען וואָס שטייגן איבער זייער קאָמפּעטענץ, אָדער וועלכע שטעלן מיט זיך פאַר אַן אַלגעמיינע אינטערעס, און די פעדעראַציע קען אָנגעמען די געהעריקע מיטלען.

ס'איז געפאָדערט געוואָרן אַז די קהילות זאָלן זיך אויפהאַלטן שטרענג אין די ראַמען פון זייערע התחייבותן אינעם לעזן פּראָבלעמען פון רעליגיע, פון יידישער קולטור און סאָציאַלע הילף, און זיך נישט צו מישן אין פּאָליטיק. ס'וועט געפאָדערט אַז אונדזערע קהילות, אויסנוצנדיק די קאָנדיציעס פון פרייהייט וואָס זענען געשאַפן געוואָרן, זאָלן זאָרגן אַז די שילן זאָלן פונקציאָנירן נאָרמאַל, דעמגלייכן די תלמוד־תורה, זייזאָלן לעזן קאָרעקט און פּרינציפּיעל די פּראָבלעמען פון סאָציאַלער הילף, פון אויספילן די נויטיקייטן פון אַ יידיש טראַדיציאָנעל לעבן.

די זיצונג איז אַדורך אין אַ קאָנסטרוקטיווער אַרבעטס אטמאָספער.

דאָס מחלל זיין פון אַ שיל

אין דער נאַכט פון 16/15טן פעברואַר 1990, האָבן אומבאַקאַנטע כולינאַנעס צעבראָכן דעם טויער, די טירן, און צעשטערט דעם אַרון־קודש פון דער שיל פון אַראַדעאַ, אויף דער גאַס מיהאַי וויטעאַזו נום. 4, פאַרשאַפנדיק פיל שאָדן.

די יידישע קהילה פון אַראַדעאַ האָט צוזויסן געטון די הינע פּאָליציי, און די פעדעראַציע פון די יידישע קהילות האָט צוזויסן געטון דעם אינגאַן מיניסטעריום און דעם קולטום מיניסטעריום, זיי זאָלן אָנגעמען די געהעריקע מיטלען אויף צו אַנטדעקן און באַשאַפן די שולדיקע אין דער נידערטרעכטיקער פאַרשוועכונג.

ביקור משלחת הג'וינט ברומניה

סבלה אצל נשיא מועצת ההצלה הלאומית

משלחת הג'וינט ביקרה ברומניה בימי ה13 ו14 בפברואר ש.ז.

המשלחת שהכילה את: הגב. סילביא הזנפלד, נשיאת הג'וינט, מר מכאל שניידר, סגן נשיא, מר אלן בטמין, נשיא המחלקה האירופית וצבי פיין מנהל תכנית ג'וינט למען רומניה, בלווי כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א, נשיא הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה נתקבלה ביום רביעי לראיון אצל מר יון איליאסקו נשיא המועצה להצלה לאומית של רומניה.

התקיים ראיון לכבין, בו משלחת הג'וינט הביעה את הוקרת תודתה לנשיא יון איליאסקו בעד **ההצהרה** הפורמרטית בה אסורה כל הפלה דתית, גזעית ולאומית ומונעות זכויות שוות לכל המיעוטים הלאומיים, כולל הקהילה היהודית.

משלחת הג'וינט הבטיחה שהיהדות האמריקנית תמשיך להעניק סיוע לעם הרומני בזמנים הקשים האלה ותעשה את כל מה שברשותה כדי לתרום להקלת הקשיים האלה.

הנשיא מר יון איליאסקו הודה ונתן סקירה בקיצור על המצב הקיים ברומניה. באותה עת הודה לכבוד הרב הראשי בעד התמיכה לארץ כל פעם שיש צורך בכך.

המשלחת נתקבלה ביחד עם כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן ע"י מר ניקולא סטויצ'סקו, שר הדתות, ע"י דר. דן ינקסקו, שר הבריאות וע"י מר מ. מיטראן סגן שר החוץ.

המשלחת הביעה להברי הממשלה את האהדה של יהדות אמריקה לעבודתו ומלחמתו של העם הרומני למען החופש והדימוקרטיה והצהיר את החלטתה כפי שעשתה גם בעבר לעמוד לצד העם הרומני מבי אם יהיה צורך בכך.

ע"י הביקורים האלה ההנהלה העליונה של הג'וינט רצתה להפגין את רגשי הסולידריות עם העם הרומני בנצחונו ההיראי והתאמצויותיו הענקות לבנית הארץ מהחורבן שהשאירה אחריה הדיקטטורה.

חברי הממשלה הודו לג'וינט בעד העזרה שנשלחה לכל האוכלוסיה והבטיחו שיתוף פעולה להבא.

אסיפה חגיגית בבית הכנסת הקורלי

בבית הכנסת הקורלי בבוקרשט התקיימה אסיפה גדולה בה השתתף קהל רב. שבא לפגוש את המשלחת של הג'וינט.

מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א הביע ברכת אחים לבבית למשלחת בשם כל ההקהילות היהודיות שיורי"ם שלהם היו נוכחים באסיפה החגיגית.

הגב. סילביא הזנפלד ואלן בטמין הראו בדבריהם שתכנית הג'וינט ברומניה יכולה לשמש דוגמא לכל שאר הקהילות היהודיות שבהן פועל הג'וינט.

הם הבטיחו לאוכלוסיה היהודית מרומניה שהם עומדים לידה והיא תמשיך את התכנית של הג'וינט עם הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה שהיא עכשיו בת 23 שנה.

כמו כן הביעה את הערכתה ואת אהדתה והערצתה למרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א, נשיא הפדרציה, היוזם והמנהיג של התכנית לעזרה הזאת, תכנית לסיוע בכבוד ועל האחוה היהודית והמסירות בו ממלא את שליחותו.

הסעודה המשותפת

בסעודה שהתקיימה במסעדה הכשרה דר. ארנסט (אהרון) ניימן הרים את כוסו וברך לבריאות את מרן הרב הראשי שליט"א.

סגן נשיא הג'וינט מר מיכאל שניידר בירך גם הוא והודה למשתתפים בעד הקבלה החמה והלל גם הוא את הפדרציה ואת מנהיגה הדגול.

קבלת פנים

ביום רביעי ה14 בפברואר 1990 התקיימה במסעדה הכשרה קבלת פנים שנתנה ע"י הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה. ניתנה גם תכנית אומנותית.

חברי המשלחת ביקרו במוסדות שונים של הפדרציה והביעו את הערכתם על מה שראו.

בערב יום ה14 בפברואר 1990 חברי המשלחת עזבו את רומניה ביחד עם מרן הרב הראשי וטסו לישראל.

ביום רביעי ה14 בפברואר 1990 התקיימה במסעדה הכשרה קבלת פנים שנתנה ע"י הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה. ניתנה גם תכנית אומנותית.

חברי המשלחת ביקרו במוסדות שונים של הפדרציה והביעו את הערכתם על מה שראו.

בערב יום ה14 בפברואר 1990 חברי המשלחת עזבו את רומניה ביחד עם מרן הרב הראשי וטסו לישראל.

רב ראשי על משמרתו

הרב ד"ר משה רוזן, הרב הכולל של יהדות רומניה זה למעלה מארבעים שנה ניצב בראש קהילתו — כרישׁ גלותא שבא ויוצא לפניהם כדי להגן על שלומם, בטחונם וכבודם היהודי. בפעילותו רשם פרקי עוז בדברי ימיה של יהדות רומניה ובתבונתו כי רבה היא, הצליח לנווט את ספינתה של יהדות רומניה, גם על פני גלים סוערים ומסעירים מאוד. היטיב לסלול נתיבים אל מערכות השלטון וידע כיצד לנהוג בעת הילופין של ראשי שלטון. מצד אחד הזדהה עם השלטון ושמר על קשריו הטובים עם מנהיגיו, מצד אחר הקפיד להיות דבר נאמן לעם ישראל ולהגן על צרכיו הייחודיים-דתיים. לא זו בלבד, אלא בתקופת כהונתו הצליח להביא לפתיחת שערים בפני מאות אלפי יהודים — תושבי רומניה — שביקשו לעלות לארץ-ישראל. למעלה משלוש מאות וחמישים אלף יהודים עלו מרומניה וכבו קהילות לתפארת במדינת ישראל. גם אלפי ספרי תורה העלה הרב רוזן לישראל. הם מפארים כיום בתי כנסיות ובתי מדרשות במדינה.

גם בימים אלה בהם התחולקה „מהפיכת הדמים" ברומניה ניצב הרב רוזן על משמרתו, כרב ראשי וכראש קהילה המגן עליה ושומר עליה כעל בבת עינו.

ראוי הרב רוזן לא רק להוקרה, אלא גם לעידוד ולעזרה, כדי שיוכל להמשיך ולמלא את שליחותו. הבל שגורמים שונים, לא רק שלא התיצבו לימינו של הרב בשעותיו הקשות אלא עסקו בהפצת ידיעות בלתי בדוקות כאילו בדעתו לנטוש את קהילתו בעת צרה ומצוקה.

לפנינו רב אמיץ כוח, נאמן לעם ישראל, למדינת ישראל ובראש כל, לבני קהילתו אותה הוא משרת בנאמנות ובכל הלב.

הרב רוזן, כדרכו, נוהג בכל שנות פעילותו הרבנית-רוחנית כמנהיג דתי שעניינו הדת לנגדן תמיד. וכן — הדגיש — בדעתו לנהוג עם „החילופין שלו בהנהגה המדינית ובסדרי המימשל של הרפובליקה הרומנית הדמוקרטית.

נחזק את ידיו של הרב ואת ידיהם של בני הקהילה היהודית ברומניה, ונאחל לאמיצי רוח, כי יוסיפו כוח למלא את שליחותם היהודית-דתית ולהפיץ מנוגה של תורה בקהילות ישראל ברומניה, עד אשר יעלו לישראל ויתקיימו בהם דברי הנביא „כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון..."

חיזקו ואומצו!

(מתוך „הצופה" מה' בטבת תש"נ)

ביקור מרן הרב הראשי בישראל

ראיון אצל נשיא מדינת ישראל

כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א נתקבל ביום ראשון ה4 בפברואר 1990 לראיון ע"י נשיא מדינת ישראל חיים מר הרצוג, שהתעניין מקרוב על מצב הענינים ברומניה אחרי המהפכה לשחרור הארץ ועל חיי הקהילות היהודיות ברומניה.

כבוד הנשיא מר חיים הרצוג שלח מסר חם לעם הרומני למען קדמה וחופש וברך את מרן הרב הראשי בעד פעולתו בראש הפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה והביע את ברכותיו לכל הקהילות היהודיות ברומניה.

ראיון אצל ראש הממשלה

ביום שישי 16 בפברואר 1990, נפגש מר יצחק שמיר ראש ממשלת מדינת ישראל עם מרן הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א.

כבוד ראש הממשלה התעניין על מצב קהילת יהודי רומניה ומרן הרב הראשי נתן סקירה רחבה על התפקוד היעיל של מוסדותינו הדתיות, התרבותיות ועזרה סוציאלית. כבוד הרב הראשי מסר ממעם מר יון איליסקו נשיא המועצה הזמנית לאחדות לאומית ושל הממשלה את הכרת תודתם בעד העזרה שהוענקה ע"י העם היהודי מישראל כמו כן ע"י הקהילות היהודיות מהתפוצות, לעם הרומני שנתנסה כל כך קשה.

מר יצחק שמיר הלל את פעולת כבוד הרב הראשי והפדרציה של הקהילות היהודיות ברומניה בשרות היהדות ומסר דרישות שלום ואחל ברכה והצלחה לאוכלוסיה היהודית ברומניה.

ראש ממשלת ישראל הבטיח למרן הרב הראשי שבמו שעשה גם בעבר העם הישראלי מוכן תמיד להפגין ידידות לעם הרומני.

הפגישה התקיימה באוירת ידידות ואחוה.

פגישה עם שר הדתות

ביום חמישי 8 בפברואר, כבוד השר מר זבולון המר קיבל לראיון מוארך את כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א. מרן הרב הראשי סקר את מצב קהילות יהודיות ברומניה ועניינו דיומא אחרי המהפכה העממית ששמה קץ לעריצות על סיכויים להבטיח גם להבא את הצרכים הדתיים של הקהילות.

הפגישה התקיימה באוירה ידידותית.

קבלת פנים אצל הקונגרס היהודי העולמי

הסניף הישראלי של הקונגרס היהודי העולמי ערך קבלת פנים לכבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א ביום החמישי 8 בפברואר ב"בית ציוני ארה"ב".

נשיאי הסניף — יחיאל לקט ומ. דרובלס, המזכיר הכללי העו"ר בקר, כמו כן מספר רב של אישים חשובים מאוד בחיים התרבותיים והמדיניים הישראליים, הביעו דברי הלל ותשבחות בחמימות לפעולה המבורכת של כבוד הרב הראשי והכרת תודה בעד מסירותו שהפגין כל עת שלו הודי רומניה היו זמנים קשים.

מרן הרב הראשי נתן סקירה מפורטת על האירועים ההיסטוריים שהובילו לשחרור רומניה מתחת עול העריצות בתהליך הדימוקרטיזציה.

הודגשו היחסים הטובים בין ישראל לבין רומניה והסיכוי האופטימיסטי לפיתוח היחסים האלה להבא.

ב"בית התפוצות

באותו יום נשא כבוד הרב הראשי שליט"א הרצאה בבית התפוצות „המצב הנוכחי ברומניה אחרי המהפיכה הגדולה לשחרור".

ישב ראש מר יצחק ארצי, ח"כ לשעבר, ראש מזכירות „בית התפוצות" שהביע תשבחות לרצה.

הקהל הרב שנוכח, האזין בענין רב להרצאה הנואם.

ביקור

ביום שני אחה"צ ביקר אצל כבוד הרב הראשי דר דוד משה רוזן שליט"א השופט אלכס קוזינסקי מארה"ב בלווי העו"ד מר הרי ליטמן והגב. אנקופרמן, נספח תרבות בשגרירות ארה"ב בבוקרשט.

הופעת ספר מיוחד במינו

בקטלוג של בית-ההוצאה הגדול „ווידנפלד אנד ניקולסון" מלונדון הוצג הספר „סכנות, נסיונות, נסים", הולדות חייו של כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן שליט"א, כפי שסופרה לג'וסף פינקלסטון.

הספר נכתב באנגלית ומכיל 253 עמודים.

אנו מצטטים פה מההצגה הראשונה של הספר בקטלוג:

„הזכרונות האלה מציגים סיפור בלתי יאומן ביצד במדינה קומונוסטית אדוקה, המספר הצליח לנצח במאבק הן למען חופש הדת של היהודים והן למען עליה לישראל.

בעמדו נגד סכנות רבות במשך הזמן (מ48 עד היום), הפגין אומץ לב רב והודות לזכר הפנומנלי, מציג לפנינו דו-שיחים דרמטיים מנהיגים רוחניים ומדיניים גדולים.

המספר מבאר גם את הסוגיות שלו בקשר לכמה סמא „שלח את עמי", שפעלו בה למען היהודים הסובייטיים. בתקופת הגלסנוסט, לסיפור הזה חשיבות מיוחדת, אבל, למעלה מכל הוא סיפור מעניין של חיים של איש אמיץ שידע כיצד לשנות דת גורל עמו..."

הספר יופיע בבתי הממכר לספרים ב30 באפריל 1990.

מושב מורחב של ועד ההנהגה של ועד קהילות יהודיות מרומניה

ביום שלישיש 13 בפברואר ש.ז. התקיים המושב המורחב של ועד ההנהגה של הקהילות מרומניה, בו השתתפו כל יושבי ראש הקהילות שבארצנו.

כבוד הרב הראשי דר. דוד משה רוזן עשה ניתוח התנאים החדשים בהם מתקיימת הפעולה של הקהילות שלנו ובקש מהיו"ר להציג היבטים מחיי הקהילות בזמן האחרון.

אחרי דבר היורי"ם, כבוד הרב הראשי נתן את הביאורים הנחוצים על האופן בו קהילותינו צריכות לפעול מעכשיו. הוא הדגיש את הצורך שהן ישמרו על קשר הדוק עם הפדרציה של הקהילות היהודיות, ושצריכות לבקש את עזרתה לפתור את הענינים החשובים שהם למעלה מיכולתם לפתור או כאלה שלהם ענין כללי שהפדרציה יכולה לפתור בעילות יותר גבוהה.

ביקשו מהקהילות לפתור רק את הבעיות שלהם מכותם בפתרון שאלות הדת, התרבות היהודית והעזרה הסוציאלית, ולא לקחת חבל בפוליטיקה. הקהילות מתבקשות שבהשתמשם בתנאי החדשים שנוצרו, יראגו לפעולת בתי-הכנסת כדבעי, אם הדבר בקשר לשיעורי התלמוד-תורה לפתרון רקטי, פרינציפיאלי של בעיות העזרה הסוציאלית לפתור את בעיות הצרכים של חיים יהודיים מסוגים.

המושב התקיים באוירת עבודה קונסטרוקטיבית.

Tipărit la I.P. „13 Decembrie 1918" — c-da 3/20

מלחמת-הקוראים

מלחמת הקוראים

[illegible]

הילדים הקטנים

[illegible]

הילדים הקטנים

[illegible]

הילדים הקטנ